

Vklady
výhodně úrokuje

Zápůjčky
levně poskytuje

MOR.-OSTRAVSKÁ SPOŘITELNA

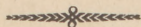
Ústředna v Moravské Ostravě, v paláci na Nádražní třídě
Pobočky: Vítkovice, Mar. Hory, Karvinná, Přívoz a Zábřeh nad Odrou

Sirotčí jistota vkladů

Za vklady ručí město Moravská Ostrava celým svým jměním a poplatní silou všeho občanstva neomezeně a neodvolatelně.

Kč 310 milionů vkladů
od 63.000 vkladatelů

ROK LIDOVÝCHOVNÉ PRÁCE
V ŠIRŠÍM OSTRAVSKU

ZPRÁVA

o činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko
jako
Krajského ústředí okresních osvětových sborů
v Moravské Ostravě
za školní rok 1929-1930

Sestavil R. Tlapák

V Mor. Ostravě v červnu 1930

Nákladem Kulturní rady pro širší Ostravsko. Tiskem Lidové knihtiskárny

Štěpánek a spol. v Moravské Ostravě

ÚVODEM

Letošní rok byl rokem, kdy vzpomínali jsme osmdesátých narozenin našeho milovaného vůdce a učitele, neúnavného pracovníka, který celý svůj život zasvětil prospěchu a blahu svého lidu, který nás dávno před světovou válkou učil pracovat k zvýšení kulturní úrovně našeho národa a který nám byl a je v této práci vzorem, kdy stavěli jsme sobě a svým spoluobčanům před oči životní dílo, neustálé boje za pravdu a spravedlnost, zásady, plné životní moudrosti a zkušenosti člověka-filosofa, pacifisty a bojovníka, vědátora a politika a především na výsost poctivého člověka, který je skvělým zosobněním našich nejlepších národních vlastností a ideálů, prvního našeho presidenta, osvoboditele a budovatele nového našeho státu T. G. Masaryka.

Jaký div, že těžiště oslav tohoto našeho prvního občana spočívalo nejen v projevech naší úcty k hlavě státu a ve výrazech naší radosti nad tím, že ten, jemuž vděčíme za své osvobození, dožívá se tak požeňnaného věku v plné svěžesti sil tělesných i duševních, nýbrž že příležitosti této užilo se také k tomu, aby ve skutek byly vtěleny hlavní zásady tohoto velikého učitele národa, že jen vzděláním a poctivou, činorodou prací dokážeme nejlépe svou lásku k vlasti, abychom ukázali, jak dovedeme naplnit životem jeho učení snahou netoliko rozšířit své vlastní duševní obzory, ale i pomáhati druhým zvýšiti kulturní i mravní úroveň k prospěchu jejich vlastního i celého národa. Z popudu Zemského ústředí osvětových sborů v Brně bylo Masarykovým lidovýchovným ústavem v Praze jako ústřední říšskou lidovýchovnou organizací rozhodnuto, aby 7. březen jako den narozenin pana presidenta republiky byl prohlášen za den osvěty a aby letošního roku i léta příští byl den tento slaven jako propagační den československé lidové výchovy, jehož má býti použito k rozsáhlým manifestacím za naše ideály a požadavky lidovýchovné.

Naplnuje nás radostí a zadostiučiněním, že jsou výsledky prvního našeho Dne osvěty jak v našem kraji, tak i v celé naší republice tak potěšitelné. V několika městech započato bylo s akcí vybudovat osvětové domy, v celé řadě obcí otevřeny byly nové veřejné čítárny, pořizeny nové místnosti pro obecní knihovnu a čítárnu, doplněny obecní knihovny a zřízeny okresní obvodové knihovny, jinde zase rozhodnuto založiti lidové školy, podepřena divadla a jiné kulturní instituce, zkrátka tím neb oním způsobem doplněna novými vzdělávacími prostředky lidovýchovná síť, získány pro lidovýchovné úkoly peněžní zdroje i rozsáhlá mravní podpora vrstev obyvatelstva k této práci dříve lhostejného. Minuly již konečně ty doby, kdy se na práci lidovýchovnou pohlíželo jako na málocennou hříčku a osobní zálibu několika jednotlivců, na činnost málo produktivní a nepřinášející valného užitku, letošní Den osvětů nejlépe ukázal, že poslání lidové výchovy je uznáváno jako důležitá složka státního a národního vývoje, že snahy o lepší zítřek našeho lidu poznáním, vzděláním a mravní výchovou jsou netoliko dobře míněny,

nýbrž i účinně uváděny v život, nalézajíce široké odezvy a nutné podpory u těch, kterým kulturní růst a pokrok našeho lidu není lhostejným.

Do tohoto veselého rámce zasazujeme letos již po deváté vydávanou námi zprávu o činnosti, již jsme jistě důvodně nazvali »Rokem lidovýchovné práce v širším Ostravsku«, zprávu, jež má širší naší veřejnosti ukázati, co bylo v našem kraji v minulém kalendářním neb tomto školním roce vykonáno k zvýšení kulturní úrovně obyvatelstva korporacemi v Kulturní radě pro širší Ostravsko jako Krajském ústředí osvětových sborů soustředěnými. Je to práce tichá, nehlukná, práce potkávající se často s těžkými překážkami, práce prováděná den ode dne rostoucím počtem obětavých a nenáročných jednotlivců, vedených touhou prospívati svému bližnímu tím, že se mu umožňuje přístup k sebevzdělání, že se seznamuje s aktuálními otázkami současného veřejného života, že se mu ulehčuje osvojit si nejrůznější poznatky vědní, že se mu dává příležitost vyškoliti se v cizích mu dosud dovednostech a schopnostech, že se mu otvírají brány poznání a vědění a tím se mu dopomáhá k lepší životní existenci, k duševnímu osamostatnění a k pevnému zakotvení v tom překotném shonu denního života.

Začátkem letošního školního roku vstoupily do naší organizace konečně také okresní osvětové sbory v Opavě, Vítkově a v Hlučíně, čímž rozšířena je působnost našeho Krajského ústředí okresních osvětových sborů na celý obvod župy moravsko-ostravské a těšínské.

Letošního roku byly v KR zastoupeny tyto osvětové korporace těmito členy: OOS mor.-ostravský prof. Tlapákem a prof. Čmolíkem, OOS sl.-ostravský taj. Hořínkem, MOS sl.-ostravský odb. uč. Hýlem a horníkem Jos. Kubalou, OOS fryštátský řed. Sousedíkem a prof. Žabským, OOS bohumínský řed. Zd. Doležilem a prof. Zikmundem, OOS frýdecký okr. šk. insp. Hrozkem a odb. uč. Schmidem, OOS těšínský řed. Petříkem a prof. Tesařem, OOS místecký řed. Talpou a odb. uč. Balíčkem, OOS klimkovický okr. šk. insp. Böhmem a notářem drem Vaškem, OOS novojičínský odb. uč. Krumplovičem, OOS příborský prof. Havlíčkem a cvič. uč. Vyvozilem, OOS frenštátský odb. uč. Pittermannem a odb. uč. Šmahlíkem, OOS valašsko-meziríčský prof. Svobodou a uč. Vítkovou, OOS ve Vsetíně uč. Pavlíkem a ř. měst. lékařem drem Kalandrou, MOOS v Bílovci řed. Kadlecem a odb. uč. Fr. Kuchařem, MOOS v Krnově řed. Bártou, OOS v Jablunkově vrch. soud. radou Poláškem a řed. Smyczkem, OOS v Rožnově uč. Barabášem, OOS v Opavě řed. Hrdinou a odb. uč. Jurečkem, OOS v Hlučíně řed. Moricem a odb. uč. Kostřánkem, OOS ve Vítkově řed. Tobolou a odb. uč. Vavřínem, Slezská Matice osvěty lidové knihvedoucím Holešem a prof. Kubalou, Dělnická akademie knih. Šídou a taj. Boháčem, Svaz horníků horníkem Fr. Janákem a taj. Pěchou, Svaz kovodělníků taj. Kasprzykem a tajemníkem Langrem, Sdružení soc. dem. bezvěrců red. Čurdou-Lipovským, Čsl.

obchod. beseda taj. Křepelou, Přírodovědecká společnost v Mor. Ostravě prof. Štěpničkou a prof. Vodičkou, Župa divadelních ochotníků prof. Vodičkou, XIV. kraj Volné myšlenky Al. Kučerou a prof. Smolíkem, Národopisné sdružení pro Těšínsko a Hlučínsko »Sedlišťané« red. a statkářem Vochalou, Moravsko-slezská župa Čsl. obce legionářské řed. Huvarem a prof. Tlapákem, Župní jednota republ. dorostu na Moravsko-Slezsku v Opavě rolníkem Ing. Ad. Lančem, Župní kulturní komise čsl. strany nár. socialistické pro XIV. župu (odbočka Ústřední školy dělnické v Praze) uč. Uhlířem. Kooptováni řed. J. Šváb, měst. archivář prof. Adamus, prof. a spisovatel dr. Vojt. Martínek a vrch. revident Sprušil.

V minulém roce opustil řady naše předseda OOS ve Vsetíně, městský lékař MUDr. Břet. Kalandra, který měl o rozvoj osvětového hnutí v okrese vsetínském veliké zásluhy. Zemřelému našemu členu zachováváme trvalou vzpomínku.

Členy výkonného výboru v tomto roce byli pp.: předsedou ředitel J. Šváb, místopředsedou řed. Hrdina, jednatelem prof. R. Tlapák, pokladníkem knihovník B. Šída, dále pp.: řed. Moric, okr. šk. insp. Hrozek, prof. Čmolík, knihvedoucí Holeš, náhradníky řed. Doležil a prof. Žabský, revisory účtů řed. Šmíd a prof. Čejka.

V kuratoriu Masarykovy vyšší školy lidové v M. Ostravě zasedali jako předseda řed. J. Šváb, místopředseda prof. Čmolík, pokl. knih. B. Šída, členové prof. Dr. V. Martínek a řed. Dr. E. Willert, náhradníci advokát Dr. Sl. Novotný, prof. Štěpnička, prof. Vodička, tajemník prof. Tlapák. Ředitelem MVŠL byl prof. R. Tlapák.

Kulturní rada zaměstnávala jako úřednici sl. Máchovou, v expedici našeho nakladatelství vypomáhal p. J. Štěpnička.

Ve vydané námi publikaci jednak uveřejňujeme přehledy o vykonané kulturní práci v tomto školním roce neb v právě uplynulém kalendářním roce Kulturní radou a korporacemi v ní zastoupenými, jednak podáváme v samostatných statích posudky předních našich odborníků o tom, jak český kulturní život Ostravy a Ostravska v jednotlivých svých projevech se utvářel, kde možno znamenati krok kupředu, aneb kde stojíme na mrtvém bodě. Víme, že dosud nejsme u cíle, víme, že činnost vzdělávací leckde z různých příčin vázla a že snad i nebyl někde program dostatečně promyšlen a usměrněn. Víme však, že každé dílo lidské a tedy i práce lidovými i je podrobena chybám a nedostatkům. Ale právě proto prosíme, aby nám laskavý čtenář své mínění nepokrytě pověděl o tom, jak se pracuje k zvýšení kulturní úrovně našeho lidu, aby nám poradil, kde a jak co zlepšiti. Ne laciné odsouzení, ale věcná a plodná kritika může přinésti nápravu. A o tu prosíme. — Práce lidovými není lehká, jak mohou nejlépe doznati ti, kteří ji vykonávají. Kolik je tu jen překážek: nedostatek finančních prostředků, politická rozdrobenost a nevraživost, přílišné roztržení společnosti nejrůznějšími spolky a společky, jinde zasnáprostá lhostejnost ke kulturním podnikům, často osobní antipatie k pořadatelům, nedostatek schopných pracovníků a organizátorů a celé desítky jiných ještě překážek. Za takových okolností není lehké pracovat. To vše nechť laskavý čtenář uváží a dle toho nechť vyzní jeho soud.

Zpráva o činnosti Masarykovy vyšší školy lidové v Mor. Ostravě od 1. října 1929 do 16. dubna 1930

1. Správa školy.

Správu MVŠL vedlo dle nařízení mšano z 2. července 1926 č. 52.556-V zvláštní kuratorium, zvolené v plenární schůzi KR dne 6. září 1929, jehož předsedou byl ředitel J. Šváb, místopředsedou prof. V. Čmolík, pokladníkem knih. B. Šída, členy prof. Dr. V. Martínek, ředitel Dr. E. Willert, náhradníky prof. J. Vodička, prof. B. Štěpnička a advokát Dr. Sl. Novotný, tajemníkem prof. R. Tlapák. Řízením školy byl pověřen prof. R. Tlapák. Kuratorium konalo v tomto školním roce 2 schůze, kromě toho o chodu a výsledcích MVŠL bylo referováno tajemníkem v několika schůzích KR. Porady učitelského sboru konány 2, schůze s posluchači 1.

2. Rozdělení školního roku.

První běh trval od 1. října do 21. prosince 1929, druhý od 13. ledna do 16. dubna 1930, kurs večerní měšťanské školy pro I.—III. tř. v Mor. Ostravě-Přívoze trvá od 1. října 1929 do konce června 1930.

3. Uskutečněné přednáškové cykly a kursy.

V prvním běhu z ohlášených 9 přednáškových cyklů všeobecně vzdělávacích uskutečněn 1, ze 4 kursů výtvarných a hudebních 3, z 5 kursů technických 3, z 10 kursů obchodních a živnostenských 6, z 25 kursů jazykových 17, ze 7 kursů speciálních 5, ze 2 praktických kursů všeobecně vzdělávacích 1. Úhrnem uskutečněno bylo 35 osvětových podniků z ohlášených 62.

V druhém běhu uskutečněny byly z ohlášených 9 přednáškových cyklů všeobecně vzdělávacích 2, ze 3 kursů výtvarných a hudebních 2, ze 6 kursů technických 4, z 11 kursů obchodních a živnostenských 5, z 26 kursů jazykových 15, ze 7 kursů speciálních 5. Úhrnem 33 podniky osvětové z ohlášených 61.

V obou bězích zřízeno tedy 68 stálých podniků osvětových.

V prvním běhu uskutečněny tyto přednáškové cykly a kursy:

A) Přednášky všeobecně vzdělávací.

1. Prof. Dr. V. Martínek: Román společenský a sociální v nové době. Část I.

B) Kursy výtvarné a hudební.

1. Hud. skladatel řed. F. M. Hradil: Česká klavírní literatura. (Rozbory děl s ukázkami.) 2. Akad. malíř prof. Ol. Kittrich: Kurs ornamentálního kreslení a užité grafiky. 2. Akad. malíř prof. Ol. Kittrich: Kreslení aktů.

C) Kursy technické.

1. Tech. úředník vysílací stanice Ad. Kolář: Zřizování přijímacích radiových stanic a praktické pokyny pro radioamatéry. 2. Kapitán Hána z voj. leteckého učiliště v Prostějově: Teoretický kurs pro piloty. 3. Prof. Sysel: Kurs počítavství a měřičství.

D) Kursy obchodní.

1. Kurs českého těsnopisu pro začátečníky. Vedl řed. Dr. E. Willert. 2. Kurs českého těsnopisu pro pokročilé. Vedl řed. Dr. E. Willert. 3. Kurs německého těsnopisu pro začátečníky. Vedl prof. Mitteis. 4. Kurs podvojného účetnictví. Vedl prof. B. Čejka. 5. Kurs psaní strojem. Oddělení A. Vedl odb. uč. Kopal. 6. Kurs psaní strojem. Oddělení B. Vedl odb. uč. Kopal.

E) Kursy jazykové.

1. Kurs českého pravopisu a mluvnice pro začátečníky. Vedl odb. uč. J. Trnka. 2. Kurs českého pravopisu a mluvnice pro pokročilé se stručným nástupem české literatury. Vedl odb. uč. J. Trnka. 3. Praktický kurs českého pravopisu pro pokročilé. Vedl prof. Dr. Vokřínek. 4. Kurs češtiny pro Němce pro pokročilé. Vedl prof. Neuman. 5. Kurs němčiny pro začátečníky. Odd. A. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 6. Kurs němčiny pro začátečníky. Odd. B. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 7. Kurs němčiny pro pokročilé I. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 8. Kurs němčiny pro pokročilé II. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 9. Kurs německé konveršace. Vedl prof. Kudělásek. 10. Kurs francouzštiny pro začátečníky. Vedla uč. francouzštiny pí. Sedlecká-Cypriánová. 11. Kurs francouzštiny pro pokročilé II. Vedla uč. francouzštiny Malinová. 12. Kurs francouzské konveršace. Vedla Mme Rothe. 13. Kurs ruštiny pro pokročilé. Vedl lektor ruštiny St. Janovskij. 14. Kurs ruské konveršace. Vedl lektor ruštiny St. Janovskij. 15. Kurs angličtiny pro začátečníky. Vedl prof. Dr. Král. 16. Kurs angličtiny pro pokročilé I. Vedl prof. Dr. Král. 17. Kurs anglické konveršace. Vedl prof. Dr. Král.

F) Kursy speciální.

1. Dramatická škola. Odd. I. Vedla Moravsko-slezská župa divadelních ochotníků. 2. Kurs rytmické gymnastiky pro ženy. Vedl prof. Walter. 3. Kurs řečnický. Vedl prof. R. Tlapák. 4. Kurs šití prádla a šatů. Vedla sl. Pastrňáková. 5. Kurs vaření. Vedla odb. uč. Bárová.

G) Praktické kursy všeobecně vzdělávací.

1. Kurs večerní měšťanské školy I.—III. tř. v Mor. Ostravě-Přívoze. Řídil ředitel Bosák.

V druhém běhu uskutečněny byly tyto přednáškové cykly a kursy:

A) Přednášky všeobecně vzdělávací.

1. Prof. Dr. V. Martínek: Román společenský a sociální v nové době. Část II. 2. Prof. Dr. Herink: Říše hvězd na základě populárních výkladů z astronomie.

B) Kursy výtvarné.

1. Akad. malíř prof. O. Kittrich: Kurs ornamentálního kreslení a užité grafiky. 2. Akad. malíř prof. O. Kittrich: Kreslení aktů.

C) Kursy technické.

1. Tech. úředník vysílací stanice Ad. Kolář: Zřízení přijímacích radiových stanic a praktické pokyny pro radioamatéry. 2. Kapitáni voj. leteckého učiliště v Prostějově Hána a Kalus: Teoretický kurs pro piloty. 3. Řed. Olbrecht a odb. uč. Helštýn. Kurs pro fotografy-amatéry. 4. Prof. Sysel: Kurs počtářství a měřictví.

D) Kursy obchodní a živnostenské.

1. Kurs českého těsnopisu pro začátečníky. Vedl řed. Dr. E. Willert. 2. Kurs českého těsnopisu pro pokročilé. Vedl řed. Dr. E. Willert. 3. Kurs podvojného účetnictví. Vedl prof. B. Čejka. 4. Kurs psaní strojem. Odd. A. Vedl odb. uč. Kopal. 5. Kurs psaní strojem. Odd. B. Vedl odb. uč. Kopal.

E) Kursy jazykové.

1. Kurs české mluvnice a pravopisu pro začátečníky. Vedl odb. uč. J. Trnka. 2. Kurs české mluvnice a pravopisu pro pokročilé se stručným nástupem české literatury. Vedl odb. uč. J. Trnka. 3. Praktický kurs českého pravopisu. Vedl prof. Dr. Vokřínek. 4. Kurs němčiny pro začátečníky. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 5. Kurs němčiny pro pokročilé I. Vedla odb. uč. V. Dostálová. 6. Kurs němčiny pro pokročilé II. Vedla odb. uč. Dostálová. 7. Kurs německé konveršace. Vedl prof. Kudělásek. 8. Kurs francouzštiny pro začátečníky. Vedla uč. francouzštiny Malinová. 9. Kurs francouzské konveršace. Vedla Mme Rothe. 10. Kurs ruštiny pro pokročilé. Vedl lektor ruštiny St. Janovskij. 11. Kurs ruské konveršace. Vedl lektor ruštiny St. Janovskij. 12. Kurs angličtiny pro začátečníky. Vedl prof. Dr. Král. 13. Kurs angličtiny pro pokročilé I. Vedl prof. Dr. Král. 14. Kurs angličtiny pro pokročilé II. Vedl prof. Dr. Král. 15. Kurs anglické konveršace. Vedl prof. Dr. Král.

F) Kursy speciální.

1. Dramatická škola. Odd. II. Vedla Moravskoslezská župa divadelních ochotníků. 2. Kurs rytmické gymnastiky pro ženy. Vedl prof. Walter. 3. Kurs řečnický. Vedl prof. R. Tlapák. 4. Kurs šití šatů. Vedla sl. Pastrňáková. 5. Kurs vaření. (Studená kuchyně.) Vedla odb. uč. Bárová.

4. Zápis.

Zapsáno bylo v prvním běhu v přednáškových cyklech a kursech 1000 posluchačů, v druhém běhu 762 posluchačů, úhrnem tedy v 68 osvětových podnicích 1762 posluchačů.

Školné do 12 hodinových přednášek všeobecně vzdělávacích obnášelo 10 Kč, do 6 hodinových 5 Kč, do 24 hodinových kursů technických 20 Kč, do 12 hodinových kursů technických 10 Kč, do ostatních kursů platilo se za 24 hodiny 36 Kč. Do kursu rytmické gymnastiky platilo se měsíčně 25 Kč, do kursu šití 15 Kč měsíčně při 6 hodinách týdně, do kursu vaření 15 Kč při 3 hodinách týdně, ve večerní měšťanské škole I.—III. tř. 600 Kč při 3 hodinách denního vyučování kromě soboty a neděle. Bezplatně byl pořádán v prvním i ve druhém běhu kurs řečnický. Za zápis zaplatil posluchač pro všechny kursy, do nichž se dal zapsati, 5 Kč.

Nemajetní posluchači byli jak v prvním, tak i ve druhém běhu od placení školného osvobozeni. Celkem za tento školní rok osvobozeno bylo 557 posluchačů

dílem úplně, dílem od poloviny školného. Na školném bylo prominuto 12.710 Kč.

5. Počet absolvovaných hodin vyučovacích.

V prvním běhu absolvováno bylo	hodin
A) v 1 předst. cyklu všeob. vzděl.	11
B) ve 3 kursech výtvar. a hudebn.	63
C) ve 3 kursech technických . .	55
D) v 6 kursech obchod. a živnost.	102
E) v 17 kursech jazykových . .	402
F) v 5 kursech speciálních . . .	142
G) v 1 měšť. več. škole v Přívoze	557½ 1332½
V druhém běhu absolvováno bylo	
A) ve 2 před. cyklech všeob. vzděl.	17½
B) ve 2 kursech výtvarných . .	38
C) ve 4 kursech technických . .	69
D) v 5 kursech obchod. a živnost.	130
E) v 15 kursech jazykových . . .	360
F) v 5 kursech speciálních . . .	177 791½

Úhrnem . . . 2.124

6. Návštěva.

Návštěva přednášek a kursů byla uspokojivá a dle třídních listů nepoklesla většinou pod 75 procent. Posluchači svědomitě snažili se odnésti si z vyučovacích hodin co nejvíce a také posudky vedoucích kursů o dosažených výsledcích většinou vyznívají v ten smysl, že posluchači jsou si vědomi, proč se dali do kursů zapsati a jsou pilní a snaživí.

7. Hudební večery.

Celkem bylo uspořádáno 8 hudebních večerů. Pořádány byly obyčejně v sobotu večer v obdobích čtrnáctidenních. Vstupné stanoveno bylo na ny byly v krásném a pohodlném sále Domu umění 4 Kč, pro studenty a dělníky na 1.50 Kč. Pořádány byly v krásném a pohodlném sále Domu umění.

Program jejich byl tento:

5. října 1929: Beethovenův večer. 1. Smyčcový kvartet A-dur (op. 18 č. 5). 2. Klavírní sonata E-dur (op. 109). 3. Smyčcový kvartet Es-dur (op. 127). Přítomno 120 osob.

19. října 1929: I. Foerstrův večer. (Na počest skladatelových sedmdesátin.) 1. Listy z mého deníku (op. 18 z r. 1890), 5 klavírních skladeb. 2. Pohádka o dlouhé touze (op. 101 z r. 1910), soubor 15 písní pro zpěv a klavír. 3. Hudební večer (op. 79 z r. 1904), 2 klavírní skladby. Přítomno 130 osob.

23. listopadu 1929: II. Foerstrův večer. 1. Sonata h-mol, (op. 10) pro housle a klavír. 2. Tři písně z cyklu »Písně soumraku« (op. 42). 3. Impresse, pět klavírních skladeb (op. 73). 4. Tři písně z cyklu »Mučenka« (op. 78). Přít. 60 osob.

21. prosince 1929: III. Foerstrův večer. 1. Smyčcový kvartet E-dur (op. 15). 2. Růže vzpomínek, 6 klavírních skladeb (op. 49). 3. Smyčcový kvartet D-dur (op. 39). Přítomno 65 osob.

18. ledna 1930: Händlův večer. 1. Sedm klavírních skladeb. 2. Lukrecie, solová kantáta pro soprán s prův. klavíru. 3. Suita d-mol č. 3 pro klavír. 4. Arie z opery »Partenope«. Přítomno 60 osob.

1. února 1930: IV. Foerstrův večer. 1. Trio. F-mol (op. 8) pro klavír, housle a čelo. 2. Balada (op. 92) pro housle a klavír. 3. Sonata F-mol (op. 45) pro čelo a klavír. Přítomno 56 osob.

5. března 1930: V. Foerstrův večer. Přítomno 65 osob.

22. března: Chopinův večer. 1. Sonata pro čelo a klavír (op. 65). 2. Tři nocturna (op. 15) pro klavír. 3. Tři písně s prův. klavíru: a) Mé holubičce. b) Smutná řeka. c) Voják. 4. Bolero (op. 29) pro klavír. Přítomno 60 osob.

Celková návštěva na všech těchto 8 večerech byla 616 osob, průměrná 77. Večery aranžoval i letos hudební skladatel a profesor hudby M. Balcar, jenž s neobyčejnou obětavostí a horlivostí při stanovení, nacvičení a provedení programu se přičiňoval o pěkný morální výsledek večerů. Kromě něho na večerech účinkovaly dámy: pí. Filipová, pí. Normanová-Bittlová, sl. Ondrová, sl. Sýkorová, pí. Špačková a pánové: Čeppek, Kalus, Knopp, Fr. Macák, O. Macák, Pozdina, Průša, Vavříček. Těmto všem patří dík.

8. Přednáškové a debatní večery.

Celkem bylo uspořádáno 11 přednáškových a debatních večerů. Pořádány byly pravidelně v sobotu večer v obdobích čtrnáctidenních dle předem pevně stanoveného programu. Vstup na ně byl volný až na večer 5. a 9., při nichž vybírán režijní příspěvek 4 Kč a 1 Kč.

Program jejich byl tento:

12. října 1929: Ing. Fr. Schafhaupt: Letectví jako dopravní prostředek budoucnosti a význam leteckého spojení pro Mor. Ostravu z letiště v Dol. Benešově. Přítomno 58 osob.

26. října 1929: Prof. B. Čejka a správce odbočky Radiojournalu Tyl: Naše vysílací stanice a její poslech, jeho přednosti a vady. Přítomno 75 osob.

16. listopadu 1929: MUDr. Slabihoudek: Psychologie dělníka, jak se jeví lékaři. Přítomno 80 osob.

30. listopadu 1929: Ředitel VI. Navrátil: Psychologie dítěte a vliv rodiny a školy na jeho výchovu. Přítomno 70 osob.

14. prosince 1929: Universitní profesor Dr. A. Inoc. Bláha: Demokracie, její nesnáze a úkoly. Přítomno 160 osob.

25. ledna 1930: Dr. Ing. VI. Zákrejs: Ostravsko zítřka — projekty dneška. Přítomno 110 osob.

8. února 1930: Ing. Masník: Spojené státy severoamerické, jaké jsou zdáli a zblízka. (Cestopisné postřehy). Přít. 60 osob.

22. února 1930: Prof. R. Tlapák: Naše legie, jejich ideový a vojenský význam. Přítomno 50 osob.

8. března 1930: Masarykův večer. Prof. R. Tlapák: Zahraniční činnost T. G. Masaryka. Výbor písní Smetanových a Balcarových zazpíval tenorista Národního divadla mor.-slezského Tomš. - Dvořákův kvartet zahrálo Slezské kvarteto (V. Průša, A. Kalus, V. Čeppek, A. Vavříček.) Přítomno 130 osob.

15. března 1930: MUDr. Slabihoudek: Pacient a lékař. Psychologické postřehy. Přít. 145 osob.

29. března 1930: Soudce v. v. a adv. koncipient Dr. J. Kšonškovič: Sexuální zločiny moderní společnosti. Přítomno 150 osob.

Celková návštěva na všech těchto 11 přednáškových a debatních večerech byla 1088 osob, průměrná 99 na jednom, což je výsledek jistě velmi dobrý a ukazuje, že dobře sestavený program, vhodně volená témata přednášek, pravidelnost a přesnost v pořadu, občasná pozvání vynikajícího cizího řečníka může zajistit úspěch.

9. Příležitostné osvětové podniky.

Celkem bylo jich uspořádáno 5. Jsou to osvětové podniky, nespádající do rámce ani hudebních, ani předn. a debat. večerů, podniky, k nimž podnět dal nějaký slavnostní okamžik nebo náhle se vyskytnuvší potřeba neb vhodná příležitost.

Program jejich byl tento:

28. října 1929: Oslava Národního svátku u. Pořádána spolu s MOS ve Sl. Ostravě. 1. Československé hymny. Vojenská hudba p. pl. čís. 8 z Místku. 2. Proslov prof. Dr. V. Martínka. 3. Dvořák Ant.: V přírodě, ouvertura. Vojenská hudba. 4. Křička Jar.: Svorně k cíli. Pěvecké spolky. 5. Ostrčil O.: Soumrak. Tomášek V. J.: Markétka u kolovrátku. Zpívala sl. M. Rundová. 6. Voborský Kar.: České písně. Pěvecké spolky. 7. Moor K.: Bělohradské zvony. Bendl K.: Poletuje holubice. Zpíval p. Řezníček Fr. 8. Foerster J. B.: Země, probuď se. Pěvecké spolky. 9. Bella Ján L.: Svátba Jánošíka. Kantáta pro solové hlasy, sbory a orchestr. (Na slova Bottovej romance Smrt Jánošíka.) Účinkovaly pěvecké spolky »Lumír« z M. Ostravy, »Smetana« z Místku a »Žáboj« ze Slez. Ostravy. Jednotlivá zpěvní čísla doprovázel neb dirigoval prof. Ed. Rund, čísla hudební voj. kapeln. Václav Karel. Přítomno 500 osob.

9. listopadu 1929: Prof. Dr. V. V. Štech: Co chce moderní umění? (Se světeln. obrazy.) Pořádáno spolu se spolkem »Dům umění« a Moravskoslezským sdružením výtvarných umělců. Přítomno 210 osob.

15. února 1930: Zahajovací večer MVŠL na oslavu 10letého jejího trvání: M. Balcar: Slezské písně, sopránové sólo s průvodem klavíru. Zpívala pí. Špačková, u klavíru M. Balcar. Posluchač řečnického kursu Kusák: Dílo a význam MVŠL. Ukázky výsledku práce kursů anglických (sl. Pešlová, p. Tůma, pí. Burketová), kursů německých (p. Kučera), ruských (sl. Tomečková), franc. (sl. Čechová a p. Peroutka), rytmického kursu (sl. Kiliánová, Richtrová, Fürstová). Řed. MVŠL prof. R. Tlapák: »Slovo k posluchačům o ceně vzdělání, o minulosti a budoucnosti MVŠL«. Celý program měl velmi pěknou úroveň a ukázal, co dobrého MVŠL na poli vzdělání našeho obyvatelstva koná. Byla to oslava nehluchá 10letého jubilea školy, která k přítomným hovořila pracovními výsledky a která dodala přítomným i těm, kteří o ní z tisku neb od známých se dověděli, chuti využít služeb této školy při dalším sebevzdělávání. Přítomno 100 osob.

7. března 1930: Slavnostní koncert s přednáškou na oslavu 80. narozenin p. presidenta republiky T. G. Masaryka. Pořádán spolu s 22 kulturními spolky. 1. Přednáška spisovatele prof. Dr. V. Martínka: Masarykův smysl života. 2. Státní hymny. 3. B. Smetana: Slavnostní přehra C-dur. 4. Dr. A. Dvořák: Vodník - symfonická báseň. 5. Rimskij-Korsakov: Španělské capriccio. Účinkovalo: Filharmonické sdružení, řízené dirig. J. Pešatem.

6. Rud. Wünsch: Pozdrav prezidentovi - smíšený sbor. 7. K. Bendl: Horalova modlitba - smíšený sbor. 8. J. B. Foerster: Máje, smíšený sbor. 9. Jos. B. Foerster: Pražské zvony, smíšený sbor. 10. Jos. B. Foerster: Česká píseň - smíšený sbor. 11. Zd. Fibich: Jarní romance - pro sóla, sbor a orchestr. Účinkovaly pěvecké spolky »Lumír«, »Smetana« a »Záboj« a při čís. 11. Filharmonické sdružení, řízené dirigentem prof. Ed. Rundem. Přítomno 1200 osob.

12. dubna 1930: J i r á s k ů v v e č e r. Posmrtná oslava. 1. Přednáška spisovatele prof. Dr. V. Martínka: Životní dílo a význam Jiráskův. 2. Jos. B. Foerster: Smyčcový kvartet D-dur, op. 39. 3. B. Smetana: »V saloně« a »U hradu« z klavírních »Snů«. 4. Dr. A. Dvořák: Smyčcový kvartet F-dur, op. 96. Účinkovalo Slezské kvarteto a p. M. Balcar. Přítomno 200 osob.

Celková účast na všech těchto 5 příležitostných osvětových podnicích byla 2210, prům. 552 osoby.

10. Universitní extenze.

Vyvrcholením a zároveň vhodným doplněním programu MVŠL byly přednášky profesorů vysokých škol. Letos uspořádáno bylo celkem 5 takových přednášek, z nichž 2 byly doprovázeny vědeckým filmem, 1 světelnými obrazy. Přednášeli:

21. prosince 1929: Universitní docent Dr. Morávek: Z tajů nejjednoduššího života. Vědecký film prof. Lloyda z Kanady: Mikroskopické město ve filmu. Přítomno 500 osob.

22. prosince 1929: Universitní docent Dr. Morávek: Hmyzožravé rostliny a stálé a kontraktální vakuoly. Vědecký film prof. Lloyda z Kanady: Mikroskopické město ve filmu. Přítomno 1000 osob.

16. března 1930: Universitní prof. Dr. Vl. Groh: Pompeje, nejzachovalejší památník antické kultury (se svět. obrazy). Přítomno 412 osob.

23. března 1930: Universitní prof. Dr. Fr. Novotný: Antika a přítomnost. Přítomno 250 osob.

30. března 1930: Universitní prof. Dr. Fr. Novotný: Antika a křesťanství. Přítomno 280 osob.

Pořádáno bylo tedy 5 přednášek s celkovou návštěvou 2.442 osob, průměrnou 588, což je návštěva velmi pěkná, nad níž vyslovili svůj podiv a potěšení pozvaní cizí řečníci. Je viděti, že dobře volený program a zaručení odborníci dovedou obecnostu přilákat i v tak nevhodnou jinak dobu, jako jsou nedělní dopoledne. Je třeba ovšem dbáti i o náležitou propagaci.

11. Cyklus přednášek: »Moravští spisovatelé o sobě.«

Dle vzoru Husovy školy MLÚ v Praze zařadili jsme letos po prvé do programu naší školy 5 přednášek moravských spisovatelů o sobě, kterýžto cyklus byl přijat naším obecnstvem s takovým zájmem, že pořadatelstvo povzbudil k tomu, aby v něm i příští léta pokračovalo. Přednášky tyto netoliko přiblíží osobnost spisovatelů k čtenářstvu, nýbrž i pozvednou kruh čtenářů, jak bylo nejlépe viděti na té řadě posluchačů, kteří k autorům přicházeli s novými jejich knihami o podpis. I knihkupci dosvědčují, že cyklus měl dobrý vliv na prodej knih dotyčných spisovatelů.

Byly uspořádány přednášky těchto moravských spisovatelů:

24. listopadu 1929: Přednáška J. Durycha. Přítomno 430 osob.

1. prosince 1929: Přednáška M. Jahna. Přítomno 253 osoby.

8. prosince 1929: Přednáška V. Martínka. Přítomno 398 osob.

16. února 1930: Přednáška J. Mahena. Přítomno 276 osob.

23. února 1930: Přednáška Č. Kramoliše. Přítomno 184 osoby.

Celková tedy návštěva všech 5 přednášek moravských spisovatelů byla 1541 osoba, průměrná 312 osob.

Ředitel MVŠL: R. Tlapák m. p.

Zpráva o ostatní činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko od 1. června 1929 do 31. června 1930

Kromě správy a vedení Masarykovy vyšší školy lidové Kulturní rada pro širší Ostravsko jako župní osvětové ústředí 21 okresních a městských osvětových sborů, Matice osvěty lidové pro Těšínsko a Hlučínsko, Dělnické akademie, vzdělávacích složek dvou hlavních svazů dělnických, Sdružení soc. dem. bezvěrců, XIV. kraje Volné myšlenky, vzdělávacího odboru ČOB, Přírodovědecké společnosti, Moravsko-slezské župy divadelních ochotníků, Národopisného sdružení pro Těšínsko a Hlučínsko Sedlišťanů, osvětového referátu Moravsko-slezské župy Čsl. obce legionářské, Župní jednoty republ. dorostu na Moravsko-Slezsku a Župní kulturní komise čsl. strany nár. soc. pro XIV. župu (Odbočky Ústřední školy dělnické v Praze) plnila své úkoly, shromažďující v sobě kulturní pracovníky Ostravska, dávající podněty k práci osvětové a řešící úkoly osvětové, týkající se celého našeho kraje. Zvláštní zmínky zasluhují:

1. Manifestační schůze o reformě školství.

Schůzi tuto uspořádala Kulturní rada pro širší Ostravsko spolu s Ústředním spolkem českého učitelstva ve Slezsku a Spolkem učitelstevských jednot v Mor. Ostravě 11. května 1930 v Lidovém domě v Mor. Ostravě. O reformě školy se strnoviska pedagogického promluvil universitní profesor Dr. Jan Uher z Brna, s hlediska politického zem. škol. inspektor a poslanec Vojta Beneš. Oba dva hlavní řečníci nestranně a věcně probrali důvody, které nutí pokrokovou veřejnost naši, aby usilovala o reformu našeho školství. Debaty, která se celkem nesla ve smyslu přednesených referátů, zúčastnili se starosta a poslanec Prokeš, senátor Dr. Witt, odborný lékař Dr. Malý, odb. učitel Opěla a správce krematoria Sedláček. Na schůzi bylo přítomno 500 osob.

2. Sběrací akce knih pro venkovské knihovny.

K uctění 80. narozenin pana presidenta republiky rozhodla se Kulturní rada pro širší Ostravsko dílem zakoupiti, dílem darem opatřiti zábavné a poučné knihy, jež vázané hodlá věnovati venkovským knihovnám našeho kraje. V úvahu by tentokrátě přišly obecní venkovské knihovny okresu mor.-ostravského, okresní putovní knihovna okresu bíloveckého a menšinové knihovny okresu vítkovského. Zatím opatřili jsme přes 300 knih, z nichž přes 200 jest již vázáno. Poněvadž OOS mor.-ostravský na tuto akci přispěl obnosem 1.500 Kč, obdrží z této sbírky 150 vázaných knih vybrané četby pro zamýšlenou okresní obvodovou knihovnu. Ve sběrací akci budeme po prázdninách ještě pokračovati.

3. Půjčovna diapositivů.

Půjčovna diapositivů při KR zřízená hojně byla vyhledávána a plnila dobře svůj úkol, aby půjčovala vzdělávacím spolkům v našem kraji za laicný peníz přednášky se světelnými obrazy.

Kromě přednášky prof. R. Tlapáka: »Západní Sibiř a život a země Kirgizů«, jež je majetkem KR, bylo letošního roku od státní ústředny diaposi-

tivů v Praze vypůjčeno celkem 14 poučných přednášek a 14 pohádek. Vypůjčeny byly letošního roku tyto přednášky: na říjen: Dr. J. Brandl: Pod drobnohledem (111 obr.), Fr. Beneš: Od Šumavy k Tatrám, na listopad: MUDr. J. Hanousek: Následky světové války, jak je viděl lékař (100 obr.), Zd. Stach: Jan Žižka z Trocnova (122 obr.), na prosinec: Zd. Deyl: Sůl a její dobývání (83 obr.), V. Kosman: Z historie hodinářství (86 obr.), na leden: Zd. Deyl: Po stopách bohů (99 obr.), Fr. Beneš: V říši půlměsíce (125 obr.), na únor: Dr. Filip: Boj o pól (112 obr.), Dr. Rouček: Kalifornie (127 obr.), na březen: A. Rambousek: T. G. Masaryk a jeho dílo (100 obr.), J. Kovář: Jak žily naše legie? (100 obr.), na duben: Cesta kolem světa (85 obr.), Dom. Filip: Dvacet tisíc mil pod mořem (112 obr.). Přednášky tyto byly letošního roku půjčeny celkem 126krát.

4. Kulturní poradna.

Při naší kanceláři fungovala i letošního roku poradna pro všechny otázky týkající se vzdělávací činnosti. Poradna tato udílela bezplatně informace při zřizování různých kursů, obstarávala neb doporučovala řečníky, majíc po ruce seznam řečníků (77 řečníků s 290 přednáškami), udílela rady při nákupu knih do knihoven a při jejich uspořádání. KR zprostředkovala letošního roku obslání 54 řečníků.

5. Činnost vydavatelská.

V letošním školním roce vydávala Kulturní rada 6. ročník poučného a lidově výchovného měsíčníku (o 16 stránkách velké osmerky) »Černá země« v nákladu 1930 výtisků. Měsíčník redigoval prof. R. Tlapák, jemuž pomáhali prof. Dr. V. Martínek a prof. Adamus. Mimo to vydána jako každého roku ročenka, již má čtenář v ruce.

6. Evidence kulturní práce.

Přehled o činnosti jednotlivých korporací v KR zastoupených byl podáván delegáty na plenárních měsíčních schůzích a laskavostí místního tisku, zvláště »Mor.-slezského deníku«, »Ostravského deníku«, »Ducha času«, »Českého slova«, »Samostatnosti« byl uveřejňován. Kromě toho byly zprávy uveřejňovány v »Černé zemi« a v »Osvětovém věstníku moravskoslezském«. V této publikaci uveřejňujeme přehled o činnosti za tento školní rok neb kalendářní rok 1929 korporací u nás sdružených, které zaslaly své zprávy do 31. května.

7. Kancelář KR.

Vede účetní stránku KR se všemi jejími podniky, provádí zápis do kursů MVŠL, vede je v evidenci a obstarává všechnu administrativu. Od 1. června 1929 do 31. května 1930 bylo přijato 445 dopisů, expedováno 2.034 čísel o 14.567 kusech.

Kancelářské místnosti její jsou v Domě umění ve Švabinského ulici v Mor. Ostravě, číslo telefonu 31.38.

8. Ostatní činnost.

Na plenárních a výborových schůzích, jichž bylo do dnešního dne 6, podáván přehled vyko-

naué práce v celém kraji širšího Ostravska, t. j. okresů: moravskoostravského, slezskoostravského, bohumínského, fryštátského, těšínského, irýdeckého, místeckého, klimkovického, příborského, novojičínského, frenštátského, val-meziříčského, vsetínského, rožnovského, bíloveckého, jablunkovského, krnovského, opavského, hlučinského a vítkovského.

Na schůzích byly stanoveny plány, jak v lidové výchově co nejúčelněji a nejvýhodněji pracovati, pěstován vzájemný osobní styk četných kulturních pracovníků kraje, ve vzájemném soutěžení jednotlivých korporací docilováno v mnohých osvětových korporacích vzácných výsledků.

S ostatními župními osvětovými ústředími moravskými a Zemským ústředím osvětových sborů v Brně pěstován byl velmi úzký styk písemný i osobní. Naši korporaci na schůzích Zemského ústředí osvětových sborů zastupoval obyčejně jednatel R. Tlapák, který jsa zároveň členem zemského zastupitelstva země Moravskoslezské hájil zájmy lidové výchovy v tomto správním sboru a intervenoval často v různých otázkách u hlavních představitelů zemské samosprávy. O tom, jak bylo pamatováno na lidovou výchovu v zemském rozpočtu moravskoslezském v r. 1930, referoval prof. Tlapák na jedné ze schůzí Zemského ústředí osvětových sborů v Brně a napsal o tom příspěvek do Osvětového věstníku moravskoslezského. Týž se zúčastnil spolu s prof. B. Čejkou a knih. B. Šídou prvního celostátního sjezdu vyšších lidových škol v Plzni, pořádaného ve dnech 1.-3. listopadu 1929, a přednesl na sjezdu referát: »Umístění vyšších lidových škol a jejich zařízení«, jenž vyšel též v letošním ročníku České osvěty. Jedna ze schůzí (10. listopadu) Zemského ústředí osvětových sborů konala se v M. Ostravě a byla čteně obeslána zástupci všech krajských ústředí moravskoslezských, MŠANO, MLÚ, zástupci Spolku knihovníků veřejných knihoven, Svazu slezských obcí, měst a okresů, Matice osvěty lidové a j.

Se zastoupenými korporacemi i druhými spolky blízkých programů, zvláště s korporacemi zdravotně humánními, s úřady školskými, a to hlavně s ministerstvem školství a národní osvěty, udržovány písemné styky. Ministerstvu školství

a národní osvěty referováno o všech podnicích MVŠL a posílány mu občasně zprávy o činnosti naší korporace. Činnost KR je také ministerstvem plně uznávána a finančně vydatně podporována. Za tuto morální i finanční podporu třeba vzdáti ministerstvu školství a národní osvěty vřelé díky.

Vydatné finanční podpory, jak ze zprávy pokladní je patrné, dostalo se osvětové práci Kulturní rady vedle ministerstva školství a národní osvěty od zemského výboru moravskoslezského, okresního výboru mor.-ostravského, města Mor. Ostravy, Městské spořitelny v M. Ostravě, Občanské záložny v Moravské Ostravě, Ředitelské konference v Moravské Ostravě, Dělnické záložny v Mor. Ostravě, Legiobanky v Praze, »Budoucnosti« v M. Ostravě, Mor. ostravské elektrářské společnosti, Českého akciového pivovaru v Mor. Ostravě, fy Rütgers v Mor. Ostravě. Všem těmto našim příznivcům patří náš srdečný dík.

9. Závěr.

Výsledky, jichž bylo v letošním školním roce dosaženo, uspokojují a jsou nejlepším důkazem toho, že jest správná a života schopna organizace kulturní práce v rámci krajské korporace osvětové zvláště pro náš průmyslový kraj, mající přirozený hospodářský i kulturní spád do Moravské Ostravy, jež je a bude netoliko hospodářským, nýbrž i kulturním střediskem ostravsko-karvinského revíru.

Má-li do budoucna KR toto své osvětové poslání řádně plnit, má-li i nadále býti podporou a posilou osvětových a vzdělávacích snah pro celý kraj širšího Ostravska, musí i v budoucnu netoliko spoléhati na účinnou pomoc všech kulturních pracovníků našeho kraje, nýbrž musí se obracet i na širší naši veřejnost, aby jí v příštích dobách zachovala neztenčenou přízeň, aby jí morálně a hmotně podporovala. Jen za těchto podmínek bude KR možno dostáti všem úkolům, jež jsou spojeny s dalším kulturním rozvojem Mor. Ostravy a našeho kraje.

Za Kulturní radu pro širší Ostravsko jako Krajské ústředí okresních osvětových sborů v Moravské Ostravě:

J. Šváb m. p.,
předseda.

R. Tlapák m. p.,
jednatel.

	Kč	h	Kč	h		Kč	h	Kč	h
Zůstatek k 31. květnu 1929			4.744	79					
Subvence na činnost KR:									
Min. škol. a nár. osvěty na činnost KR	6.000	—							
Min. škol. a nár. osv. na admin. výlohy v r. 1929	3.000	—							
Min. škol. a nár. osv. na admin. výlohy v r. 1930	3.000	—							
Zemského výboru mor.-slezského	1.800	—							
Reditelské konference v Mor. Ostravě	4.000	—							
Města Mor. Ostravy	8.000	—							
Okresního úřadu v Mor. Ostravě	10.000	—							
Dělnické záložny v Mor. Ostravě	5.100	—							
Městské spořitelny v Mor. Ostravě	1.000	—							
Mor.-ostravské elektrářské spol. v M. Ostravě .	200	—							
Občanské záložny v Mor. Ostravě	200	—							
Legiobanky v Praze	100	—							
Budoucnosti v Mor. Ostravě	100	—							
Českého akciového pivovaru v Mor. Ostravě . .	100	—							
Fy Rütgers v Mor. Ostravě	50	—	42.650	—					
Účet MVŠL:									
Subvence na MVŠL:									
Min. šk. a nár. osvěty na šk. rok 1929/30 24.950									
Zem. výboru mor.-sl. na šk. rok 1929/30 1.000	25.950	—							
Školné a zápisné ve šk. roce 1929/30	45.294	20							
Doplatek na kursy ve šk. roce 1928/29	257	—							
Ve večerní měšť. škole ve šk. roce 1929/30 .	11.050	—							
Ve več. měšťan. školách ve šk. roce 1928/29	3.915	—							
Na hudebních večerech:									
Přednáškové a debaťní večery	1.069	50							
Univerzitní extenze	1.154	20							
Příležitostné podniky	1.888	50							
Poučná filmová představení	14.936	60							
Poučná filmová představení	1.400	—							
Účet reklamy MVŠL	1.400	—							
Účet reklamy MVŠL	684	65							
Účet kancel. potřeb, poštovné a j.	1.139	70	108.739	35					
Ročenka: »Rok lidových. práce« publ. 1928/29			14.051	90					
Ročenka: »Rok lidových. práce« publ. 1929/30			100	—					
Účet časopisu »Černá země«:									
IV. ročník: Předplatné			71	50					
V. ročník: Subvence OOS v M. Ostravě	2.000	—							
Předplatné a inserty	7.405	40	9.405	40					
VI. ročník: Subvence Min. škol. a nár. osv.	4.500	—							
Předplatné a inserty	12.076	10	16 576	10					
Účet různý			1.860	20					
Účet menšinových knihoven:									
Subvence OOS v Mor. Ostravě			1.500	—					
Půjčovna diapositivů			2.154	70					
Pensijní a nemocenské pojištění			396	—					
Účet úroků ze vkladů			192	38					
			202.442	32					
								202.442	32
V Mor. Ostravě 31. května 1930.									

Zpráva o činnosti okresních osvětových sborů a ostatních osvětových korporací v Kulturní radě zastoupených za školní rok 1929-30

Do 31. května zaslaly zprávy o činnosti buď za tento školní rok neb za kalendářní rok 1929 všechny okresní a městské osvětové sbory v Kulturní radě pro širší Ostravsko jako Krajském ústředí okresních osvětových sborů v Moravské Ostravě zastoupené kromě OOS v Jablunkově, Čes. Těšíně, Rožnově a Sl. Ostravě. K těmto zprávám není třeba připojovat poznámek, poněvadž samy nejvýmluvněji mluví.

Z ostatních osvětových korporací v Kulturní radě sdružených poslaly zprávy: Československá obchodnická beseda, odbor v Mor. Ostravě, Dělnická akademie v Mor. Ostravě, Kulturní komise čl. strany národně socialistické pro XIV. župu mor.-slezskou (Odbočka Ústřední školy dělnické v Praze), Osvětový referát moravskoslezské župy Čsl. obce legionářské v Mor. Ostravě, Přírodovědecká společnost v Mor. Ostravě, Sdružení soc. dem. bezvěrců v Mor. Ostravě, Volná myšlenka čl., XIV. kraj Berthelotův, Župa divadelních ochotníků v Mor. Ostravě.

Okresní osvětový sbor v Bílovci.

Okresní osvětový sbor v Bílovci sdružuje ve svém obvodu 15 obcí českých a 6 obcí menšinových. Ve všech českých obcích jsou místní osvětové komise, z obcí menšinových pouze v Bílovci, v ostatních jsou odbory Matic Opavské, které tam vedle snah národnostních vykonávají i práci lidovýchovnou.

OOS složen je z užšího a širšího výboru. V nich jsou zastoupeny složky politických stran, spolků a korporací ze soudního okresu bíloveckého, které do schůzí vysílaly své ustanovené zástupce.

Rozvoj činnosti OOS naráží v našem kraji na řadu překážek jako: velká vzdálenost obcí od střediska Bílovce, menšinové okr. město samo, německé okolí, nedostatek lidovýchovných pomůcek a j., které práci lidovýchovnou značně znesnadňují, takže muselo býti upuštěno od mnoha významnějších podniků (pěvecké sdružení, kursy a j.). Přesto bylo snahou OOS vykonati vše, co bylo v daných poměrech možno.

Byly to přednášky se světelnými obrázky, které byly promítány buď pro dospělé neb pro žactvo v Bílovci a ponejvíce v bližších obcích obvodu. Celkem bylo vykonáno 7 různých přednášek, a to 27krát v různých obcích obvodu. Účast na nich byla vždy hojná. Aby přednášky tyto mohly býti pořádány i v obcích, v nichž dosud není zaveden elektrický proud, zakoupen byl plynovýviječ. Činnost tato bude v příštích letech doplněna a rozšířena. Aby i zde byly úspěchy větší, třeba uvažovati o opatření více skiopikonů. Přednášky tyto byly vždy pro MOK bez nákladu. Režii hradil OOS.

Přednáška univ. prof. dra Lesného »O Indii a Ceylonu« v Bílovci pořádaná se velmi zdařila. Jiné odborné přednášky, které byly i úplně ujednány, musely býti odloženy z vážných příčin (řečník!).

Do rámce činnosti byly zařazeny 2 žákovské filmy pro žactvo celého okolí, jež byly

promítány ve Studénce a Bílovci. I tyto skončily s úspěchem, bude tudíž příště v nich pokračováno.

Kursy národohospodářské byly uspořádány na podnět mšano i v našem okrese OOS pro komunální pracovníky v obcích a okrese, jakož i pro širší veřejnost ve 4 nedělních dopolednech (vždy po 5 hodinách), a to v měsíci dubnu a květnu. V kurse bylo účastno 48 různých posluchačů, průměrná návštěva kursu byla 23 osoby. Program kursu se řídil osnovou ministerstva školství a národní osvěty. Přednášeli pánové z obchodní akademie z Mor. Ostravy, hospodářské školy z Opavy, okresního úřadu, berní správy, důchod. úřadu a j.

Krátkodobý kurs knihovnický pro knihovníky a knihovnické pomocníky okresu byl uspořádán v prosinci v 8 hodinách. Přednášeli činovníci OOS a o literatuře odb. uč. J. Váca. Kursu se zúčastnilo celkem 24 knihovníků z obcí českých i menšinových.

Večerní kurs měšťanské školy pro dospělé. I. částečný běh, započal v říjnu 1929 a bude ukončen v květnu 1930. V kurse bylo zapláno 21 posluchačů. Druhá část kursu uskutečněna ve šk. roce 1930-31.

K oslavám Husovým a též i příležitostí stným přednáškám do obcí obvodu vysílal OOS řečníky z činovníků OOS.

Do příruční knihovny OOS bylo zakoupeno několik publikací, informujících o časových otázkách lidovýchovných. Všem MOK zakoupil OOS do knihovny brožurku Dra Malínského: »Otázka svatováclavská v české historii«. Na podnět OOS předplatilo 6 knihoven obecních sbírku naučných knih »Knihy pro každého«. OOS předplácí všem MOK i menšinám svého obvodu lidovýchovné časopisy »Černá země« a »Česká osvěta«. MOK dostávají zdarma i rámcové plakáty, vhodné k přednáškám, mimo jiné ještě výhody, které ve styku s OOS mají.

Mimo práci stručně vyřčenou koná OOS ještě mnoho drobnější práce administrativní i jiné, která se více a více rozrůstá a bez níž nebylo by možno dosáhnouti jednotlivých počínů osvětových.

OOS pěstoval styk se všemi lidovýchovnými korporacemi, spolky, též s úřady v okrese, případně v zemi a ve státě. Ve schůzích těchto korporací zastupoval OOS jednatel neb předseda.

Veškeré podniky a různá opatření OOS byly uhrazovány jen z příspěvku ministerstva školství a národní osvěty na činnost lidovýchovnou a též částečně i z podpory zemské. Lze litovati, že OOS nedostal podpory od okresního zastupitelstva z okresního rozpočtu, rovněž od obcí okresu (položka k tomu účelu určená byla v rozpočtu škrtnuta). Dle výše příspěvku řídí pak OOS svou činnost.

K usnadnění práce jednatelské zakoupen byl ministerstvem pro OOS psací stroj. Mšano po-

skytlo též 3 knihovnam v okrese podporu na doplnění obecních knihoven.

Jednotlivé podniky OOS byly propagovány a uveřejňovány letáčky, plakáty, dopisy a též zprávami v krajiniských listech (časopisech).

Činnost osvětová v obcích okresu, kterou níže vykazujeme, jeví v roce 1929 všestranný pokles. Závisí plně na pili jednotlivých místních činitelů, a proto obraz její jest v každé obci jiný:

A) Obce české:	Počet obyv. Čechů	Přednášky:		Účastníků na přednáškách	Divadelní představení	Poučné filmy	Loutkové hry	Lidové besedy	Besídky pro mládež	Akademie	Výstavy	Pouč. vycházky	Jiné
		všeobecně výchovné	odborně vzdělávací										
1. Bítov	408	5 (+2)	— (—)	400 (— 400)	7	—	—	—	2	1	—	—	1
2. Hrabství	386	— (—2)	— (—)	— (— 245)	6	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Jakubčovice	566	— (—3)	— (—1)	— (— 132)	4	—	—	—	—	—	—	—	1
4. Jílovec	86	4 (—3)	1 (—1)	95 (— 90)	—	—	—	2	1	—	—	—	—
5. Kyjovice	692	7 (—1)	— (—)	492 (— 393)	2	—	—	—	—	—	—	—	1
6. Lubojaty	459	4 (—1)	— (—1)	527 (— 617)	5	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Lukavec	477	— (—2)	— (—)	— (— 95)	6	—	—	—	—	1	—	—	—
8. Pustá Polom	958	2 (+1)	— (—)	600 (+ 400)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Pustějov	958	5 (—)	— (—1)	1350 (+ 188)	7	—	—	—	—	1	1	—	1
10. Skřípov	720	— (—6)	— (—1)	— (— 456)	4	—	—	—	—	1	—	—	—
11. Slatina	949	3 (—1)	— (—)	300 (+ 120)	9	—	—	—	—	1	—	—	2
12. Studénka	2290	8 (—9)	— (—1)	471 (—2647)	7	6	—	—	6	2	—	2	—
13. Těškovice	739	1 (—1)	— (—3)	— (—)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Tísek	557	4 (—1)	— (—)	215 (— 519)	8	—	—	1	—	1	—	—	3
15. Vyškovice	208	1 (—)	— (—)	60 (— 40)	1	—	—	1	—	—	—	—	—
B) Obce s českými menšinami:													
16. Bílovec	800	6 (—2)	— (—)	592 (— 578)	—	—	—	—	2	—	—	2	—
17. Bílov	60	2 (—1)	— (—)	74 (— 34)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Děrné	208	4 (+1)	— (—)	515 (+ 265)	1	—	3	—	2	2	—	—	—
19. Bravantice	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20. Požaha	(osada Staré Vsi)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21. Stará Ves	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V okrese úhrn 11.645 56 (—25) 1 (—9) 5691 (—5473) 77 6 3 4 13 10 1 4 9													
(V závorce je udán přírůstek nebo úbytek proti roku 1928.)													

Menšiny malé, Odbory Matice Opavské spolupracují se školou (besídky a j.)

Pokles v činnosti osvětové v jednotlivých obcích okresu lze snad omluviti v našem kraji v tomto roce i značným rozšířením přijímacích stanic radiových po výstavbě vysílací stanice v Mor. Ostravě.

Vítáme i tento rozvoj, neboť i on přináší našemu lidu v zapadlých vesničkách kus poučení, zábavy a zušlechťení.

Zaznamenáváme přehled přijímacích stanic v

jednotlivých obcích okresu dle stavu ke dni 31. pros. 1929. Rozvoj ten není ukončen a lze očekávat v roce 1930 ještě větší jeho vzestup. Podotýkáme, že rozvoj ten je však brzděn tím, že každý majitel přijímacího přístroje musí odváděti pravidelný poplatek měsíční 10 Kč. Bylo by žádoucí, aby byl vůbec snížen, ne-li vůbec, alespoň pro majitele přijímacích stanic krystalových.

Radlopřístroj:	Krystal.	1lamp.	2lamp.	3lamp.	4lamp.	5lamp.	6lamp.	8lamp.
1. Bítov	5	—	—	—	2	—	—	—
2. Hrabství	4	—	—	1	—	—	—	—
3. Jakubčovice	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Jílovec	2	—	—	—	1	—	—	—
5. Kyjovice	15	1	2	—	1	—	2	—
6. Lubojaty	12	—	1	1	1	1	—	—
7. Lukavec	—	—	—	2	1	—	—	—
8. Pustá Polom	12	—	—	1	4	—	—	—
9. Pustějov	24	2	—	2	2	—	—	—
10. Skřípov	1	—	1	1	1	—	—	—
11. Slatina	11	—	4	—	2	—	—	—
12. Studénka	64	—	—	—	—	—	—	—
13. Těškovice	8	—	—	—	—	1	—	—
14. Tísek	3	—	—	—	1	—	—	—
15. Vyškovice	—	—	1	—	—	—	—	—
16. Bílovec	29	—	—	—	—	—	—	—
17. Bílov	5	—	—	1	—	—	—	—
18. Bravantice	12	—	—	—	—	—	—	1
19. Děrné	2	2	—	1	1	—	—	—
20. Požaha	—	—	1	—	2	—	—	—
21. Stará Ves	2	—	—	—	—	—	—	—
Úhrnem	211	5	10	10	19	2	2	1

Krystalových přijímačů 211, lampových přijímačů 251. Z těchto je 1 přijímač 5lamp. v Lubojatech a 1 př. 3lamp. v Požaze k veřejnému poslechu. Všechny ostatní jsou majetkem jednotlivců.

Knihovny obecní v tomto roce vykazují ve své činnosti potěšitelný vzestup, jak patrně z přehledu. Přibýlo čtenářů, zvláště výpůjček. Těšíme se, že snad ještě větší rozmach podpoří i knihovnický kurs, který byl pořádán OOS, více ještě okresní obvodová knihovna na Bílovec-ku, kterou hodláme zříditi v roce 1930.

Náklad na knihovny hradí místní obce. Lze

jen litovati, že v rozpočtech obcí, které zvláště pamatovaly na mimořádné příspěvky k rozšíření svých knihoven, byly tyto příspěvky škrtnuty.

Práci v knihovnách až na 3 obce obstarávají knihovníci úplně zdarma. Z 21 knihovníků v okrese je 16 učitelů, 2 dělníci, 1 úředník, 1 rolník a 1 živnostník.

A) Obce české:		Počet knih	Čtenářů	Výpůjček
1. Bítov	173	(+27)	44 (+ 4)	425 (+155)
2. Hrabství	219	(+11)	38 (+10)	242 (+ 92)
3. Jakubčovice	211	(+12)	40 (-11)	334 (-107)
4. Jílovec	184	(+20)	21 (- 3)	86 (- 20)
5. Kyjovice	318	(+21)	57 (+ 3)	604 (+105)
6. Lubojaty	307	(+10)	59 (-23)	481 (-175)
7. Lukavec	329	(-)	46 (+ 9)	245 (+ 83)
8. Pustá Polom	115	(+ 7)	30 (+18)	212 (+114)
9. Pustějov	309	(+ 6)	20 (-11)	302 (-126)
10. Skřípov	259	(-20)	42 (+ 8)	258 (-172)
11. Slatina	347	(+14)	122 (-20)	379 (+136)
12. Studénka	607	(+23)	38 (-12)	456 (+ 43)
13. Těškovice	265	(+55)	92 (+11)	937 (+392)
14. Tísek	279	(+81)	51 (+ 6)	347 (+110)
15. Vyškovice	201	(+ 9)	22 (+12)	285 (+226)
B) Obce s českými menšinami:				
16. Bílovec	629	(+32)	93 (+ 1)	1403 (+ 20)
17. Bílov	115	(+64)	17 (- 4)	130 (- 1)
18. Bravantice	56	(+ 6)	11 (+ 1)	60 (+ 4)
19. Děrné	218	(+ 1)	34 (+30)	157 (- 19)
20. Požaha	50	(-)	6 (+ 1)	62 (+ 32)
21. Stará Ves	50	(-)	20 (+ 8)	63 (+ 37)
Úhrnem	5241	(+379)	903 (+38)	7468 (+929)

(V závorce je udán přírůstek nebo úbytek proti roku 1928.)

Knihy jsou majetkem jednotlivých obcí. Kromě těchto knih jest ještě ve 4 knihovnách obecních celkem 129 svazků půjčených z knihoven obvodových.

Shrnujeme práci lidovýchovnou za rok 1929 a všem svým spolupracovníkům za ni upřímně děkujeme. Zvláště děkujeme bývalému předsedovi OOS řediteli Edvardu Štefkovi, který s plným zájmem, obětavě a nenáročně ve funkci předsedy pro OOS pracoval takřka od vzniku OOS v Bílovcích až do doby, kdy přesídlil do Opavy.

Nutno nám podotknouti, že výsledky práce osvětové mohly býti v některých obcích mnohem příznivější. Aby i tyto nedostatky mohly býti odstraněny, zveme k intenzivnější spolupráci všechny lidi dobré vůle. S nimi chceme usilovati o zvýšení celkové kulturní úrovně občanstva svého obvodu na Bílovecu.

František K u c h a ř,
jedenatel.

František K a d l e c,
předseda.

Okresní osvětový sbor v Novém Bohumíně.

Přednášková činnost v roce 1929.

V přednáškové činnosti OOS nebylo valných změn proti roku 1928. K obcím, v nichž OOS obstarával lidovýchovnou činnost přímo svými řečníky (Nový Bohumín, Bohumín, Vrbice, Pudlov, Skřečůň), přistoupila r. 1929 osada Šunychl, v níž od počátku podzimního období konány byly přednášky se světelnými obrazy 2krát do měsíce. — V ostatních obcích okresu bohumínského vykonávaly lidovýchovnou činnost místní osvětové komise, po případě mateřní odbory za úzké sou-

činnosti s OOS. Celkem bylo vykonáno v obvodu OOS 67 přednášek všeobecně vzdělávacích a 6 odborných. Převážná většina přednášek byla doprovázena světelnými obrazy.

Všech těchto přednášek zúčastnilo se celkem 6500 posluchačů, t. j. téměř o jednu třetinu méně při stejném skoro počtu absolvovaných přednášek než roku 1928. Jistý pokles zájmu o přednášky, pozorovaný již v letech předchozích, považován byl za zjev celkem přechodný. R. 1929 zájem a účast na přednáškách poklesly tak povážlivě, že bude nutno smutnému tomu zjevu věnovati větší pozornost a hledati cesty, kterými by mohla býti zjednána náprava. Nejpronikavěji jeví se nedostatek zájmu o přednášky v Novém Bohumíně, kde celková účast na 22 přednáškách r. 1929 činila sotva 1200 posluchačů.

Z jiných akcí OOS nutno uvést tyto:

Jako jiná léta tedy i r. 1929 vysílal OOS řečníky do okolních obcí, byl-li o to požádán. Tak při oslavách narozenin p. presidenta vyslal řečníky celkem do 7 obcí okresu, při oslavách Husových do 4 obcí a při oslavě státního svátku do 6 obcí.

V měsíci dubnu uspořádal OOS v budově české měšťanské školy v Novém Bohumíně přednáškový cyklus národohospodářské výchovy. Návrh přednášek byla celkem dobrá; většinu posluchačů dodaly okolní osady.

Dne 15. prosince přednášel v Novém Bohumíně prof. dr. Arnošt Bláha z university brněnské na téma: »Umění žiti«. Přednáška, na bohumínské poměry velmi dobře navštívená, měla úspěch po všech stránkách dokonalý.

Na přání místního vojenského velitelství konal OOS od počátku podzimního období r. 1929 též pravidelné přednášky pro vojiny bohumínské posádky.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

	Svazků	Čtenářů	Výpůjček
Nový Bohumín	3.245	367	14.562
Rychvald	2.763	538	6.799
Německá Lutyně	1.058	314	8.432
Pudlov	670	58	2.334
Skřečoň	2.225	152	4.634
Bohumín	541	38	1.245
Polská Lutyně	381	62	756
Záblatí	1.026	64	1.425
Vrbice	541	49	1.067
Věřňovice	232	28	140
Šunychl	339	78	728

Statistika obecních knihoven okresu bohumínského vykazuje stálý vzestup jejich činnosti. Úhrnný počet svazků zvýšil se proti roku loňskému téměř o 2000, počet výpůjček dostoupil r. 1929 čísla 43.000 a čtenářská obec vzrostla na 1800 osob. Největší knihovna okresu, městská knihovna v Novém Bohumíně, má se svou počtkou v Šunychlu celkem 3584 svazky.

Miroslav Zikmund, t. č. jednatel.

Okresní osvětový sbor ve Frenštátě p. R.

Proti minulému roku lze zaznamenati v celém okrese intenzivnější činnost lidovýchovnou, jež vyjádřena číselně jeví se takto:

Všeobecně výchovné přednášky	60
odborné přednášky	25
kursy všeobecné	2
kursy odborné	2
ochotnická představení	50
kinematografická představení	39
loutkové hry	3
lidové besedy	18
besídky pro mládež	7
akademie lidové	8
výstavy	1
poučné vycházky	1
jiné podniky	1

Celkem 217 podniků, proti minulému roku jeví se přírůstek 86 jednotek. Na každou z 10 obcí OOS připadá průměrně 21 podniků. Oslavy Husovy a 28. října byly vykonány ve všech obcích se zdarem.

Nižší lidovou školu ve Frenštátě p. R. navštěvovalo 32 účastníků, kurs šití 20 účastnic.

Nejdůležitějším článkem lidovýchovné práce jest beze sporu film, který svojí dějovou hutností a obsahovou zkratkovostí vyhovuje plně dnešnímu životu. Dobrý film na venkově vykoná více než celý přednáškový cyklus. Proto soustředil OOS zvýšený zájem k tomuto lidovýchovnému prostředku. V našem okrese (10 obcí) jsou 4 kina: v Lichnově, v Kozlovicích a 2 ve Frenštátě p. R. Svědomitým pracovníkům lidovýchovným lze uplatnit svůj vliv při výběru filmů, a tím vykonají kus dobré práce pro výchovu občanstva. A o to snažil se OOS a práci jeho se dařilo. Docílili jsme nejen pravidelného promítání kulturních filmů, ale i při výběru ostatních filmů bylo vždy přihlí-

ženo k umělecké stránce i k výchovné tendenci filmu ve shodě s OOS.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Ve všech 10 obcích okresu jsou veřejné knihovny obecní. V knihovnách jest zařazeno: 8096 svazků, přírůstek 126 knih. Počet čtenářů 856, počet výpůjček 15.333. Obce vyplatily knihovnám Kč 11.406.— povinných příspěvků, celková vydání knihoven činí Kč 15.511.39.—

Stav knihoven neuspokojuje plně, neboť některé obecní knihovny nejsou řádně umístěny a jsou vybaveny nedostatečným inventářem.

Rudolf Pittermann, jednatel.

Okresní osvětový sbor ve Frýdku.

V okrese frýdeckém, hlavně v zapadlých a alkoholem zamořených horských vískách, je třeba ještě velmi mnoho práce, aby kulturní a duševní úroveň se pozvedla a zaostalost tamějšího lidu se odstranila. OOS frýdecký a místní osvětové komise konají usilovnou a houževnatou práci, aby lid zdejšího okresu byl zbaven této kulturní zaostalosti a jeho mysl byla obrácena k vyšším a ušlechtlejším snahám.

Lidovýchovná činnost OOS frýdeckého zahájena 4. září m. r. valnou hromadou jednatelů MOK, na které předseda insp. Hrozek nastínil celoroční budoucí kulturní činnost v okrese a zdůraznil hlavně, aby důstojně oslaven byl 28. říjen, aby oslavy knížete Václava byly konány ve smyslu jeho zásluh o český stát. Rovněž zmínil se již o 80. narozeninách našeho presidenta a podotýká, aby byl uctěn tento památný den nějakou trvalou památkou. Jednatel odb. uč. Schmid podává výkaz celoroční práce v okrese, aby účastníci měli jasný obraz o veškeré vykonané kulturní práci v okrese a zároveň aby mohl každý jednatel — duše kulturní činnosti — porovnat činnost svou s činností jiných MOK. Konstatováno dle výkazu, že v obci, kde jednatel pracuje a jeví zájem o kulturní práci, je výsledek jeho práce také vidět. Že tato schůzka se potkala se zdarem, bylo vidno později z došlých výkazů.

O doplnění vědomostí frýdeckého a okolního obyvatelstva staral se OOS pořádáním kursu pro ty, kteří chtěli doplnit své vzdělání učebnou látkou měšťanských škol. Kurs byl navštíven 25 účastníky. V zimním období byl pořádán kurs vaření a správné výživy. Kurs navštěvovalo 22 účastnic, jež své vědomosti ve vaření doplnily. Kursistkám byla vydána frekventační vysvědčení.

OOS jako korporace nepolitická pořádal 27. září m. r. oslavu milenia smrti knížete Václava, ke které získal Skalický smíš. sbor a Mor.-slezské kvarteto. Slavnostním řečníkem byl ředitel Sousedík z Fryštátu, jenž věcně vylíčil význam knížete Václava pro český národ a stát. Průběh slavnosti byl důstojný.

Velikým svátkem pro město Frýdek byl 28. říjen, kteréhož dne byl za účasti místních úřadů, spolků a korporací odhalen pomník našemu velikému presidentu T. G. Masarykovi. Slavnostního rázu dodala čestná rota p. pl. 8. Slezského s plukovní hudbou. Slavnost zahájena předsedou OOS insp. Hrozkem, který byl zároveň předsedou

»Spolku pro postavení pomníku prezidentu Masarykovi«. Pak následovala zajímavá přednáška slavnostního řečníka prof. Tlapáka z Moravské Ostravy, který se zmínil o velikých zásluhách p. presidenta pro náš stát a o jeho práci zahraniční v době světové války.

Dne 19. prosince 1929 byl OOS ve Frýdku uspořádán v kreslírně dívčí měšť. školy kurs pro obecní kronikáře. Pozváni byli kronikáři všech obcí zdejšího okresu. Kurs zahájil předseda OOS insp. Hrozek. Přednášeli kronikář odb. uč. Najzar: »O povinnostech obecních kronikářů«, kronikář města Frýdku odb. uč. Kalus, který na praktických příkladech ukázal, co by se mělo zaznamenati a jak se máme na úkol kronikáře dívat. O významu kronik pro náš kraj přednášel archivář z Mor. Ostravy prof. Adamus, který ve své přednášce snesl bohatý materiál historický od nejstarších dob až po dnešní časy a ukázal, jaký význam má zachycování významných událostí pro budoucí časy. Všechny přednášky byly s velkým zájmem sledovány a vysloveno přání, aby OOS ve Frýdku alespoň jednou v roce sezval kronikáře do Frýdku k podobnému kursu.

OOS již po vánočních svátcích svolával kulturní spolky a korporace k společným schůzkám, kde jednáno, jak co nejdůstojněji oslaviti 80. narozeniny našeho presidenta. Výsledek těchto schůzek potkal se kýženým výsledkem. — V předvečer 7. března konána slavnostní akademie, k níž získána vojenská hudba p. pl. 8. Slezského s vybraným programem, který naplněný radniční sál velmi uspokojil. 7. března dopoledne konána městskou radou slavnostní schůze v radnici, na které účinkovalo nově založené Sokolské pěvecké sdružení a mezi jiným starosta města Dokulil prohlásil jménem městského zastupitelstva, že město Frýdek postaví k 80. výročí narozenin presidenta republiky Jubilejní Masarykovu nemocnici. Slavnostním řečníkem byl prof. Puchta z Mor. Ostravy-Přívozu, který výstižně promluvil o sociálním, kulturním a náboženském významu našeho presidenta. Téhož dne večer se hráno divadlo »Revoluce« od Kopty, které svou tendencí bylo k těmto oslavám velmi přílehlavé. OOS, který tyto oslavy pořádal, chtěl docíliti toho, aby prezidentových oslav se zúčastnili všichni obyvatelé města bez rozdílu národnosti a náboženství, leč Němci zúčastnili se jen částečně a komunisté oslavy ignorovali.

Dne 19. března t. r. pořádal OOS frýdecký s OOS místeckým v Národním domě v Místku přednášku universitního profesora Dr. Novotného z Brna na téma: »Sociální zápasy ve starověku«. Účast byla velmi pěkná.

K činnosti všeobecně vzdělávací druží se činnost přednášková, která byla v minulém roce bohatá. Přednášky konaly se z oboru zeměpisného, dějepisného a přírodopisného a přihlíželo se hlavně k tomu, aby posluchači byli obeznámeni s životem lidí žijících v jiných, nám neznámých krajích. Přednášková činnost se letošního roku v zimních měsících zvýšila, takže se jedno téma přednášelo i 11krát. Celkem pořádal OOS ve Frýdku 144 přednášek se světelnými obrazy a 15 bez světelných obrazů. Celková kulturní činnost v okrese frýdeckém dle došlých výkazů jeví se takto: Všeobecně výchovných přednášek bylo 187,

odborných 6, všeobecně výchovný kurs byl 1, odborně vzdělávací 3, ochotnických div. představení bylo 78, vzdělávacích představení kinematografických 2, loutkových her 6, lidovýchovných besed 3, besídek pro mládež 5, akademií 14, poučných vycházek 1 a jiné zábavné podniky byly pořádány 3. Činnost v jednotlivých obcích je velmi různá a záleží na dovednosti a agilnosti funkcionářů, proto při volbě do MOK buďtež vybráni lidé svědomití, pilní a kteří mají smysl pro povinnost nejenom k sobě, nýbrž k celému národu a státu.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Každému čtenáři je známo, že kniha je zdrojem ušlechtilé a oživující zábavy, je zdrojem čisté vnitřní rozkoše a jest dobrým pomocníkem lidovýchovné práce. Všechny veřejných knihoven v okrese je 35, takže v každé obci okresu frýdeckého je knihovna. Počet svazků v celém okrese je 23.705, čtenářů 3.612, výpůjček 64.610, celkový příjem obnášel 55.137 Kč, z toho obnosu daly obce Kč 42.700.—. Vydání bylo Kč 53.830.—, knihovnici obdrželi Kč 15.063.—. Z knihovníků bylo 22 učitelů, 1 úředník, 3 živnostníci, 3 rolníci, 4 dělníci a 2 jiní.

Ant. Hrozek, předs. Aug. Schmid, jedn.

Okresní osvětový sbor pro okres frýštátský v Orlové.

V r. 1929, který je prostředním ze tří jubilejních roků 1928, 1929, 1930, nezůstala činnost OOS pozadu za lety předcházejícími.

Z podniků pořádaných přímo OOS jsou to především kursy:

1. Kurs národohospodářský konal se v měsíci březnu v Orlové a obsahoval 12 přednášek ve 14 hodinách. Přednášeli pp. profesori V. Hrubý, Jos. Nekola, Al. Řezáč a ředitel městské spořitelny v Orlové p. Jos. Libra. Počet posluchačů zapsaných byl 38, průměrná návštěva přes 30.

2. Cyklus přednášek o daních byl doplněkem předešlého kursu a konal se po velikonočních svátcích. Přednášeli pp.: JUDr. Klement z M. Ostravy o daních přímých (3 hodiny) a JUDr. Bedřich Ryška o daních nepřímých (2 hodiny). Návštěva na těchto přednáškách asi 30 posluchačů.

3. Loutkářský kurs. Tento konal se v měsíci říjnu a listopadu a OOS získal pro něj dobrého odbrníka loutkáře prof. B. Čejku z Mor. Ostravy. Mimo něj přednášeli též známí loutkáři p. říd. uč. Fr. Eliáš a p. učitel Anderle z Petřvaldu. Kurs měl 9 hodin přednáškových a byl zakončen loutkářskou výstavkou v budově čes. gymnasia dne 24. listopadu. Počet návštěvníků kursu kolísal mezi 30 až 40 posluchači, většinou z řad učitelských z celého okresu. Výstavka vykazovala návštěvu asi 140 osob.

Z loňské valné schůze byl dán pořadatelskému sboru také úkol pořádati zájezdy ostravského Národního divadla do Orlové. Uskutečnila se toliko dvě představení, a to 19. března Tolstého hra: »Živoucí mrtvola« a 28. dubna G. Zápolské: »Morálka paní Dulské«. Při pořádání těchto her se vzácnou ochotou spolupůsobil p. prof. Jos. Nekola. Zůstalo pouze při těchto dvou představeních, poněvadž doba již byla pokročilá a poslední představení končilo značným deficitem. Přesto však

doufáme, že ve vhodný čas bude možno opět tyto zájezdy pořádati, poněvadž jejich výchovná cena při dobrém výběru her je nesporná.

Koncerty.

Pětadvacátého výročí umrtí skladatele Ant. Dvořáka vzpomněl OOS orchestrálním koncertem pořádaným v Báňském domě v Orlové dne 10. dubna, jehož program, složený vesměs z instrumentálních děl Ant. Dvořáka, vzorně předvedlo Filharmonické sdružení z Mor. Ostravy za řízení dirigenta pana Jana Pešata.

Den svobody oslavil OOS rovněž velkým umělecky cenným podnikem, a to koncertem sdružených pěveckých spolků »Lumír« z Mor. Ostravy, »Smetana« z Místku a »Záboj« ze Slezské Ostravy za řízení p. prof. Ed. Runda. Spoluúčinkovala vojenská hudba pěš. pl. č. 8 z Místku. Koncert byl rovněž v Báňském domě v Orlové.

Třetí koncert, Bakulových zpěváků, pořádal OOS společně s Učitelkou jednotou pro Orlovsko v sobotu 9. listopadu v Cingrově domě v Orlové. Bakulovi zpěváci zpívali toho dne třikrát, dvakrát pro děti a jednou pro dospělé a pokaždé byl sál naplněn do posledního místečka. Proto mohl OOS a Učitelká jednota odevzdati Bakulovu ústavu slušný čistý výtěžek 5500 Kč.

Přednášky universitní extense pořádal OOS dvě: 20. dubna přednášku prof. Masarykovy university v Brně Dra Arne Nováka o K. M. Čapkovi-Chodovi (21. dubna ve Fryštátě) a 15. prosince přednášku universitního profesora z Brna Dra In. Arn. Bláhy: »Umění žítí« v kinu Elite. Obě přednášky měly velký úspěch a byly slušně navštíveny, zvláště druhá (asi 160 posluchačů).

Jako v dřívějších letech, tak i v r. 1929 vysílal OOS na požádání MOK řečníky do okolí, hlavně při různých oslavách. Celkem bylo vysláno 51 řečníků. Z toho byly pořádaný v Orlové 4 přednášky, v Porubě 6, v Doubravě 1, v Petřvaldě 2, Karvinné 8, Dolní Suché 3, Prostř. Suché 2, Horní Suché 1, Dětmarovicích 1, Fryštátě 5, St. Městě 2, Ráji 6, Darkově 2, Petrovicích 1, Dol. Marklovicích 1, Albrechticích 3, Loukách n. O. 3. Přednášeli pp.: řed. Sl. Sousedík z Frvštátu (15), prof. V. Burda (11), prof. Fr. Šlachta z Karvinné (10), řed. Al. Krejčí z Doubravy (2), prof. Mir. Dbalý (3), po jedné přednášce měli: odb. uč. J. Cenek, říd. učitel Fr. Eliáš a V. Hrbáč, prof. V. Hrubý 2 a Em. Jarušek a Břet. Kubala okr. škol. insp. VI. Menšík, řed. Fr. Říha, uč. J. Spurný, odb. učitel Jar. Sláma a farář českobratrské církve J. Vališ.

Hmotnou podporu udělil OOS tentokrát MOK v Orlové 1000 Kč, MOK v Petrovicích 300 Kč, Slezské musejní společnosti 500 Kč, dále zakounil dílo Československá vlastivěda, které zatím umístěno v orlovské knihovně.

Třeba také uvést, že OOS podal okresnímu výboru ve Fryštátě návrh na zřízení okresní studijní knihovny, která by obsahovala toliko díla vědecká a poučná, byla by přípustná všem čtenářům v okrese a stala by se tak doplňkem knihoven obecních. Tento krok byl provázen úspěchem aspoň potud, že okresní výbor dal do rozpočtu částku pro ten účel 15.000 Kč, což bylo okresním zastupitelstvem schváleno (zatím na rok 1930). Záleží mnoho na tom, kde bude tato knihovna umístěna a jakým nejpraktičtějším způsobem bude umožněno čtenářům

i v těch nejdlehlších místech okresu účastniti se výhod takové knihovny. Pak by se stala tato knihovna významným činitelem lidovýchovným.

Z činnosti místních osvětových komisí.

Celkový počet MOK spadajících do obvodu pro okres fryštátský v Orlové jest 21. V sedmi obcích (Dětmarovicích, Doubravě, Lazích, Orlové, Petřvaldě, Porubě, Dolní Suché) jsou zřízeny místní osvětové komise podle posledního min. nařízení, v ostatních obcích zastávají doposud tuto funkci s nevšední ochotou místní odbory Sl. Matice osvěty lidové. Poznalo se, že by nebylo účelné tento stav měnit, aby v obcích s českou menšinou nenastalo tříštění sil. Činnost MOK v roce 1929 se vyvíjela normálně. Přednášek všeobecně vzdělávacích bylo 128 s celkovým počtem posluchačů 24.000, t. j. asi 200 osob na jednu přednášku, odborně vzdělávacích bylo 12 s celkovým počtem 1000, tedy průměrně asi 83 posl. na jednotlivou přednášku. Kursy (mimo ty, které byly pořádaný OOS) byly pouze v Karvinné, a to 2 kursy angličtiny s 32 posluchači a 1 kurs šití a vaření s 28 posl. Bude snahou OOS v příštím období počet kursů zvýšit. Ochotnických div. představení bylo v minulém roce 56, vzdělávacích kin. představení 25, loutkových her 63, besídek pro mládež 20, 3 výstavy, lidových besed, akademií a jiných podniků celkem 94.

B o h. Ž a b s k ý, jednatel.

Stav obecních knihoven

k 31. prosinci 1929.

Stav a činnost jejich jest ke dne 31.-12. 1929 tato:

	Počet knih	Počet výpůjček	Příspěvek obce
Albrechtice	527	1.662	450.—
Darkov	892	3.212	665.70
Dětmarovice	712	1.536	2.000.—
Doubrava	1.374	3.125	2.703.—
Fryštát	1.088	2.503	1.920.—
Karvinná	3.314	8.343	9.771.20
Lazy	3.255	9.976	5.427.—
Louky	409	675	320.—
Marklovice D.	357	587	245.—
Orlová	5.600	31.792	24.800.—
Petrovice	579	588	322.—
Prstná	103	89	80.—
Poruba	1.397	8.868	1.000.—
Ráj	480	1.045	100.—
Staré Město	376	648	1.088.14
Suchá Dolní	1.448	2.993	4.069.—
Suchá Horní	489	833	500.—
Suchá Prostřední	1.775	7.859	4.700.—
Stonava	340	262	735.—
Závada	278	301	—.—
Petřvald	3.031	6.519	15.670.—

Celkem v 20 (21) obcích bylo knihovny, z nichž 6 (7) bylo spolkových zveřejněných. Počet svazků byl 27.824 (24.828), z toho patřilo do knihovny obvodové v Orlové 631 (542) svazků. 3.798 (3551) čtenářů vypůjčilo si 88.416 (83.158) svazků. Příspěvky obecní knihovnám byly 76.266.04 (70.060) Kč. Celkové vydání knihoven 113.985.72 (98.924.50) Kč.

Obvodová knihovna v Orlové měla celkem 850 svazků. Během roku do 14 menšin bylo rozděleno 766 svazků, z nichž 651 zábavných a 115 poučných.

J a r o s l. K u b á t, okresní knih. referent.

Okresní osvětový sbor v Hlučíně.

1. Výkonný výbor.

Osvětovou práci našeho okresu řídí a ji podporuje OOS v Hlučíně. Předseda: Josef Moric, ředitel reálného gymnasia v Hlučíně. Místopředseda: Andělín Novák, okresní školní inspektor v Hlučíně. Jednatel: Josef Hort, odborný učitel v Hlučíně. Okresní knihovní dozorce: Andělín Novák. Členové okrsků: Petřkovičky: E. Machuta, řídicí učitel. Benešovský: K. Honsa, ředitel měšť. školy. Kravařský: J. Židek, řídicí učitel. Chuchelenský: Adolf Křížek, řídicí učitel. Rohovský: J. Lazecký, řídicí učitel. — Za politické strany: Dr. J. Špaček, profesor, Č. Svoboda, učitel. Za Matice: Andělín Novák. Za Sokolstvo: A. Benda, notář. Za sociální péči: Fr. Toman, rada z. soudu.

Výkonný výbor konal za rok 8 schůzí a jednu společnou schůzi jednatelů MOK a knihovníků. Program: Dr. J. Špaček a Fr. Sommer: Referáty o sjezdu lidovýchovných pracovníků. B. Vašíčková: Referát o sjezdu loutkářském. Ing. Josef Vyoral, profesor hospodářské školy v Kravařích: Jak propagovati národní hospodářství v lidové výchově. And. Novák: O stavu knihoven na okrese hlučínském. Josef Hort: O stavu lidové výchovy. — Pak dotazy a návrhy.

Funkci MOK konají Matice, spolky tělocvičné, hasičské, sportovní. Jednatelé těchto spolků jsou po dohodě s OOS jednateli MOK.

2. Činnost přednášková.

Na žádost MOK vysláni byli řečníci v 6 případech. Do Hlučina byl pozván univ. profesor Dr. Lesný a přednášel na téma »Z mých cest Indií a Ceylonem«.

U státního ústavu diapositivového bylo zapůjčeno 13 přednášek s diapositivy a zdarma půjčovány MOK. Každá přednáška byla promítnuta průměrně 6krát. K mileniu svatováclavskému byla objednána přednáška »Sv. Václav« a promítnuta 12krát. Strídání v půjčování se řídí programem, vypracovaným jednateltem. Přednášky se světelnými obrazy pořádají se nejen pro dospělé, ale i pro mládež školní. S každou přednáškou putují i pohádky, kterými se pořádají pohádkové besídky. Přednášky hospodářské se promítají spolkům hospodářským, zdravotnické v poradnách matek.

Činnost přednášková bohužel velice utrpěla tuhou a dlouhou trvající zimou.

Celkem bylo uspořádáno ve všech obcích 297 přednášek za celkové účasti 22.696 osob.

Skioptikon y. Ze státní subvence byl zakoupen promítací přístroj na elektrické světlo pro obec Píšť s okolím. Opotřebované součástky skioptikonů se obnovují. Pro skioptikon okrsku rohovského byl zakoupen kondenzor za 385 Kč.

Ke konci roku chystána byla vlastní přednáška s diapositivy »O Hlučíně«. Text: Andělín Novák, okresní školní inspektor, rodák hlučínského kraje. Diapositivy: Pavel Strádal a Ferd. Steibach, profesori reálného gymnasia v Hlučíně.

Stálé kinematografy jsou v Hlučíně a v Petřkovicích. Do ostatních obcí přijíždějí čas od času biografy kočovné. Vzdělávacích představení kinematografických bylo celkem 97.

3. Kursy.

Pro knihovníky našeho okresu byl uspořádán krátkodobý knihovnický kurs za podpory mšano.

Dlouholetý knihovník v Orlové, prof. Jar. Kubát, přednesl ze své zkušenosti, čím se řídit při výběru knih a která díla se hodí pro malé knihovny, speciálně pro náš venkov. Okresní knihovní dozorce A. Novák vyložil administraci knihovny a pokyny příručky B a současně i přednášel na téma »Jak propagovati knihu«. Kursu se zúčastnilo 34 knihovníků ze 34 obcí. Knihovníci dostali pro Veřejné knihovny příručku B, které 15 výtisků darovalo mšano. Pro zbývající obce příručku zakoupil OOS. Současně byl rozdán dar mšano, každá veřejná knihovna 3 knihy: Háj: K. Dáříš. Vlasáková: Přespolní. Háj: Pozdě. Knihy vydalo nakladatelství Jos. Birnbaum v Brtnici.

Celostátního kursu pro osvětové pracovníky o svátcích svatodušních v Praze se zúčastnili profesor Dr. Josef Špaček a učitel Frant. Sommer, výstavy loutkářské a loutkářského sjezdu učitelka B. Vašíčková. Knihovnického kursu v Šumberku se zúčastnil A. Kocman, učitel v Petřkovicích.

V celém okrese bylo uspořádáno celkem 12 různých kursů při celkovém počtu 275 hodin a za celkové účasti 278 posluchačů.

4. Oslavy.

7. březen a 28. říjen byl ve všech obcích důstojně oslaven. Společně s okresním odborem Českoslov. obce legionářské byla v Hlučíně uspořádána přednáška »O životě a díle M. R. Štefánika«. Milenium svatováclavské bylo všude oslaveno přednáškami, průvody, koncerty a divadlem. Z pohraničních obcí celá procesí s hudbami vykonala svatováclavskou pout do Křenovic v Německu, kde je veliký chrám zasvěcen sv. Václavu.

Obcím Bolaticím a Štěpánkovicím byl uhrazen schodek z minulého 28. října.

Jubilejní lipky, které na oslavu 10. výročí republiky československé byly vysázeny v jubilejním sadě v Hlučíně hlučínskou školní mládeží, byly v noci na 26. červen dosud neznámým pachatelem zničeny. Podobný osud stihl stromky svobody i v jiných obcích.

V létě skoro ve všech obcích pořádají se slavnosti matiční, hasičské, tělocvičné neb sportovní.

Odhalení Památníku odboje na Ostré Hůrce u Háje ve Slezsku se zúčastnily mnohé spolky hromadně.

5. Divadlo.

Divadelní představení pořádají se často a pravidelně — až na několik obcí. OOS každoročně vyzývá divadelní a ochotnické kroužky, aby divadelní knížky odevzdávaly divadelnímu referentovi řediteli K. Honsovi v Dolním Benešově a pak jsou jim zdarma půjčovány. Dosud se shromáždilo 142 her o 340 svazcích pro dospělé a 35 her o 70 svazcích pro mládež. Svazky oblíbených her dají se svázati.

Ochotnických představení divadelních sehráno bylo v celém okrese dohromady 189.

OOS doplnil jeviště ve Vřesině lesním prospektem a návsi v ceně 800 Kč. Stálé jeviště OOS je umístěno v Závadě, putovní je v Darkovicích.

Loutkových divadel má OOS celkem 6. Na opravu a doplnění školního divadla loutkového v Kravařích přispěl OOS částkou 400 Kč.

Loutkových divadelních představení bylo uspořádáno celkem 139.

Jiné zábavně vzdělávací podniky.

Lidové besedy: 19. Besídky pro mládež: 83. Akademie lidové: 40. Výstavy: 8. Poučné vycházky: 58. Jiných: 75.

6. K n i h o v n y.

Knihovním referentem je Andělín Novák, okr. školní inspektor v Hlučíně. Státní podpory dostalo se obcím: Bohuslavice, Kozmice, Koberžice, Ludgeřovice a Štěpánkovice. Podpora se vybrala v knihách. OOS v Hlučíně zakoupil tiskopisy pro knihovnu na Vrablovci a ve Vřesině za obnos 103.30 Kč, pro Veřejnou knihovnu v Hlučíně 29 knih lživé četby za 261 Kč, z nichž 10 svazků bylo darováno nemocnici v Hlučíně; 8 pohádkových knížek pro knihovnu v Hlučíně. Správa závodní nemocnice v Petřkovicích byla požádána, aby rozmnožila knihovnu a aby knihy také nemocným půjčovala. Bylo zakoupeno 5 svazků »10 let československého Opavska« a darováno knihovnám v Hlučíně, Dol. Benešově, Kravařích, Petřkovicích a Třebovicích. Masarykova liga proti tuberkulóze v Hlučíně darovala 10 tisíc nálepek do knih Veřejným knihovnám našeho okresu a dále 10 knížek loutkové hry »Bacilínek«. Na vazbu knih pro veřejnou knihovnu v Hlučíně bylo dáno 522 Kč, na Vrablovci 100 Kč. Příručky B, darované mšano, byly rozdány větším knihovnám u příležitosti knihovnického kursu. OOS je členem nakladatelství »Družstevní práce« a odebírá knihy, jež přiděluje potřebným knihovnám. Současně se odebírají publikace »Svazu národního osvobození«, které s jinými vědeckými knihami a příručkami tvoří základ příští studijní knihovny. OOS předplatil předsedům okrsků »Českou osvětou« a všem knihovnám okresu krajový časopis lidové výchovy »Černou zemi«, vydávaný Kulturní radou pro širší Ostravsko v Mor. Ostravě. Josef Moric, Václav Kostřánek, předseda. jednatel.

Okresní osvětový sbor v Novém Jičíně.

Přednášková činnost.

OOS a MOK bylo v r. 1929 vykonáno 151 přednášek všeobecně vzdělávacích, jichž se zúčastnilo 12.457 posluchačů, a 10 přednášek odborných s úhrnnou návštěvou 691 lidí. Většinou to byly přednášky se světelnými obrazy. Z toho vykonáno bylo v Nov. Jičíně 42 přednášek a dále zasluhují zmínky značným počtem přednášek obce: Loučka (10), Šenov (11), Libhošť (10) a Životice (7). Zmínky zasluhují dále všechny naše obce menšinové, v nichž je zásluhou hraničářského učitelstva značný přednáškový ruch. Přednášky se světelnými obrazy půjčovány byly ze Státní ústředny diapositivů v Praze a z Učitelského nakladatelství v Brně. Promítnuty byly přednášky: Pod drobnohledem, Kapkou vody do světa, Pečujeme o své zdraví, Ochrana přírody, Hry dětí u nás a v cizině, Budoucnost patří letadlu, Simplonským tunelem do Švýcar, Podkarpatská Rus, Z italského bojiště a Velehrad — U sv. Antonička. Ke každé přednášce připojeny byly dvě pohádky pro děti. V jednotlivých obcích si přednášky promítali funkcionáři místních osvět. komisí sami.

O s l a v y.

Oslavy státních svátků a památných dnů měly v r. 1929 důstojný ráz. Pod vedením OOS sdružily se jako léta minulá všechny korporace a spolky novojické.

V první řadě vzpomenu 79. narozenin presidenta republiky. 9. března konána o 10. hodině dopoledne oslava. O významu a díle presidentově pro-

mluvil učitel dívčí měšťanské školy Josef Koudelák. Při oslavě účinkovalo Hudební sdružení, utvořené při OOS, řízené učitelem hudební školy OS Evženem Nohelem a kvarteto tohoto sdružení (odb. uč. A. Holub, A. Geryk, St. Lakota a uč. hud. šk. E. Nohel).

Na počátku května vzpomenu 10. výročí prvního ministra národní obrany generála Milána Rastislava Štefánika. 4. května večer promítnuta přednáška se světelnými obrazy, 5. května uspořádána pietní vzpomínka o 10. hodině dopoledne. O. M. R. Štefánikovi promluvil ředitel státní menšin. chl. měšťanské školy K. Bechný. Pěvecké sdružení zapělo sbory »Svoji k svému« od K. Bendla a »Věno« od B. Smetany pod řízením kapelníka odb. učitele A. Geryka. V předvečer výročí upálení mistra Jana Husa uspořádána ve volné přírodě Na skalce oslava, která byla občanstvem velmi pěkně navštívena. O mistru J. Husovi promluvil odb. uč. V. Janovský z Val. Meziříčí a při zapálení hranice zahrálo kvarteto lesních rohů píseň »Hranice vzplála«.

Tisícího výročí smrti knížete Václava Svatého vzpomenu bylo přednáškou profesora university Masarykovy v Brně dr. Groha.

K oslavě 11. výročí naší samostatnosti spojil se OOS s posádkou novojickou (II./40. pol. prapor). 28. října konán na náměstí tábor lidu. Po řeči slavnostního řečníka dr. Novotného, advokáta z Mor. Ostravy, defilovala před svým velitelem a zástupci úřadů posádka. Tábor ukončen byl koncertem na Hlavním náměstí.

K u r s y.

V jarním období vykonány tyto kursy:

1. Kurs šití bílého prádla (28 účastnic, 40 hodin vyučovacích, vedoucí pí Hrachovcová, švadlena).
2. Kurs jazyka českého pro začátečníky (22 posluchači, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí ředitel Jan Krumplovíč).

3. Kurs jazyka českého pro pokročilé (17 posluchačů, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí učitel Josef Koudelák).

4. Kurs jazyka německého pro začátečníky (17 posluchačů, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí uč. R. Povýšil).

5. Kurs jazyka německého pro pokročilé (14 posluchačů, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí R. Povýšil).

V zimním období:

1. Kurs těsnopisu (15 posluchačů, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí odb. uč. J. Kuběna).

2. Kurs psaní strojem (25 posluchačů), 24 hodiny vyučovacích, vedoucí ředitel K. Bechný).

3. Kurs jazyka německého pro pokročilé (29 posluchačů, 24 hod. vyučovacích, vedoucí uč. R. Povýšil).

4. Kurs jazyka anglického (20 posluchačů, 24 hodiny vyučovacích, vedoucí profesor Klein).

Kursy šití prádla a vaření přičleněny byly odborné škole pro ženská povolání v Nov. Jičíně, která otevřena byla 1. září 1929. Absolvovány byly tyto kursy:

1. Kurs vaření A): 18 posluchaček, 36 hodin vyučovacích.

2. Kurs vaření B): 19 posluchaček, 36 hodin vyučovacích.

3. Kurs přípravy studených jídel A): 23 posluchaček, 36 hodin vyučovacích.

4. Kurs přípravy studených jídel B): 17 posluchaček, 36 hodin vyučovacích.

5. Kurs šití prádla: 17 posluchaček, 36 hodin vyučovacích.

Kursy vaření vedla odborná učitelka V. Jirmanová, kurs šití prádla a kreslení stříhů odborná učitelka Ludmila Skoumalová.

Všechny kursy umístěny byly v budově měšťanských škol v Nov. Jičíně a vyžádaly si nákladu 3900 Kč. V kurse šití se používalo strojů odborné školy pro ženská povolání, v kurse psaní strojem se svolením inspektorátu státních škol menšinových v Olomouci strojů měšťanských škol.

Hudební škola OOS.

Hudební školu spravuje kuratorium, jehož členy jsou: ředitel F. Hradil, profesori B. Hýža, inž. Pittl, Pomykal a odb. učitelé A. Geryk a M. Rozner.

V ředitelství hudební školy nastala 1.-9. 1929 změna. Odchodem ředitele J. Holého se uprázdnilo ředitelské místo. Když do 1.-10. 1929 nebyl inspektorem hudební školy v Brně ředitel jmenován, bylo kuratorium nuceno hledati východisko samo. Proto jednáno bylo s kuratorem hudební školy Matice ostravské v Mar. Horách, aby školu novojickou převzalo jako svou exposituru. Tak se také stalo. Ředitelem hudební školy jest od 1. září F. M. Hradil, absolvent konservatoře a mistrovské školy Janáčkovy, učitelé E. Nohel (housle) a V. Masníková (klavír). Od počátku školního roku 1929-30 jest škola v povolání rukou a chováme oprávněnou naději, že nové ředitelství školy přivede tuto k žádoucímu rozkvětu. Další vývin a rozvoj školy jest nyní v rukou našich hraničářů. Na nich záleží, aby posílali své děti do hudební školy OOS a svěfovali tak jejich hudební výchovu opravdovým, vynikajícím odborníkům.

Změny v učitelském sboru hudební školy měly i vliv na povznesení hudební kultury v Nov. Jičíně. V září 1929 výkonán byl první koncert (ředitel F.

M. Hradil, prof. Remeš a uč. V. Masníková) a zásluhou ředitele hudební školy, přednosty okresního úřadu v Nov. Jičíně vr. r. B. Ščávy a předsednictva OOS vytvořeno bylo v Nov. Jičíně abonentní sdružení, jehož zásluhou uspořádáno bylo v Nov. Jičíně 5 koncertů. Program těchto však zasluhoval větší pozornosti občanstva.

Z činnosti hudební školy jest třeba dále uvést, že uspořádala dvě žákovské besídky a oslavný večer Foersterův. Ředitel hudební školy promluvil o významu Foersterově nejen při oslavném večeru, nýbrž i žactvu st. r. gymnasia.

Čítárna OOS.

Čítárna vydržována je okresním osvětovým sborem za přispění ministerstva školství a národní osvěty. Vyloženo je v ní 12 deníků, 25 týdeníků, 4 čtáctideníky, 2 čtvrtletní časopisy a 27 měsíčníků. V r. 1929 navštívilo ji 8030 čtenářů. 122 čtenářů si vypůjčili z knihovny při čítárně, čítající 210 svazků, 575 knih. Čítárna je vedena vzorně profesorem st. r. gymnasia v Nov. Jičíně Fr. Gregorem. Proti loňskému roku je pokles čtenářů i vypůjčova- telů, a to hlavně proto, že místnost čítárny není příliš valná. Je obrácena k severu a v krutých mrazech se těžko vytápěla. Vydržování čítárny působilo OOS značné potíže, neboť každého roku doplácet OOS na ni přes 3000 Kč. V r. 1929 docíleno konečně v rozpočtu rovnováhy, když obec přispěla 1600 Kč a knihovni rada 1400 Kč. I pro rok 1930 pamatováno je v rozpočtu města Nov. Jičína příslušnou částkou na čítárnu. Kromě toho i jednotlivé korporace, zastoupené v OOS, se zavázaly, přispívati ročně na čítárnu 50 Kč. Tím docíleno, že tato důležitá kulturní složka bude N. Jičínu zachována.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Obec:	Obyvatel:	Počet svazků:		Počet čtenářů:		Počet vypůjček:	
		1929	1928	1929	1928	1929	1928
*Nový Jičín	3.917	2.043	1.708	144	176	3.365	4.002
Štramberk	3.348	1.801	1.532	278	198	7.863	9.589
Libhošť	1.786	467	549	185	141	3.442	3.257
Hodslavice	1.774	920	905	125	79	2.588	1.757
Moňkov	1.740	428	356	136	65	2.446	1.548
Veřovice	1.560	448	430	112	120	2.154	1.945
*Šenov	1.002	676	632	44	68	1.327	1.399
Rybí	1.052	464	408	41	38	1.388	1.096
St. Jičín	650	1.160	921	71	94	339	1.587
Hostašovice	605	145	163	26	20	214	149
*Žilina	557	429	408	36	42	453	568
Straník	542	223	154	77	48	636	720
Loučka	921	426	506	53	58	539	628
Staroj. Lhota	390	413	380	32	26	486	405
Palačov	354	77	65	24	22	236	110
Hůrka	311	182	175	14	69	163	500
Jamovice	295	192	184	23	31	119	142
Petřkovice	274	210	207	50	28	235	248
*Kumváld	197	282	292	27	16	800	740
Kojetín	195	446	425	25	26	455	500
*Životice	189	312	291	26	12	180	75
*Ženklava	110	—	321	—	97	—	1.248
*Něm. Jeseník	77	198	178	23	20	313	348
Bernartice	828	1.710	1.637	129	113	1.270	970
*Bludovice	57	131	64	11	8	176	178
Jičina	450	532	524	62	52	1.204	928
Vlčnov	416	263	252	24	25	223	218
Součet	23.570	14.093	13.667	1.895	1.690	35.592	34.855

(Hvězdičkou označeny jsou obce menšinové. Ve všech obcích udán je jen počet českého obyvatelstva).

Stav knihoven se v r. 1929 opět poněkud zlepšil. Nedosaženo však ani zdaleka toho, aby knihy zastaralé nahrazeny byly knihami, které by odpovídaly požadavkům nynějšího čtenáře.

Srovnáme-li data z r. 1929 s daty z r. 1928, vidíme, že počet svazků se zvětšil o 426, počet čtenářů o 119 a počet výpůjček stoupl o 737. Není to sice přírůstek pronikavý, postupujeme zvolna a doufáme, že v několika letech budou knihovny odpovídati úplně zákonným požadavkům a předpisům a že se nám tak podaří kádr čtenářů slušně a moderně zařízenými knihovnami udržet a zvětšit.

Aby v r. 1930 přikročeno býti mohlo k zpracování všech knihoven v okrese podle zákona, uspořádal OOS v prosinci 1929 a v lednu 1930 kurs knihovnický, jehož se zúčastnili skoro všichni knihovníci okresu novojičického a částečně i fulneckého. V kurse přednášel knihovnický referent Alois Holna, řídicí učitel ze Žiliny. Probrána byla teoreticky a prakticky všechna zákonná ustanovení o knihovnách. Po ukončení kursu rozdána byla frekventantům vysvědčení a tito vyzváni, aby nabytých vědomostí a zkušeností využili k zpracování svých obecních knihoven. V září 1930 se o jejich činnosti přesvědčí knihovnický referent.

OOS vymohl v r. 1929 státní podporu knihovnam v těchto obcích:

Kojetín	180 Kč,
Straník	300 Kč,
Rybí	380 Kč,
Něm. Jeseník	250 Kč,
Kunvald	160 Kč,
Šenov	600 Kč,
Hostašovice	200 Kč,
Nový Jičín	1.500 Kč,
Žilina	300 Kč,
Bernartice	200 Kč.

Celkem tedy přispělo ministerstvo školství a národní osvěty na ob. knih. v r. 1930 částkou 4.070 Kč.

Z knihovníků v našem okrese je 13 učitelů, 1 živnostník, 5 rolníků, 6 dělníků, 2 řemeslníci. Nejlépe prosperují knihovny, jimž v čele stojí učitelé. Voláme proto do obcí, v nichž knihovníkem učitel není, aby byl alespoň radou nápomocen knihovníku obecní knihovny.

Ke konci zprávy o knihovnách jest třeba se zmíniti o obvodové knihovně, která zřízena byla v Nov. Jičíně pro menšiny okresů: novojičického, příborského, hranického, fulneckého a oderského. Knihovna tato má dnes 1420 cenných svazků. Knihovníkem jejím je řídicí učitel Alois Holna ze Žiliny.

Jan Krumplovič,
jedenatel.

Vl. Polák,
předseda.

Okresní osvětový sbor v Klimkovicích.

OOS v Klimkovicích sdružuje 12 obcí (Čavisov, Dolní Lhotu, Horní Lhotu, Krásné Pole, Klimkovic, Polanku, Svinov, Porubu, Pustkovec, Vřesinu, Vel. Polom a Zbyslavice). Obce mají spojení a celkový spád spíše k Ostravě než do Klimkovic, proto osvětová práce nesetkává se zde s nejlepšími podmínkami. Některé MOK chápou svůj úkol podivně, dokonce neuznávají za vhodné přes veš-

keré urgencye ani zaslati zprávu o činnosti. Proto přehled podniků osvětových v okrese není úplný. Někde brzdí osvětovou činnost stranické nebo osobní zájmy. Další potíží je otázka finanční. — Obce na osvětovou činnost přispívají málo, OOS musí značnou částkou podporovati podniky MOK. V obvodu OOS pořádáno v r. 1929:

Přednášek všeob. výchovných 25, přednášek odb. vzdělávacích 2, kursů 2, ochotn. divad. představení 19, vzděl. předst. kinematograf. 12, loutkové hry 5, besedy pro mládež 1, akademie lidové 3, jiné 4, úhrnem 73 podniků.

Největší činnost vykazuje Pustkovec (16 podniků), nejmenší činnost vykazuje Čavisov (žádné podniky). 2 obce nezaslaly výkazů o činnosti.

Stav obecních veřej. knihoven k 31. prosinci 1929.

Obce	Knih	Čtenářů	Vypůjčeno
Čavisov	221	51	627
Dolní Lhota	179	26	47
Horní Lhota	296	11	97
Krásné Pole	329	62	675
Klimkovic	1.393	204	5.017
Polanka	658	186	1.819
Svinov	1.373	134	6.011
Poruba	384	79	834
Pustkovec	280	142	474
Velká Polom	470	154	964
Vřesina	273	78	836
Zbyslavice	305	44	556
Úhrnem (1929)	6.161	1.171	17.957
Roku 1928	5.360	1.190	15.976

V počtu knih jeví se oproti minulému roku přírůstek 801, u výpůjček přírůstek 1981, u čtenářů úbytek 19.

Jiří Michálek, jedenatel.

Menšinový okresní osvětový sbor v Krnově.

Obvod zdejšího OOS zahrnoval v uplynulém období celkem 18 MOK (důvěrnických sborů) v 19 obcích s českými školami. Přibyly 3 sbory důvěrnické.

OOS uspořádal 8 přednášek, oslavu 79. narozenin p. pres. T. G. Masaryka, oslavu Dobrovského, večer Ant. Dvořáka, oslavu Husovu při zapálené hranici, oslavu 28. října s ostatními místními korporacemi, oslavu slezského buditele prof. Vaška, krátkodobý kurs pro knihovníky, 2 kursy české gramatiky a literatury, 2 kursy německé konveršace, kurs těsnopisu, psaní na stroji a malování na látkách. Celkem 8 kursů o 222 hodinách pro 135 účastníků při nákladu 3.517 Kč.

V období 1929 bylo pořádáno v obvodu OOS v Krnově: 73 přednášky všeobecně výchovné za účasti 4.464 osob, 4 přednášky odborně vzdělávací s účastí 657 osob, 9 odborných kursů v trvání 226 hodin se 155 návštěvníky, 22 divadla, 10 představení kinematografických, 60 loutkových her, 2 lidové besedy, 19 besídek pro mládež, 21 lidových akademií, 14 poučných vycházek a 4 různé podniky, dohromady 238 lidových výchovných podniků. — Proti minulému roku je vzestup velmi utěšený.

Na lidovýchosnovnou činnost poukázal OOS jednotlivým MOK částku 2.150 Kč.

OOS zakročil u všech obecních a příslušných

okresních zastupitelstev, aby zařadily do svých rozpočtů patřičnou položku na lidovýchovnou činnost v českých menšinách. Německé obce, pokud vůbec odpověděly, odvolávaly se na to, že poskytnutím knihovni kvoty vyhověly zákonu a k jinému že nejsou povinny. Okresnímu zastupitelstvu byly pak osvětové položky v Brně značně sníženy. A poněvadž také podpory bývalé zemské správní slezské komise byly rozděleny naposledy, nejsou vyhlídky na finanční zabezpečení osvětových podniků v příštím období lákavé.

Pro další funkční období byli zvoleni: JUDr. Karel Mainer předsedou, Frant. Bárta jednatelem, Josef Pavelec pokladníkem a J. Krτίčka knihovním referentem.

Stav obecních menšinových knihoven k 31. prosinci 1929.

Počet českých menšin	19
Počet česk. menšin s veř. knihov.	9
Počet svazků celkem	1872
Počet čtenářů	221
Počet výpůjček	2809
Celkový příjem . . . . . Kč	7.982.73
Vyplacené příspěvky obcí . . . . . Kč	7.333.60
Celkové vydání . . . . . Kč	6.360.60
Knihovníkům dáno na odměnách . . . . . Kč	300.—

Zarážející počet českých menšin bez veřejné knihovny vysvětluje se jedině odporem německých obcí proti zřizování českých knihoven. — Hojně výmluv poskytl jim zákon o finančním hospodaření obecním, který ztížil exekutivní postup proti nepovoleným obcím. Jsou však i zde čestné výjimky, což nutno přiznati, kde zřízení menšinové knihovny dalo se zcela hladce.

Frant. Bárta, jednatel.

Okresní osvětový sbor ve Valašském Meziříčí.

OOS tak jako léta minulá pořádal také i letos kursy, které se potkaly s velikým zájmem posluchačů, kteří z dalekých obcí valašských až 2 hodiny vzdálených denně večerní kurs navštěvují; jsou to většinou dělníci, řemeslníci a rolníci synkové. Všichni, jak posluchači, tak i posluchačky, kurs velmi pilně navštěvují a o vyučování jeví značný zájem. Dlužno také vzpomenouti obětavých učitelů, kteří s láskou se podjali svého úkolu a po svých vyučovacích hodinách denních ještě ve večerním kurse vyučují.

1. Kurs šití prádla a šatů. 14 posluchaček. 2krát týdně po 3 hodiny.

2. Kurs učiva 1.—3. třídy měšťanské školy. Měl 18 vyučovacích hodin týdně a 36 posluchačů.

3. Kurs učiva 4. třídy měšťanské školy. Měl 18 vyučovacích hodin týdně a 21 posluchačů.

OOS ve Val. Meziříčí konal každý čtvrtek od října do dubna přednášky se světelnými obrazy i bez na různá témata, jak konečně vidno ze zprávy přednáškového referenta. Zmínky zvláštní zasluhují březnové přednášky k 80. narozeninám pana presidenta konané, které se potkaly nejen v našem městě samotném s velkým úspěchem, ale také po celém našem venkově. Ve Val. Meziříčí nejčetněji byla navští-

vena přednáška se světelnými obrazy na téma: »Ze života pana presidenta«, při které Měšťanská beseda zazpívala příležitostný sbor. OOS zakoupil 140 výtisků knihy od Dr. Jaromíra Doležala: »80 let T. G. Masaryka«, které rozdál MOK, aby z nich čerpaly potřebný materiál k oslavám. OOS zakoupil 100 kusů plakátů s proklamací »Den osvěty« a rovněž MOK rozdál. OOS rozprodal mezi školní mládež 500 kusů odznaků s poprsím p. presidentovým.

Přednášková činnost OOS ve Valaš. Meziříčí za školní rok 1929-1930.

V tomto období stoupl zase počet vykonaných přednášek, protože zima byla daleko příznivější. Bylo vykonáno 113 přednášek, jež navštívilo 9980 posluchačů dospělých a 5893 dětí, celkem 15.873 osoby. Největší účast byla 780, nejmenší 26 osob, průměrná 140. Přednášky se konaly nejvíce v hranicích našeho politického okresu, několik přednášek absolvovalo i v okolních okresech. Největší účast byla na přednášce se světelnými obrazy: »První prezident Československé republiky«, jež se konala ve Val. Meziříčí. Přednášky se světelnými obrazy jsou zastoupeny nejčetněji. Bylo k nim použito hlavně diapositivů, několikrát promítány pohlednice miroskopem. Oblíbeny byly přednášky zahradnické a hospodářské se světelnými obrazy. O značném zájmu o tyto svědčí případy, že po přednáškách prosili někteří účastníci, aby některé partie byly jim znovu promítnuty. Aby se vyhovělo zájmům všech posluchačů, byly sestavovány pro každý večer trojnásobné programy, a to z přednášky zeměpisné neb národopisné, hospodářské a z pohádky. Témata přednášek: Boj o M. Everest, nejvyšší horu světa, Vzorná domácnost základem spokojenosti, Země a lidé v Argentině, Elektrický proud ve službách lidstva, Jihoameričtí Indiáni, Švýcarské hospodářství kejdové, Papuové z Nové Guiney, Nakládání zelené píče (siláž), Krakonoš ve své říši, První prezident Československé republiky, VII. všesokolský slet, Šetřte zdraví, Jan Žižka z Trocnova, J. A. Komenský, O bytové, sociální a školské reformě města Vídně, Jak bydleti?, Slepci v Československu, Letem českými dějinami, Zájezd učitelů mládeže úchylně do Jugoslavie, Jaká bude zima?, Z cest Španělskem, Do ruského zajetí, Z cest Itálii, S legiemi Sibiří, Osudy 20. transportu ruských legií, T. G. Masaryk, V legiích v Itálii, Pekař contra Masaryk, Alois Jirásek, Jak zaříditi svůj život, aby byl prospěšný rodině, obci, státu? — Pro děti kromě pohádek při diapositivových přednáškách promítány i celé skupiny pohádek.

Přednášková činnost přes překážky, jež klade značná vzdálenost obcí v hornatém, nepřístupném terénu, se stále rozvíjí. Zasluhu o utěšený rozvoj má obětavé učitelstvo a hlavně několik pracovníků, na jichž bedrech již řadu let spočívá největší část této kulturní práce. Hořejší statistika není však úplná, ježto obvod Val. Bystřice dosud nepodal výkazu přednáškové činnosti, ač byl k tomu několikrát vyzván a odpověď déle než dlouho očekávána. Při dlouhé době, po kterou tam měli diapositivы vypůjčeny, možno počítati, že tam bylo několik desítek přednášek vykonáno.

Aug. Lux,
přednáškový referent.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Obec:	Obyvatel:	Počet svazků:		Počet čtenářů:		Počet výpůjček:	
		1928	1929	1928	1929	1928	1929
Binůva	421	248	267	21	27	154	210
Bránky	940	452	540	72	56	1.842	482
Brňov	400	129	129	37	33	333	250
Bystřice Malá	686	181	181	68	71	675	681
Hrachovec	564	222	287	52	48	560	545
Choryň	626	142	214	25	28	221	215
Jarcová	709	277	251	44	25	1.173	286
Jasenice	454	448	495	46	57	563	842
Jurínka	520	165	172	20	19	52	105
Kladeruby	532	278	285	66	49	1.124	841
Komárovice	225	269	287	30	21	356	266
Krhová	1.696	646	710	119	109	2.588	2.815
Křivé	685	445	456	78	72	1.015	1.036
Kumovice	680	288	310	68	45	906	960
Láze	200	81	82	40	40	200	150
Lešná	527	413	413	40	36	560	270
Lhota u Choryně	168	77	109	20	27	40	180
Lhota Malá	350	217	221	19	11	80	71
Lhota Velká	450	268	279	38	37	434	394
Lhota n. B.	255	155	180	24	26	129	197
Loučka	644	205	213	58	48	296	1.248
Mstěnovice	207	103	212	9	5	103	58
Němetice	288	175	175	38	9	912	81
Oznice	488	175	198	50	64	470	564
Perná	250	158	264	18	31	26	109
Podolí	348	179	125	25	16	61	78
Police	494	690	728	78	95	1.704	1.982
Vrchovec	116	152	148	40	22	47	110
Příluk	200	672	772	171	183	3.415	3.660
Poličná	1.260	421	432	56	55	935	817
Střítež	800	240	240	50	36	364	553
Veselá	441	48	68	16	16	54	59
Vysoká	200	924	955	185	192	3.223	3.588
Zašová	1.950	2.397	2.529	246	345	8.050	9.154
Valašské Meziříčí	7.021	11.940	10.935	1.947	1.950	32.645	35.055
Součet	25.575	11.940	10.935	1.947	1.950	32.645	35.055

Z tohoto celkového přehledu vidíme, že čtenářů v tomto roce velmi málo přibýlo (5). Chyba tkví v tom, že čtenáři mají již celou knihovnu přečtenou, a to ne jednou, neboť zájem o dobrou knihu i na našem valašském venkově je stále větší a větší. — OOS ve svých schůzích jednal již o zřízení okresní knihovny, ze které by se mohly celé soubory knih zapůjčovati venkovským knihovnám, ale octli jsme se před těžkým problémem, před překážkami finančními, které nám znemožňují rozšíření činnosti kulturní na našem Valašsku potřebné. Práce knihovnická je většinou v rukou učitelstva; z 33 knihovníků je učitelů 23, rolníků 6, dělníci 2, student 1 a 1 listonoš.

Činnost místních osvětových komisí.

MOK podávají zprávu o své činnosti od září 1929 do dnešních dnů.

V Hrachovci pořádali dvě divadelní hry: Utrpením ku štěstí a Hostinec u divoké krásy. Školní děti se zúčastnily kina Hrdinná cesta Krasina a Malygina k záchraně trosečníků Nobilovy výpravy. Sběrka na dětský den vynesla 60 Kč. 28. říjen oslaven vycházkou k rodnému domku Palackého do Hodslavic. V prosinci byly děti na přednášce Krásy Moravy. Zúčastnily se ještě dvou poučných filmů. 1. března přednáška se světelnými obrazy Život p. presidenta. 7. března konána slavnostní akademie s proslovem, kde děti byly poděleny svačinou. —

K uctění narozenin p. presidenta usnesena nadstavba školy. Na schůzi hasičů promluvil o p. presidentovi řídící učitel Dvořáček. 15. března přednášel tamější legionář Josef Baroš o svých zkušenostech v legiích v Rusku a cestě z Kijeva do Vladivostoku a dále až do Terstu.

V obci Příluky konaly se 3 přednášky se světelnými obrazy a oslava narozenin presidenta republiky.

V obci Podolí uspořádány 4 přednášky. Přednášel Josef Sláma, lesmistr: »Hospodářské poměry v Dánsku«. 2. F. Kocanda, zahradník: »Ošetřování ovocného stromoví z jara«. 3. F. Poruba, uč.: »Masaryk a světová revoluce«. 4. Rudolf Blabla, uč.: »Masaryk-Osvoboditel«. Dále sehráno bylo 5 divadelních představení.

V Komárovicích uspořádána veřejná oslava 28. října a veřejná oslava 80. narozenin pana presidenta. Uspořádána přednáška se světelnými obrazy na téma: »Od louče k obloukovce«, dále přednáška: »Cesta Egyptem«, »20 tisíc mil pod mořem«.

V Oznici přednášel Al. Kerle, řídící učitel: »Náš stát«, »President Masaryk«. Přednáška: »Výchova dětí vzhledem k obci, okresu a státu«, přednášel prof. Vaverka z Val. Meziříčí. Sehrána dvě divadelní představení: »Zemský ráj to na pohled«,

»Děda Štráchal jede k panu prezidentovi«. Sehrána opereta: »Krajiánku, vrat' se!«

V N ě m e t i c í c h přednáška uč. Šťastného na oslavu 11letého trvání republiky čsl., přednáška řed. J. Svěráka: »Dvacet tisíc mil pod mořem« se světelnými obrazy, přednáška Fr. Tomáška: »Obrazy ze života biblického« se světelnými obrazy, přednáška B. Rozsypala: »Ze života dítěte« se světelnými obrazy, přednáška uč. Šťastného: »80. narozeniny pana presidenta Masaryka«. Sehráno divadelní představení: »Pýcha a šlechtnost«.

M š t ě n o v i c e: Uspořádána akademie na oslavu 28. října pro školní dívky. Sehráno divadelní představení: »Tatínek jde na manévry«. Kromě toho konaly se 2 přednášky se světelnými obrazy.

V P o l i c í c h uspořádala MOK 3 přednášky se světelnými obrazy: »Soja, zemědělská rostlina«, »Nakládání zelené píce«, »Krkonoše«. Společně se sborem dobrovolných hasičů sehráno divadelní představení: »České Amazonky«. S učitelským sborem sehráno dětské divadelní představení: »Štědrý večer«. Uspořádána veřejná oslava 80. narozenin pana presidenta.

M O K v C h o r y n i uspořádala 6 přednášek se světelnými obrazy, hospodářský kurs dvoudenní, oslavu 28. října, oslavu 80. narozenin p. presidenta republiky, vzpomínku na padlé ve světové válce před pomníkem padlých a organizovala 2minutový klid na Bílou sobotu.

K r h o v á : Uspořádány pod MOK 4 přednášky: Hora Mont Everest, Hygiena domácí, Lásky k rodné hroudě, Krásy Moravy. Mimo to účast na 4 poučených filmech v bio Elektra. Konán pohádkový večer. Sehráno 1 divadelní představení. Uspořádány 2 slavnosti, 28. října a 7. března. Ostatní osvětovou činnost konaly místní spolky.

P e r n á : Sehráno 5 divadelních představení: Zápas o nevěstu, Chudý písničkář, Pan inženýr, Z manželského ráje, Michal a Matěj. Uspořádány 3 přednášky se světelnými obrazy, oslava 7. března s lampionovým průvodem, oslava 80. narozenin p. presidenta Masaryka.

Z a š o v á : MOK pořádala oslavu 80. narozenin našeho pana presidenta za spoluúčinkování místního Pěveckého kroužku a žáků veřejné školy obecné. Přednášku měl učitel Josef Hadaš. Účast byla velmi pěkná.

V J a s e n i c i uspořádal OOS Valašské Meziříčí 3 přednášky se světelnými obrazy. MOK zúčastnila se dne 28. října společné oslavy všech korporací, rovněž oslav narozenin p. presidenta.

L h o t k a n a d B e ě v o u : Uspořádány 3 přednášky: Racionální hospodářství, Pán Bůh dej štěstí. Přednášel učitel Ressel, Pernický, 7 přednášek se světelnými obrazy: Nakažlivé nemoci hospodářských zvířat, Výstup na Mont Everest, Jihoameričtí Indiáni, Švýcarské hospodářství kejdové, Zlatovláska, Náš první prezident, Masaryk a jeho dílo. Přednášel uč. Ressel, Pernický, Šuránek, Můša. Sehrána dvě divadelní představení: Jak jsem se měl po smrti, aktovky a kuplety. Uspořádána oslava 80. narozenin p. presidenta, konána slavnostní akademie.

P o l i č n á : Přednášky: Do nové práce, Přehled politických událostí od 1. V. 1929 do 1. XI. 1929, Z mých cest Německem, Holandskem, Belgií, Staré a nové míry, jich založení, Kalendářní a církevní rok, Doba vánoční, Vánoční koledv a legendy, O daňové reformě, Poučení o přiznání k různým daním,

O daňových komisích, Politický přehled, Reparace (Haag), Naše povinnosti, O zlaté měně, Poměry v sovětském Rusku, Jak se žije dnes a jak se žilo před 20 lety, K 80. narozeninám pana presidenta Masaryka, Vzpomínky: 1. K 100. výročí narozenin Karoliny Světlé. 2. K úmrtí Destinové. 3. K úmrtí Al. Jiráka. O životě sv. Augustina (k jeho 1500let. jubileu). O elektrisaci vůbec a v naší obci zvláště, přednášeno dvakrát. Proslov k hasičům, dvakrát. O průmyslové a hospodářské krizi, přednášeno dvakrát. Dobré srdce — cesta ku štěstí. Přednášky se světelnými obrazy: Boj o Mont Everest, Vzorná domácnost základem spokojenosti, Pohádka: Dej Bůh štěstí, lavičko! Země a lidé v Argentině, Elektrický proud, Pohádky: Krakonoš ve své říši, Kouzelná píšťala, Žabomyší vojna. První prezident Československé republiky, K 80. narozeninám p. presidenta, Pohádka o třech prádlenách. Loutková divadla: První české posvícení, Bramborové divadlo, Mírové, Černá ruka krále Matyáše, Pan Johanes, od Jiráka. Divadla: Zelené království, Písnička štěstí. Pokračování »Z českých mlýnů« Slečinka z bílého zámečku, opereta. Krakonoš, Za princeznu Svobodu, Tatínek jde na manévry. — Zábavy: Mikulášská. Jednoaktovky: Spačovitá palice před soudem, Manžel spiritista, Dobrý žaludek. Sylvestrová: Různé kuplety, aktovky a pod. Akademie: K 80. narozeninám p. presidenta Masaryka. Oslava 28. října.

V J a r c o v é oslava 28. října. Sehráno se školními dětmi: Honzík z malované chaloupky. O vánocích nacvičena divadelní hra s dospělými. Kromě toho OOS tam uspořádal přednášky.

V L e š n é : Divadelní hry: Ta naše Máňa, Na rodné hroudě od J. F. Karase, Julinčiny vdavky, Zelené království od Rajské, Šofér od Vrbského, Baťoch od Horského a Sylvestrovský večer. Uspořádána důstojná oslava 7. března, při které příležitosti o významu toho dne promluvil říd. učitel Mališ. Kromě toho 3 přednášky se světelnými obrazy.

V J u ř i n c e byla sehrána 4 divadelní představení dospělými a jedno školními dětmi. Byla pořádána besídka školních dětí s pestrým programem. 3 přednášky se světelnými obrazy.

V K u n o v i c í c h: Divadla: Branald: Tatínku, zahrej mi naposled, Branald: Pepička z malé hospůdky, Skruzný: Hříšnice, Rajská: Zelené království, Kalda: Švercova láska, Kohout: Na každého dojde, Scheinplflugová: Zabitý, Rudloff: Na kozlanském klepáči, Krejčí: Povodeň. Přednášky: Hus a dnešní doba, přednášel prof. Vaverka, Masaryk a demokracie, říd. učitel Kubeša, Masaryk a legie v Rusku, s obrázky, přednášel traťmistr Hradecký. 7. III. Masarykova akademie.

Místní osvětové komise jednak pomáhají OOS uskutečnit jeho podniky na venkově, jednak pracují samostatně, při čemž jim OOS přispívá radou i skutkem. Letošní rok byl ve znamení důstojných oslav Masarykových, které, jak se dovídáme od MOK, byly všude pořádány a neobyčejně četně navštíveny, což nás přesvědčuje o nesmírné lásce a úctě k oslavovanému.

OOS ve Val. Meziříčí podal tímto stručný přehled své činnosti. Ke konci OOS děkuje všem těm krajně obětavým kulturním pracovníkům, kteří símě kultury a osvěty rozšívají a přeje si, aby símě to padlo v půdu úrodnou a rostlo k radosti nás všech!

D r a h o m í r a V í t k o v á,
jednatelka.

Okresní osvětový sbor v Místku.

V roce 1929—30 byly uspořádány 2 kursy vaření, první v měsících lednu až březnu 1929, druhý v měsících listopadu, prosinci 1929 a lednu 1930. V prvním kursu bylo 33 účastnic. Při vaření samém byly 2 skupiny. Vaření vyučovaly: slečny Hapalová a Hurtová a paní Sedláková. Ve druhém kursu bylo 46 účastnic. Vyučováno bylo ve 3 skupinách. Praktická cvičení v obou kursech byla doplněna přednáškami, jež byly přístupny nejširší veřejnosti a které se těšily dosti značné návštěvě. V prvním kursu byly přednášky: M. Hapalová: Domácí práce, úspora času a nákladu. — R. Stružková: Složení lidského těla, složení potravin a jejich význam. O výživě. — K. Sedláková: Potravinový živočišný a jejich úprava. — O společenském chování. — Pochutiny. — O nákupu potravin. — Úklid v domácnosti. — Hygiena bytu. — Vedení domácnosti po stránce hospodářské. — Domácí účetnictví. — Ing. Ad. Lanča: O mléku a mléčných výrobcích. — Řed. Talpa: Význam rodiny a úkol ženy v rodině. — Řed. Bartoník: Ovoce a jeho význam pro zdraví lidské. Ve druhém kursu byly přednášky: Řed. Talpa: Žena hospodyně. — Žena matka a vychovatelka. — Žena ve veřejném a politickém životě. — Žena ve společnosti. Slušné chování. — Hygienické bydlení a umělecká výzdoba bytu. — Vrchní soudní rada F. Pieczka: Právo rodinné — právo manželské. MUDr. Alvin Jeschke: Výživa (se světelnými obrazy). — O všeobecné hygieně. — Učitel Konečný: Poradny pro volbu povolání (s diapositivy). Odb. uč. Borský: Žena a budoucnost národa. — Št. kap. Riegler: Tatro (s diapositivy). O organizační stránku kursů pečovaly řed. R. Blechová a soc. taj. R. Blechová. Promítání diapositivů obstarali odb. uč. Grossmann a Kotula.

Kurs němčiny trval od 1. listopadu 1929 do 31. března 1930. Vyučoval řed. Talpa. Kurs navštěvovalo 18 účastníků. Ve 40 hodinách vyučovacích byly probrány základy mluvnice. Největší čas a péče byly věnovány konverzacím z běžného života.

Dne 29. března 1929 byla uspořádána přednáška Dra. Fr. Novotného, profesora Masarykovy university v Brně: »Sociální zápasy v antickém starověku«.

Kurs z učiva předepsaného pro měšťanské školy nebyl v uplynulém roku pořádán pro nedostatek přihlášek.

OOS svolal schůzi všech místních spolků, korporací a úřadů, aby sjednoceny byly oslavy osmdesátých narozenin pana presidenta republiky. Tyto byly oslaveny důstojně za spoluúčasti všech vrstev obyvatelstva. Uspořádány byly: 2 proměnné koncerty, akademie, lampionový průvod a holdovací schůze občanstva, na které promluvil prof. Hnátek. V poradní schůzi byl také dán popud ku položení finančního základu ke stavbě Sociálního domu, jenž by nesl jméno presidenta republiky a v němž by mohla býti také případně přednášková síň pro OOS. Akce tato, v jejíž čelo se postavil obětavě okresní hejtman r. pol. spr. Dr. Ferd. Janiš, vynesla skoro 105.000 Kč, jež budou ještě rozmnoženy větším darem spořitelny. Pozemek daruje město Místek.

Statistika osvětové činnosti v roce 1929 v ce-

lém soudním okrese místeckém vykazuje: 54 přednášek obecně výchovných, 6 odborně vzdělávacích, 3 kursy odborně vzdělávací, 65 ochotnických divadelních představení, 24 vzdělávacích představení kinematografických, 14 loutkových her, 4 lidové besedy, 6 besídek pro mládež, 12 lidových akademií, 3 výstavy, 2 poučné vycházky, 5 jiných podniků. Výkaz není úplný, ježto místní komise osvětové ve Fryčovicích, Frýdlantě n. O., Paskově, Hukvaldech a Žabni výkazu nezaslaly.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Knihovny jsou ve všech obcích okresu, celkem 23 a vykazují 19.090 svazků, přírůstek 7.2 proc. Počet čtenářů klesl ze 2576 na 2357 (o 8.5 proc.). Úbytek čtenářů jest zaviněn malým přírůstkem knih, takže jest mnoho čtenářů, kteří již celou knihovnu přečetli. Počet výpůjček klesl z 56.582 na 56.408. Na jednoho čtenáře připadá průměrně 24 vypůjčených knih proti 22 v roce minulém.

Celkový příjem knihoven činil 51.982.70 Kč (v roce 1928 51.059 Kč), z toho příspěvky obcemi vyplacené činí 30.173.40 Kč proti 32.244.80 Kč v roce předešlém. Celková vydání stoupla z 50.452 Kč na 51.830 Kč. Knihovnickům bylo na odměnách vyplaceno 15.100 Kč proti 12.490 Kč v roce minulém. Osobní platy participují na vydání asi 26 procenty.

Na 1000 obyvatel připadalo přes 80 čtenářů v obcích: Místek, Frýdlant n. Ostr., Paskov, Hodoňovice, Zelinkovice, Lysůvky, Oprechtice, Ptáčník. — 60—80 čtenářů: Palkovice, Metylovice, Rychaltice. — 40—60 čtenářů: Brušperk, Lhotka, Sviadnov. — 20—40 čtenářů: Ostravice, Chlebovice, Kunčičky u Bašky, Staříč.

Počet výpůjček, připadajících na 1 čtenáře: 30—40 za rok: Brušperk, Frýdlant, Palkovice, Chlebovice; 20—30 za rok: Místek, Staříč, Sviadnov; 10—20 za rok: Ostravice, Paskov, Hodoňovice, Kunčičky u Bašky, Lysůvky, Metylovice, Zelinkovice, Oprechtice; méně než za 1 rok: Lhotka, Rychaltice, Ptáčník.

Boh. Balíček, jednatel.

Okresní osvětový sbor pro Opavu město a venkov.

I. Pořadatelský výbor:

Lidovýchovná práce v okrese opavském byla řízena v r. 1929 pořadatelským výborem, jehož předsedou byl Josef Hrdina, ředitel stát. reál. gymnasia, místopředsedou Josef Pupík, okresní šk. inspektor, jednatel Josef Jureček, odb. učitel, pokladníkem Ant. Sehnálek, odb. učitel, zapisovatelkou Jos. Vernerová, odb. učitelka, knihovnickým referentem Jos. Stypa, prof. stát. reál. gymnasia, kinematografickým referentem Josef Hrdina, ředitel gymnasia.

II. Činnost:

1. Přednášková činnost:

a) Z vysokoškolských profesorů přednášeli v r. 1929 v Opavě: 27. ledna univ. prof. Dr. Vlad. Úlehla z Prahy: Dnešní život na divokém západě severoamerickém. 27. dubna univ. prof. Dr. I. A. Bláha z Brna: Morálka štěstí, požitku a přepychu (pro mládež). 27. dubna univ. prof. Dr. I. A. Bláha z Brna: Náboženství a mravnost. 28. dubna univ. prof. Dr. I. A. Bláha z Brna: Umění žít. 13.

prosinec univ. prof. Dr. I. A. Bláha z Brna: Demokracie, její potíže a úkoly.

Kromě vysokoškolských profesorů přednášeli v roce 1929 jiní vynikající odborníci: 30. ledna zdrav. rada Dr. Klíma: Mořské lázně Srebno — Kupari. 20. února MUDr. Renč: O rakovině. 24. února prof. Dr. J. Kudela: Aksakovská tragédie (pluk. Švec). 6. března řed. Zd. Doležil: Životní dílo T. G. Masaryka. 17. března prof. Dr. V. Martinek: Josef Holeček. 7. dubna ppl. Konopásek: Po stopách čsl. legií ve Francii. 5. července řed. F. K. Zeman: Tradice husitská a svatováclavská. 12. října Ing. Bertý Ženatý ze Zlína: Amerika a my. 10. listopadu prof. A. E. Vašek: Slezský buditel prof. Ant. Vašek (sté výročí narozenin). 24. listopadu pí. Jindř. Wurmová z Brna: Cesta ku štěstí (pro veřejnost). 25. listopadu pí. Jindř. Wurmová z Brna: Cesta ku štěstí (pro střední školy). 25. listopadu pí. Jindř. Wurmová z Brna: Abstinencium a světový mír (pro měšť. školy). 18. prosince insp. Bouda z Plzně: Z Plzně do Bagdadu.

Účast na přednáškách kolísala od 70 do 350 účastníků. Mimořádná účast byla na přednášce řed. Doležila při oslavě presid. narozenin 1000 účastníků a na přednášce řed. F. K. Zemana při Husově oslavě 2000 účastníků.

b) Přednášková činnost v okrese byla rušná. Nejčastěji vyskytují se témata hospodářská a příležitostná. Velké oblibě těší se přednášky s diapositivy. V okrese bylo uspořádáno 172 přednášek všeobecně výchovných za účasti 26.025 osob a 27 přednášek odborných pro 1556 účastníků. (3 MOK ani po trojí urgenci nezaslaly přehledu o činnosti. Jsou to Háj, Komárov, Suché Lazce). Průměr na 1 MOK zůstává nezměněn jako roku loňského, totiž 4 přednášky. Na 1 přednášku připadá 138 účastníků.

2. Činnost kinematografická:

Dozor nad programy biografů byl prováděn ve 4 kinech opavských a 4 biografech venkovských, a to v Háji, Komárově, Hradci a Holasovicích. Na zakročení biografického referenta byla zjednána úřady náprava ve věci promítání titulků v tom smyslu, že bylo zavedeno promítání titulků dvojjazyčných českoněmeckých najednou (dosud české titulky na menším vedlejším plátně). Pořádání kulturních filmových představení je ztíženo tím, že OOS nemá k dispozici určité termíny v biografu, i malou ochotou majitelů biografů. Přesto bylo pořádáno 47 kult. filmových představení.

Pravidelně 14denně byly objednávány diapositivity z Sdafú, a to: Moravské Podyjí. Kahyra — Jerusálém — Damašek. Život starých Slovanů v rodině. Podkarpatská Rus. Od Husovy mohyly na Rigi. Osvětou k demokracii. Jan Amos Komenský. Z dob slávy a utrpení českého národa. Indie. Život v moři. Z říše hvězd. Alkohol, nepřítel lidstva.

Celkem bylo tedy vypůjčováno v roce 1929 12 serií diapositivů a 12 serií pohádek pro velmi oblíbené pohádkové dýchánky dětské.

3. Oslavy, koncerty a umělecká výchova.

V Opavě pořádána zdařilá oslava narozenin p. presidenta republiky 6. března v sále U tří kohoutů, na níž přednášel řed. Doležil z Nov. Bohu-

mína a již se zúčastnilo na 1000 osob. Stejně oslava Husova vyzněla mohutně. Po průvodu, jenž vyšel z Kateřinek a prošel Opavou, pořádán byl mohutný tábor lidu na sokol. stadioně za účasti přes 2000 osob. Po zahrání chorálu »Kdož jste boží bojovníci«, pronesl řeč redaktor F. K. Zeman z Prahy, načež byla zapálena hranice. — Iniciativy pro pořádání oslav knížete Václava svatého ujal se osvětový sbor a za pomoci voj. posádky uspořádal 27. září oslavu za nevidané účasti obyvatel, na jejímž pořadu byla hudební čísla voj. hudby, mohutný ohňostroj a živý obraz ozářený reflektory. 28. září byla pak svatováclavská lidová veselice. 28. říjen oslaven byl vojenskou slavností a akademií opavských škol.

Osvětový sbor dal podnět k uspořádání těchto oslav i ve všech obcích okresu.

Zvlášť bylo vzpomenuo 100. výročí narozenin prof. Ant. Vaška, slezského buditele a zakladatele prvního českého časopisu ve Slezsku. Na oslavě v Opavě přednášel prof. Ad. E. Vašek z Brna. Ve všech obcích okresu bylo tohoto výročí pietně vzpomenuo na přednáškách, lidových besedách, proslovy před divadly.

O hudební výchovu občanstva bylo postaráno řadou koncertů, zvláště:

11. ledna IV. abonentním koncertem Moravského kvarteta, 17. března V. abonentním koncertem prof. sboru Hudební školy opavské, 4. a 8. dubna 2 koncerty k uctění Dr. A. Dvořáka, na nichž provedeno jeho »Stabat Mater«.

Mimořádný úspěch umělecký i výchovný měly 14. a 15. listopadu 2 koncerty Bakulových zpěváků.

Celkem bylo pořádáno v okrese 267 ochotnických divadelních představení, 110 loutkových představení, 37 lidových besed, 28 besídek pro mládež, 62 akademií lidovýchovných, 6 výstav, 32 poučných vycházek, 122 jiných podniků zá-
bavně-výchovných, z nichž většina koncertů.

4. Kursy:

Kandidátům učitelství přednášel předseda OOS řed. Josef Hrdina o lidovýchově a městský knihovník opavský odb. uč. Mir. Špaček o veřejném knihovnictví.

V jarním období 1929 byly pořádány v Opavě tyto kursy:

a) měšťanské školy večerní (I.—III. tř.) 20 hodin týdně pro 33 posluchačů trval od 1. ledna do 1. června 1929. Řídil jej odb. učitel Sehnálek. Posluchači podrobili se zkoušce z učiva měšť. školy.

b) němčiny pro Čechy ve 2 odděleních pro 71 účastníků po 2 hod. týdně. (vyučovali říd. uč. Kořený G. a říd. učitel Kostřica Vl.).

c) češtiny pro Němce ve 2 odděleních pro 39 účastníků po 2 hod. týdně (vyučoval prof. B. Schiesser).

d) angličtiny pro 26 účastníků 2 hod. týdně vyučoval kpt. Ippen.

V podzimním období 1929 byly pořádány tyto kursy:

e) měšťanské školy večerní (I.—III. tř.) 19 hod. týdně pro 20 účastníků.

f) měšťanské školy večerní (IV. tř.) 18 hod. týdně pro 26 účastníků. (Řídil od. učitel Sehnálek, pokračováno bude v r. 1930).

g) angličtiny 2 hod. týdně pro 17 účastníků (vede kpt. Ippen).

h) režisérský — pořádaný společně s Bezručovým okrskem Ústř. Matice divad. ochotn. pro 60 účastníků ve 4 nedělích po 4 hod od 24. února do 17. března).

i) knihovnický: 13. října — 4 hod. pro 26 účastníků.

Na celém okrese bylo pořádáno 18 kursů o 888 hodinách pro 531 účastníků.

5. Podpora knihoven a činnost vydavatelská:

Veřejným obecním knihovnám v Opavě, Domoradovicích, Benkovicích, Budišovicích, Jezdkovicích, Jilešovicích, Kylešovicích, Mokrých Lazcích, Neplachovicích, Uhlířově, Vávrovicích, Zlatníkách, Holasovicích, Dvořisku dostalo se státní subvence v knihách v celkové hodnotě 7.300 Kč. OOS poskytl více knihovnám svého okresu darem větší počet knih Družstevní práce a příležitostných publikací. K jubileu Vaškovu připravil k vydání dílo prof. Ad. E. Vaška: »Profesor Ant. Vašek«.

6. Organizace lidovýchovné práce:

Ve všech obcích okresu jsou ustaveny MOK a v menšinových obcích důvěrníci, jest tedy 50 MOK a 3 důvěrníci. Jako každoročně i v roce 1929 byly vyzvány obecní úřady, aby do obecních rozpočtů zařadily položky na veřejnou obecní knihovnu MOK a OOS a docíleno toho, že zákonný příspěvek jest pravidelně do obecního rozpočtu zařadován a dohlédacími úřady schvalován, bohužel však ve většině případů pouze ve výši 50 hal. na jednoho obyvatele. Jen v několika případech bylo docíleno příspěvku vyššího, protože přes upozornění na oběžník knihovního instruktora při Mšano. č. j. 3806/28 z 27. října 1928, dohlédací úřad škrtá dotace převyšující 50 hal. na jednoho obyvatele.

Kancelář OOS byla zatím umístěna v kanceláři Slezské odbočky Národní rady čsl., Sněmovní ul. 8, již přispívá na nájem, světlo, otop a telefon obnosem 200 Kč ročně. Ačkoliv zrušením četných úřadů uvolněna byla celá řada kancelářských místností, nebyla vyřízena v roce 1929 žádost OOS o přidělení vhodných kancelářských místností. Má-li však o lidovýchovu v okrese tak rozsáhlém býti pečováno systematicky, jest nutno, aby OOS byl vybaven i technicky (samostatná kancelář). Jednateli vypomáhá v nutných případech placená výpomocná síla kancelářská. Jednací protokol vykazuje v roce 1929 755 čísel přijatých a odeslaných, kromě několika set oběžníků, dotazníků a novinářských zpráv, jež bývají uvedeny pod jedním jednacím číslem.

Od září 1929 zúčastňuje se OOS porad Krajského ústředí osvětových sborů (Kulturní rada) v Ostravě. Na lidovýchovnou výstavu, pořádanou o letnicích (v květnu) 1929 v Praze, zaslal OOS řadu plakátů svých podniků a publikací jím vydaných. Kursu lidovýchovného, pořádaného při příležitosti výstavy MLÚ, zúčastnil se jednatel. Aby se vyhovělo žádostem o přednášky s diapositivy, byl zakoupen další promítací aparát a umístěn v Kylešovicích.

V budoucnu bude třeba usilovati o to, aby lidovýchovná práce v okrese byla všude prováděna systematicky za určitým, předem pevně stanoveným cílem.

Jos. Jureček, jedn. Jos. Hrdina, předs.

Okresní osvětový sbor v Mor. Ostravě.

Činnost lidovýchovná v našem okrese, jenž je okresem malým s obyvatelstvem převážnou měrou usedlým v Mor. Ostravě, většinou se týkala obyvatelstva okresního města, pro jehož vzdělání vykonáno bylo i v minulém roce 1929 OOS, Kulturní radou pro širší Ostravsko, Masarykovou vyšší školou lidovou i MOK velmi mnoho. V 7 pak obcích venkovských našeho okresu omezovala se práce osvětová MOK prováděná většinou na pořádání průměrně 2 přednášek do roka. Sluší na tomto místě uvést, že v jedné z nejpokročilejších obcí našeho okresu MOK spí sladkým spánkem jednoduše proto, že veškerou práci vzdělávací, a to v míře úctyhodné, konají za ní různé kulturní a tělovýchovné spolky.

Vzpomeneme nejdříve toho, jakou se jevila v minulém roce činnost samotného OOS. OOS uspořádal v minulém roce 28 přednášek všeobecně výchovných o návštěvě 2.200 osob, vesměs se světelnými obrazy ve III. a V. okrese v Mor. Ostravě. Vedle toho na požádání vysílal bezplatně řečníky do venkovských MOK a zprostředkoval bezplatné propůjčení přednášek se světelnými obrazy těm komisím ostravským i venkovským, které se o zapůjčení hlásily. Řečník byl OOS vyslán neb přednáška hrazena ve 32 případech.

Výsledky lidovýchovné práce v našem okrese, pokud ji provádějí MOK, OOS, Kulturní rada pro širší Ostravsko jako Krajské ústředí okresních osvětových sborů spolu s Masarykovou vyšší školou lidovou, byly za rok 1929 tyto:

Všeobecně výchovných přednášek vykonáno 89 o 23.893 účastnících, odborně vzdělávacích přednášek 45 s 8.676 posluchači, kursů všeobecně výchovných 10 o 1.104 vyučovacích hodinách a 312 posluchačích, kursů odborně vzdělávacích 73 o 2.645¹/₂ vyučovacích hodině a o 1.840 posluchačích, ochotnické divadlo 1, vzdělávacích představení kinematografických 26, besídek pro mládež 8, lidových akademií 17, výstava 1 a jiných vzděl. podniků 1.

Na Mor. Ostravu z této činnosti připadá všeobecně výchovných přednášek 80, odborně vzdělávacích 45, kursů všeobecně výchovných 10 o 1.104 vyučovacích hodinách a o 312 posluchačích, kursů odborně vzdělávacích 73 o 2.645¹/₂ vyučovacích hodině a o 1.840 posluchačích, ochotnické divadlo 1, vzdělávacích kinematografických 26, besídek pro mládež 8, lidových akademií 17, výstava 1 a 1 jiný osvětový podnik.

OOS udělil Kulturní radě pro širší Ostravsko v minulém roce na vydávání lidovýchovného měsíčníku »Černé země« podporu 2.000 Kč, staral se v letošním roce o řádné provedení oslav 80. narozenin p. presidenta republiky, k nimž vyslal do 7 obcí svého řečníka.

Těmito daty není vyčerpána veškerá vzdělávací práce v našem okrese v celé své šíři a ve všech detailech, neboť nemáme po ruce dat osvětových organizací, jež našemu doзору nepodléhají. I tak

možno s potěšením říci, že náš okres je jedním z prvních i při své menší rozloze, pokud se týče intenzity pracovní i dosažených výsledků.

Stav obecních knihoven k 31. prosinci 1929.

Dle provedené statistiky jevila se činnost veřejných knihoven obecních okresu mor.-ostravského v roce 1929 takto: V 8 obcích tohoto okresu bylo v 15 českých knihovnách koncem roku 1929 60.146 svazků (o 3.850 více oproti roku 1928), čtenářů bylo 12.418 (o 545 více proti roku 1928), vypůjčilo se celkem 436.387 knih (70.458 méně proti roku 1928), celkový příjem obnášel 485.275.70 Kč (o 8.640.70 Kč více než v roce 1928), celkové vydání 484.596.47 Kč (o 8.550.47 Kč více než v roce 1928). Ovšem lví podíl na těchto číslicích bere město Mor. Ostrava, v jejíchž 8 česk. knihovnách koncem r. 1929 je 56.488 svazků, 11.805 čtenářů, 425.209 výpůjček, 477.277.81 Kč příjmů a 477.030.62 Kč vydání. Jen obec Mor. Ostrava zaplatila v r. 1929 na české knihovny Kč 426.350.50.

V únoru tohoto roku otevřeny byly překrásné a účelně zařízené místnosti městské ústřední knihovny a čítárny v Mor. Ostravě v novém paláci Městské spořitelny, jimiž jistě zvýší se jak procento vypůjčovatelů, tak i návštěva ostravské veřejné čítárny.

OOS se rozhodl zařídit putovní okresní knihovnu a věnoval k tomu účelu 1.500 Kč, z kteréhožto obnosu za přispění Kulturní rady pro širší Ostravsko bylo pořízeno 150 vázaných hodnotných knih, jež po prázdninách budou ve 3 skupinách poslány našim venkovským obcím.

A. V a v ř í k,
předseda.

R. T l a p á k,
jednatel.

Městský osvětový sbor ve Sl. Ostravě.

MOS ve Sl. Ostravě uspořádal v roce 1929 oslavu narozenin p. pres. v aule učitelského ústavu, oslavu výročí úmrtí Štefánika, dětský den, oslavu 28. října, nadílku k 28. říjnu. 38 dětí poděleno šaty a botami z výnosu dětského dne. Rozdáno 3000 porcí mléka. Uspořádal též koncert J. Stanislava v Domě umění. Konal 12 schůzí výborových, 1 schůzi všech korporací.

V l a d i m í r H ý l, jednatel.

Okresní osvětový sbor v Příboře.

Letošní práce osvětová v chudých krajích krásného Kravařska v předhoří pod Bezkydem vyznačovala se jednak připomínkou, že již před 1000 léty měli jsme svůj spořádaný, samostatný, slavný stát, jednak přípravou na oslavy patriarchy, jež po přežití vichřic hněvu osudu dovedl lid svůj do země zaslíbené, na oslavy 80. narozenin pres. Masaryka, před nímž povstane celá republika, aby vzdala čest zakladateli svému a prvnímu a nejlepšímu občanu.

Přednášky konaly se ve všech obcích osvětového okresu. Přednášelo se hlavně o našem osvobození, o významu 28. října, o knížeti Václavovi, M. R. Štefánikovi, M. J. Husovi, J. A. Komenském, T. G. Masarykovi, v přednáškách podán byl přehled našeho národního odboje a přehled velikého díla, vykonaného za dobu trvání a zpevnování našeho státu, přednášeno dále o celkovém ústavním rázu našeho státu a o důležitých otázkách

národohospodářských. Přednášelo se též o veřejném zdravotnictví, o tuberkulose, o následcích chřipky, o alkoholismu, o hygieně v manželství a j.

Přednášeli tito pánové: Prof. Jan Havlíček, říd. uč. Vilém Hrnčárek, prof. Josef Vyvozil, prof. dr. Karel Otto, říd. uč. Š. Šitavanc, uč. Jindř. Vacula, říd. uč. Javorek, říd. uč. Fr. Příkryl, říd. uč. Fr. Štindl, odb. uč. Ant. Schwarz, uč. Vil. Hýl, ředitel St. Pospíšil, prof. Rost. Paták, prof. Vaněk, odb. uč. starosta Otáhal, odb. uč. Sypěna, odb. uč. C. Pustějovský, starosta Jan Hývnar, odb. uč. Filipický, Fr. Pánek, Bezecný, Bönisch, Juřena, J. Pustějovský, uč. Běgus, MUDr. Pachner, MUDr. Fluss, MUDr. Malý, MUDr. Juchelka. Tedy 29 obětavých pracovníků lidovýchovných promlouvalo asi k 15.000 posluch. a šířilo mezi drobným našim lidem poznání a pokrok. Říd. uč. Hrnčárek vykonal 15 přednášek se světelnými obrazy. Účast na přednáškách 1.600 lidí.

Byl promítán velkolepý školský film: Z dílny lid-skosti J. A. Komenského v Příboře, Kopřivnici, Štramberku, dále Dobružka, Týden na Korsice, Jak povstal svět, Za československý stát. Výchovná naše činnost kinematografická spočívala hlavně v tom, že působili jsme na podniky kinemat., našemu doзору podléhající, aby často dávaly filmy kulturní. České domluvy a přátelské intervence způsobily, že ve všech našich kinech jsou poměrně často promítány filmy kulturní a výchovné filmy pro mládež a že k filmům běžným jsou přidávány snímky přírodní, přírodopisné, vlastivědné, národohospodářské. V tom tkví velký význam dozoru v kinech.

V oboru divadelním vykonána byla velká práce výchovná tím, že pořádány byly venkovské divadelní kursy pro výchovu divadelních ochotníků a zvýšení umělecké úrovně divadla venkovského. Praktickou částí jejich jest provedení vzorného putovního divadla, sehraného nejlepšími ochotníky místními a okresu. Jím jsme v úzkém styku se všemi místními osvětovými komisemi, při zájezdu do obcí poznáváme potřeby a přání jejich, poznáváme činnosti, osobně na místě nedostatky, nedorozumění a vady odstraníme, přednosti a dobré věci vyzdvihneme. Občané a ochotníci na vesnicích, vzdálených od dráhy a se špatným spojením, nemajíce příležitosti viděti dobře vedené divadlo, vidí tu vzorně provedený divadelní kus, vidí, k jaké výši dospěti může ochotnické představení při pečlivém vedení, nastudování, porozumění a vypravení, vidí, jak důležitým výchovným činitelem může býti divadlo při dobré volbě hodnotného díla.

Marie Woráčkové-Vyvozilové hra ze života: Či je vina? řeší časový problém rozvodový a vede k účtě a lásce k rodinnému životu v intencích Masarykových názorů na rodinu.

Putovním divadlem odstraňujeme malicherné stranické třenice tím, že kus obsadíme nejlepšími silami ochotnickými bez ohledu na politickou příslušnost. Kus navštíven jest pak všemi složkami občanstva. Tím hledíme třecí plochy politikaření a stmelujeme národ a sblížíme na poli výchovy a lidovýchovné práce za účelem jeho povznesení a vyššího snažení.

Každý náš podnik byl dosud aktivní. Čistý zisk připadne místní osv. komisi. Tím je posilujeme finančně i morálně. Témata: Režisér a herec. Divadelní zkoušky. Úprava jeviště. Maska a kostym.

Pořadatelé, obecenstvo a kritika. Výběr div. her. Psychologie jevištního ovzduší. Úchylné stavy duševní a jejich projádění. Deklamace. Mimika. Studování kusu a rolí. Praktické pokyny, rady a výkony. Nacvičení, výprava, scénování hry: Čí je vina? Psychologie a herec. Stavy duševní a jejich vyjádření výrazovými pohyby. Přednášeli: Předseda prof. Jan Havlíček, žák Zelenského, a jednatel Jos. Vyvozil, žák Steimarův, režisér dramatického odboru »Sokola« v Příboře. Oba přednášeli též v dramatické škole v Mor. Ostravě. Praktické líčení provedl zkušený odborník p. Viktor Kaluža.

V okrese bylo sehráno asi 100 divadelních představení ochotnických, jichž účastnilo se asi 28.500 osob.

Hlavní činnost přednáškovou, výchovnou, uměleckou, vzpomínkovou a vděčně oslavnou soustředili jsme ve dny, v nichž oslavujeme světlou památku velikánů našich dějin: Husa, Komenského, Masaryka, a v den zrození našeho státu. K oslavám těchto našich velikých ukazovatelů pravdy, k nimž tíhne mysl vděčného národa nyní i pokolení, k nimž těch, připojili jsme letos oslavu velkého slovenského hrdiny, spolutvůrce naší svobody, třetího ze slavného trojhvězdí zahraničních vůdců našeho boje za osvobození, legendárního bohatýra M. R. Štefánika. Památku knížete Václava, sjednocení našeho státu a tisícileté jeho trvání uctily všechny složky občanstva velkolepou oslavou na náměstí. Oslavy zúčastnily se též všechny školy příborské, aby žáci se staršími občany prožívali ušlechtilou pýchu z hrdého vědomí, že již před 1000 lety měli jsme svůj spořádaný stát, jak v slavnostním proslovu zdůrazňoval slavnostní řečník prof. dr. Karel Otto. Spojené sbory studentské zazpívaly velebný svato-václavský chorál. Podobným důstojným, uměleckým a vrocím programem byly oslaveny zmíněné dny zásluhou všech místních osv. komisí našeho okresu ve všech obcích.

K u r s y.

Kromě venkovských divadelních kursů pořádali jsme tyto kursy: I. Kurs národohospodářské výchovy. Pořádán byl pro prohloubení politického vzdělání a upevnění mravní zdatnosti občanů, pro poučení o základních otázkách národohospodářských a finančních, pro výchovu občanstva v národohospodářském myšlení a poznání spojitosti soukromého a veřejného hospodářského života.

Témata: Z dějin národního hospodářství. Merkantilismus, fysiokratismus, socialismus, škola historická. (Prof. Jan Havlíček). Potřeba, statek, směna. Pojem a funkce peněz. Tvoření cen. Distribuce. (Řed. reál. gymn. J. Kálal). Funkce cedul. ústavů a výdej peněz. Tvoření cen. Distribuce. (Ředitel reál. gymn. Josef Kálal). Funkce cedulových ústavů a výdej bankovek. Národní banka čsl. Směnka, devise a jejich funkce v mezinárodní směně. (Ředitel Ignác Kožnar). Metody měnových reforem. Stabilisace, inflace a deflace. Peněžní ústavy, peněžní bursa, úvěr a banky, bankovní obchody, cenné papíry. (Ředitel městské spořitelny Čeněk Bureš). Základy agrární politiky a vůdčí myšlenka pozemkové reformy. Populační otázka. Malthusova theorie. (Prof. hosp. šk. Rostis. Paták). Základy obchodní a průmyslové politiky. Cla. Příjmy samosprávných veřejných svazků. (Starosta Oldřich Otáhal). Státní

rozpočet. Poplatník a stát. Nové češství. Péče o zdatnost potomstva. Chléb náš vezdejší. (Prof. Jos. Vyvozil). Principy soukromých podniků, veřejných podniků a poplatky. Právo dědické. (Notář dr. Jos. Macků). Daně. Pojem, povaha. Druhy daní a berní reforma. (Prof. dr. Karel Otto). Daně nepřímé a organizace finančních orgánů. Nemocenské pojištění. (Ředitel okresní nemocenské pojišťovny Frant. Beneš). Kurs byl pořádán v době od 10. listopadu do 8. prosince 1929 vždy v neděli od 8.—12. hodiny, celkem 20 hodin.

2. Kurs pro ženy ve Stikovci. Byl krásně navštíven, velmi se líbil a měl velký význam pro tuto menšinovou obec.

3. Krátkodobý kurs knihovnický. Byl pořádán 22. prosince 1929 celkem 8 hodin. Kursu zúčastnili se všichni knihovníci našeho osvětového okresu, celkem 21. Přednášeli: Knihovní referent OOS říd. uč. V. Hrnčárek: Kniha a její úkol výchovný. Zákon knihovnický a technická stránka knihoven. Úkoly knihovnickovy. Předseda OOS prof. Jan Havlíček: Česká literatura až po světovou válku. Nejdůležitější zjevy v literatuře světové. Jednatel OOS Josef Vyvozil: Soudobá literatura česká (i slovenská) a význačné zjevy v nové literatuře světové.

Všem účastníkům byly rozdány »Příručky B« pro knihovníky. Účastníci byli za pořádání kursu velmi vděční, neboť byli důkladně poučeni o nové praxi knihovnické, vyslechli se zájmem pokyny a praktické rady knihovního referenta, sdělili jemu také svá přání a potřeby, byli poučeni, jak mají knihovny k prospěchu a potěšení občanstva osvěziti. —

Ustaveny byly místní osv. komise v Kateřiněch a v Albrechticích, v nichž byly provedeny obecní volby. Jednatel MOK v Příboře odb. uč. Antonín Schwarz vzdal se z rodinných důvodů jednatelství. Nový jednatel byl zvolen dr. Karel Otto, prof. reál. gymn. v Příboře. Předsedou byl zvolen Jan Jalůvka, tov. zámečnick. Oběma vzdávším se pánům byl vysloven vřelý dík za dlouholetou, obětavou a záslužnou práci na poli lidovýchovy.

Ve Skotnici byl odhalen krásný, umělecký pomník Svobody, skvělý to památník vděku a ozdoba vesnice. Přispěli jsme k důstojnému odhalení pomníku výpomocí a slavnostní řečí odbor. učitele A. Schwarze.

Naš chudý kraj těžce zápasí o bytí, o skývu chleba, leč i ve svízelných chvílích nezapomínali jsme na stravu duševní a na kulturní potřeby našeho lidu a kypřili jsme půdu vzdělání a hodnot ducha z nejlepších sil. Víme dobře, že jedině s pomocí šlechetného charakteru kulturní činnosti si dobýváme dostatečné síly k vedení lidu.

Jan Havlíček,
předseda.

Josef Vyvozil,
jednatel.

Stav obecních knihoven k prosinci 1929.

Veřejné knihovny okresu příborského plní svůj úkol ve svém celku zcela uspokojivě. Jsou tu sice ještě knihovny s naprosto nedostatečným počtem svazků, ale tento nedostatek vyváží zase knihovny lépe opatřené.

Je zjevem jistě potěšujícím, že všeobecný hlad po knize u nás nemizí, byť i čtenářstva ubývalo. Je sice proti roku loňskému čtenářů méně o 35, avšak

i přesto bylo výpůjček více o 1.075. Při tom dlužno podotknouti, že čísla tu uvedená jsou naprosto správná.

K celkovému počtu svazků knih v okrese 14.637 přibýlo v roce minulém 811 svazků. Knihovny navštěvovány byly 1.608 čtenáři, kteří si vypůjčili celkem 37.707 knih.

Celkový příjem knihoven činil 29.664.30 Kč, což jest proti roku 1928 o 2.095.60 Kč více.

Celkový příspěvek obcemi poskytnutý knihovnám činil 21.960.50 Kč, tedy opět o 3.150.50 Kč více než roku loňského.

I celková vydání v obnosu 30.528.17 Kč byly proti roku loňskému o 1.497.80 Kč větší. Jen knihovníkům bylo vyplaceno o 410 Kč méně, tedy pouze 4.350 Kč.

Rozdělíme-li některé z těchto údajů městům (Příbor, Kopřivnice) a venkovu, dopadne srovnání takto:

	Rok	Poč.svazků	Čtenářů	Příj. obce	Odměn. knih.
Města:	1928	6.921	880	11.700	4.000
	1929	7.270	866	13.400	3.600
Rozdíl		+349	-14	+1.700	-400
Venkov:	1928	6.905	763	7.110	760
	1929	7.367	742	8.560	750
Rozdíl		+462	-21	+1.450	-10

Na 100 obyvatel příborského okresu připadá:

	Svazků	Čtenářů	Příspěvku obce
vůbec	84	9	116 Kč
v městech	86	13	171 Kč
na venkově	70	7	81 Kč

Uvedený přehled potvrzuje správnost zprvu uvedených slov.

Velmi zhusta projevené přání po četbě knih, jež s ohledem na celek nebylo by radno z hospodárných důvodů opatřovati do knihoven, jakož i ta okolnost — a to v hlavní míře — že je tu velký počet knihoven s nedostačujícím počtem svazků, odůvodňovaly návrh knihovního referenta na zřízení okresní knihovny. Návrh sice přijat, ale přiděl okrese z rozpočtených 21.000 Kč zcvrkl se na pouhých 3.000 Kč, které ještě rozděleny dle národnostního klíče, takže české knihovně okresní připadlo pouhých 1.500 Kč.

Doufáme, že i tu bude možno přes všecky obtíže rázu finančního zříditi studijní část této knihovny, jejíž obsah týkal by se výlučně politického okresu.

Veřejně přístupné knihovny jsou v každé obci. Podle zaměstnání jsou knihovníci: 7 učitelů, 3 živnostníci, 2 rolníci, 8 dělníků a 1 zaměst. jiného.

Vilém Hrnčárek, okr. knihovní referent.

Okresní osvětový sbor ve Vsetíně.

V roce 1929 nesla se činnost OOS na Vsetíně směrem, který určily zkušenosti několika minulých let. Pro skrovné finanční prostředky bylo třeba také v minulém roce upustiti od velkých, nákladných podniků a věnovati se zato s větší péčí a energií drobné práci osvětové mezi venkovským lidem.

1. Vzdělávací činnost OOS a MOK v roce 1929.

Činnost OOS byla v uplynulém roce jednak samostatná, jednak společná s čilými MOK v okrese a s některými veřejnými korporacemi (Okresní jednota legionářská, Sokol atd.).

1. Z větších podniků, které uspořádal OOS za účasti jiných korporací na Vsetíně nebo samostatně,

třeba uvésti Husovu oslavu, pak 28. říjen, Den svobody a konečně 2 běhy jazyka anglického a 3 běhy jazyka německého.

Kromě toho uspořádal OOS 41 přednášek se světelnými obrazy pro dospělé i pro žactvo na Vsetíně, 30 přednášek se světelnými obrazy v různých obcích okresu společně s MOK.

2. Místní osvětové komise v jednotlivých obcích okresu vsetínského vykonaly samostatně nebo s jinými korporacemi 59 přednášek všeobecně výchovných, 20 přednášek odborně vzdělávacích, 9 kursů všeobecných i odborných, 87 divadelních her, 20 vzdělávacích představení kinematografických, 13 loutkových her, 6 lidových besed, 42 besídek pro mládež, 5 lidových akademií, 5 vycházek, 2 jiné podniky.

Působily tedy místní osvětové komise hlavně přednáškou, kursy, divadlem a besídkami pro mládež. Potěšitelný jest vzrůst vzdělávacích představení kinematografických v obcích, kde jsou biografy.

V celém okrese bylo tedy uspořádáno péčí OOS a MOK 150 přednášek pro 14.700 posluchačů (v roce 1928 bylo 273 přednášek pro 23.000 posluchačů), 14 kursů (vloni 12), 180 podniků zábavně vzdělávacích (vloni 149).

Úhrnem bylo uspořádáno 344 podniků (vloni 422), z nichž připadá na obec průměrně 14 podniků (vloni 17).

Celkový náklad na kursy a přednášky v celém okrese činil 8.758 Kč, na něž přispěl OOS 4.520 Kč.

3. Mimo uvedenou činnost přednáškovou a činnost organizační a evidenční zúčastnil se OOS příprav pro vydávání kulturní revue Naše Valašsko a chystá vydání velké nástěnné mapy okresu vsetínského.

V roce 1929 konal OOS jednu plenární schůzi a tři schůze pořadatelského výboru. Jednacíh čísel bylo 258, odeslaných dopisů, lístků a balíků 311.

Do inventáře přibýlo nové velké skioptikon, zařízené současně pro projekci obrázků neprůhledných a diapositivů filmových. Mimo to koupen od Tělocv. jednoty Sokol v Liptále zachovalý promítací přístroj s acetylenovým osvětlením. Má tedy nyní okresní osvětový sbor k dispozici pět vlastních promítacích přístrojů.

Příruční knihovna OOS má nyní 175 čísel.

Ačkoliv přednáškový odbor projevil velkou čilost a obětavost, přece jeví se ve srovnání s předešlým rokem patrný pokles v činnosti přednáškové, způsobený okolnostmi, na něž neměl osvětový sbor vlivu.

Byly to tuhé zimy, které v uplynulém roce koncem ledna a po celý únor úplně zabrzdily přednáškovou činnost v městě i na venkově, promítací přístroje na Horním i Dolním Vsacku zůstaly téměř po celou zimu nepoužity, protože odešli z okrsků ochotní pracovníci (Dušátko, Hladký).

Úbytek v počtu přednášek způsoben byl na venkově také volebním ruchem, jakož i zvolením obětavého pracovníka Frant. Plachého do okresního výboru, takže se mu pro dřívější práci nedostávalo již času. Choroba a pak smrt vyřadily ho konečně z naší práce — bohužel — nadobro. Také vnitřní práce osvětového sboru vážla pro chorobu předsedy Dra Kalandry.

Místní osvětové komise se v některých obcích málo uplatnily, buď pro nedostatek schopných pracovníků, nebo pro neutěšené poměry politické a sociální. A konečně působila tu také okolnost již dříve pozorovaná, že se obyčejné přednášky i na venkově

počínají přežívat, třeba že se tu a tam projeví i velký zájem. Příčin je mnoho a zjev je tak vážný, že se jim zabývá veškerý lidovýchovný tisk. Bude třeba pracovat soustavněji a individuálněji. Přednáškové serie bude třeba vybírat se zřetelem na potřeby kraje a po dohodě s publikem.

Velkou pozornost bude třeba věnovati finančnímu zabezpečení OOS, aby mohl vlivně zasáhnout na venkově všude tam, kde místní osvětová komise svými peněžními prostředky na svůj úkol nestačí.

II. Stav veřejných knihoven obecních k 31. prosinci 1929.

Všechny knihovny mají dohromady 14.596 svazků, přírůstek proti předešlému roku o 1.435 svazků. Všechny knihovny přesahují počtem svazků zákonné minimum 10% obyvatelstva. Poměrně nejpobytnější jest knihovna v Senince, která dosahuje 81% obyvatelstva, nejméně svazků mají Velké Karlovice, neplných 13% obyvatelstva.

Počet čtenářů je 2.553, o 49 méně než v předešlému roce. Příčinou poklesu počtu čtenářů jistě není snad ochabující zájem valašského lidu o dobrou četbu, příčinou jsou malé dotace obecní, při nichž není možno doplňovati knihovny tak, jak by zájem čtenářů vyžadoval.

Počet přečtených knih proti předešlému roku stoupl o 1.371 svazků a dosáhl čísla 38.237. Poměrně nejvíce se čte na Vsetíně — 18.000 svazků — Senince, Jasence, poměrně nejméně ve Vel. Karlovicích a Halenkově.

Příspěvky obcí na knihovnu obnášejí 24.490 Kč, o 349 Kč méně než předešlého roku. Dvě obce v tom ohledu nesplnily ani zákonného požadavku — 50 h. na jednoho obyvatele — v sedmi obcích jest dotace větší, ale jsou to většinou případy, kde obec vyrovnává dřívější nedoplatky.

Státní subvence v částce 400 Kč poskytnuta obcím Lhotě a Mikulůvce.

Z knihovníků bylo: 21 učitel, 1 úředník, 3 dělníci. Vyjma Vsetína konají práci buď zdarma nebo za nepatrnou remuneraci. I tu by knihovnám prospělo, kdyby knihovníci dostávali všude přiměřenou odměnu za práci, která jim zabere mnoho času a nejčastěji dobu, kterou by nejráději věnovali sobě a svým rodinám — nedělní odpoledne. Z malých dotací, které knihovny od obcí dostávají, tato remunerace vyplácena býti nemůže, vždyť ani na řádné doplňování knihoven nestačí. Je tu naléhavá potřeba, aby knihovní zákon ve své novelisaci zjednal v této věci jasnou nápravu.

Richard Pavlík,
jedenatel.

Boh. Lehký,
okres. refer. knih.

Okresní osvětový sbor ve Vítkově.

OOS ve Vítkově, soustředující v sobě celkem 9 MOK, většinou v menšinových obcích, vykazuje za rok 1929 tuto činnost: Přednášek všeobecně výchovných vykonáno 53 s 3.272 posluchači, odborně vzdělávacích 14 s 699 posluchači, odborně vzdělávací kurs 1 o 6 hodinách s 21 posluchačem, ochotnických divadelních představení 27, loutkových her 26, lidových besed 18, besídek pro mládež 19, lidových akademií 11, výstavy 2, poučných vycházek 21, jiných osvětových podniků 13.

Stav veřejných knihoven obecních k 31. prosinci 1929.

V 11 obcích okresu je 8 českých obecních knihoven menšinových, 5 českých knihoven spolkových a 1 obvodová knihovna putovní. V těchto knihovnách bylo koncem r. 1929 2.190 svazků knih, 279 čtenářů, 2.320 výpůjček, celkový příjem obnášel 1.849.40 Kč, z toho zaplatily obce 1.390 Kč, celková vydání 1.849.50 Kč, odměna knihovníkům 298.50 Kč.

Frant. Vařín, jedenatel.

Československá obchodnická beseda, odbor v Moravské Ostravě.

Vzdělávací výbor ČOB v Mor. Ostravě stará se všemožně o prohloubení vědomostí členstva a zvláště dorostu — Mladé generace. V roce 1929 uspořádány osvětové podniky:

Přednášky: »Nemocenské pojištění soukromých zaměstnanců dle nového zákona«. »O důležitosti voleb do pomocnické hromady po mocnické hromady po stránce stavovské«.

Kursy: Uspořádán již po třetí kurs němčiny v místnostech obchodní akademie v Mor. Ostravě, jež navštěvovalo 25 účastníků. Vyučoval prof. obchodní akademie p. Mitteis a úroveň kursu byla velmi pěkná a účastníky plně zhodnocena. Ostatní kursy navštěvovalo členstvo na Masarykově vyšší škole lidové. Učiněny přípravy pro pořádání odborného 3měsíčního kursu aranžérského pro dekorativní umění výkladních skříní. Provedení však odloženo z technických překážek až na rok 1930.

Zájezdy a výlety: Několik členů odboru zúčastnilo se zájezdu do Polska a na poznaňskou výstavu, pořádaného brněnským odborem ČOB. Samostatně uspořádán zájezd na údolní přehradu v Bystřičkách u Valaš. Meziříčí a na Štamberk, dále do Hradce u Opavy, Jánských koupelí, Vítkův kámen u Opavy, Javorový, Ropičku a mnoho výletů do Bezkyd.

Exkurse: Pro obeznámení členstva s výrobou různých výrobků a zpracování zemědělských produktů pořádána celá řada exkursí, a to zejména do tiskárny časopisu »Morgenzeitung« v Přívoze, na jámu »Ignát« v Mar. Horách, dvakráte do nové automatické telefonní ústředny v Mor. Ostravě, do továrny na železniční vozy a automobily »Tatra« v Kopřivnici, Českého akciového pivovaru v Mor. Ostravě, Vítkovických železáren, rozhlasové radio-vysílací stanice ve Svinově. Těchto exkursí se zúčastnilo celkem 648 členů a řada hostů. Průměrná účast byla 50 osob.

Knihovna: K 1. lednu 1929 čítala knihovna 711 svazků. Během roku přibylo 46 svazků, vzrostla tedy knihovna na 757 svazků. Knih půjčeno za 79 půjčovných dnů 1259. Z ponejvíce čtených autorů jsou: Sokol-Tůma, Jirásek, Brodský, Jul. Verne, Zola, Třebízský, Zane Grey. Aby byla rozšířena knihovna, rozhodnuto v příštím roce zakoupiti celou řadu nových knih. Mimo to používalo členstvo i veřejné knihovny města Moravské Ostravy.

Mladá generace: V zimním období pořádány učňovské besídky, kterých bylo v roce 1929 uspořádáno 14. Program sestával z hudebních čísel, recitací, zpěvu, šachových turnajů, her a

pod. Besídky byly vždy účelně doplňovány odbornými přednáškami ze života obchodního, zdravotní, tělovědy a pod. V jarních a letních měsících pořádány výlety, zájezdy a vycházky do blízkého okolí a hlavně do Bezkyd. Mladá generace uspořádala cyklistické závody na trati 80 km. Nejlepší závodníci odměněni diplomem a pěknými cenami. Na celé trati závodům přihlíželo přes 10.000 diváků. Mladá generace vskutku probudila cyklistiku na Ostravsku a tyto závody byly již třetí tohoto druhu. Má též svůj cyklistický odbor ČOB, vede svůj dorost k tomu, aby svoje volné chvíle trávil dle možnosti v přírodě, v níž může jediné načerpat nových fyzických i duševních sil.

V této zprávě jest jen stručně vylíčena činnost vzdělávací ČOB na Ostravsku.

Co vykonala ČOB pro členstvo a obchodní zaměstnance po stránce ochrany sociální a hospodářské, není účelem referentů v této zprávě. Veškeré otázky jsou řešeny ne pod zorným úhlem okamžiku, ale pod zorným úhlem budoucí organizace i celého obchodního stavu. Že ČOB vede též dorost k uvědomění občanskému, k lásce k vlasti a samostatnému státu, jehož má býti příští organizace ochráncem, je při směrnicích hnutí ČOB samozřejmo. F r. K ř e p e l a.

Dělnická akademie v Mor. Ostravě.

Kdo by tvrdil, že socialismus jest na úpadku a socialistická výchova v řadách dělnických a občanstva jest zbytečnou, ten sám o tom není přesvědčen a jest na velkém omylu. Dělnická akademie v Mor. Ostravě plně se stará nejen o prohloubení vědomostí dělnictva na Ostravsku, nýbrž v první řadě o výchovu socialistickou jak v městech, tak i na venkově. Ať už to jsou přednášky, kursy či školy, zábavné večery, divadla a výlety, vždy jest pamatováno na to, aby byly prodechnuty výchovou socialistickou a takto po stránce utváření dělnického charakteru bylo stále pokračováno. Z toho jest vidno, že DA jest nutnou a velmi důležitou součástí organizace a že s neobmezeným zájmem věnuje se svému poslání po stránce propagace dělnické kultury. V období 1929—30 práce její byla korunována velkým úspěchem a dnes, kdy předkládáme svoji bilanci širší veřejnosti, můžeme se spokojným svědomím dívat se na práci vykonanou. V roce 1929—30 bylo uspořádáno škol a kursů 24. Byly to kursy: 3 dramatické, 2 vaření, 3 šití prádla, 3 pletení vlnou, 2 němčiny, 2 češtiny, 3 radioamatérské, 3 kursy účesu a ondulování, 1 kurs malování, 1 kurs pro funkcionáře pol. organizací, 1 kurs komunálních pracovníků. Přednášek bylo vykonáno 197, a to: 20 všeobecně vzdělávacích, 9 příležitostných, 5 odborných, 7 o socialismu, 6 o národohospodářství, 5 o dějinách socialismu, 44 se světelnými obrazy, 95 rozhlasových přednášek a různých 6, 18 divadelních představení pro dospělé, 3 umělecké večery, 4 oslavné večery, 9 kinematografických představení, 2 spol. večery, 4 literární besedy, 1 exkurse, 6 různých oslavných večerů, úhrnem 270 podniků za účasti 718 osob. Z divadelních představení byly pořádány tyto hry: Prodaná nevěsta 3krát, Libuše 2krát, Dalibor, Lazebník Sevilský, Jakobín, Její pastorkyňa, Faust, Židovka, z činoher:

Sokové strojů, Lišák Stavinoha, Obrácení Ferd. Pištory, Je Mary Duganová vinna, Pod dozorem věřitelů, Abeceda úspěchu, Posvátný plamen. — Také některé z dobrých zábavných operet byly jako dělnická představení organizovány. V měsíci květnu 1929 ustaveno bylo kuratorium dělnického rozhlasu a 10. srpna bylo započato s vysíláním dělnického rozhlasu, a to nejdříve 2krát týdně, až v měsíci říjnu byly Dělnickému rozhlasu přiděleny 4 relace v týdnu. Celkem bylo ož do konce měsíce března vykonáno 108 přednášek z redakce Děln. rozhlasu ve zdejší odbočce Radiojournalu. Odbočka konala 2 konference referentů, 4 důvěrníků. Zástupci její zúčastnili se lidovýchovného sjezdu konaného v Plzni, sjezdu v Praze. DA řídila výchovnou činnost venkovských odboček, které nejen finančně podporovala, ale také vysílala na svůj náklad učitele do kursů a škol. Uvážíme-li, že v kraji tak průmyslovém zuří v nejvyšší míře hospodářská krize a že dělnictvo, nemajíc peněz, nemá ani zájmu o vyšší kulturu, pochopíme, jaká píle byla věnována otázce dělnické výchovy. Jest si jenom přát, aby státní orgány v čele s min. školství více vedly v evidenci kulturní a výchovné složky v dělnických organizacích a těmto v jejich poslání finančně a také ideově byli nápomocni, ponevadž, věnujeme-li se výchově socialistické, šíříme i výchovu k míru. Jest nutno při této příležitosti také poukázat na odbočky venkovské, které plně svoji povinnost v tomto roce vykonaly. Odbočka v Kopřivnici uspořádala 6 kursů všeobecně vzdělávacích o 270 hodinách za účasti 175 posluchačů, 2 divadelní představení a 1 přednášku. Celkem 8 podniků za účasti 771 posluchačů. Odbočka v Příboře uspořádala 3 kursy všeobecně vzdělávací, 3 odborné, 3 přednášky všeobecně vzdělávací, 2 s promítáním světelných obrazů, 4 odborné přednášky, 1 divad. představení, 1 uměleckou akademii, celkem 17 podniků za účasti 850 osob. Odbočka v Háji uspořádala 1 kurs, 5 přednášek různých vzdělávacích témat, 2 se světelnými obrazy, 1 divad. představení, 2 oslavné večery, 1 koncert. Celkem bylo uspořádáno 12 podniků za účasti 3.700 osob. Odbočka ve Frenštátě uspořádala filmových představení 5, 5 divad. představení, 2 kabaretní večery, 3 přednášky, celkem 15 podniků za účasti 1.260 lidí. Odbočky Orlová, Nový Jičín, Stará Ves nepodalaly žádné zprávy, ale přesto možno sobě učit obrázek o jejich práci, která z větší části byla prováděna Župním ústředím a docílila velkého úspěchu. Končíme činnost v období 1929 až 1930, nabyli jsme nových zkušeností o organizování různých podniků a shledali jsme, že přímo střed Mor. Ostravy jest místo negativní pro veškerá konání a různé vzdělávací podniky. Velice úspěšně a vděčně pracuje se na periferiích a také venkov jest po této stránce velmi aktivní. Proto jest nutno plně přenést činnost výchovnou v úrodná místa a vložený kapitál do tohoto podniku bude jistě stoprocentně zúročen. Letošního roku, kdy oslavovali jsme 80leté narozeniny filosofa a velkého vůdce dělnické třídy, jest i naší povinností, abychom jeho veliké heslo »Osvětou k svobodě!« plně pochopili a také o jeho uskutečnění pracovali.

J a n B o h á č, jednatel.

Kulturní komise čs. strany národně socialistické pro XIV. župu mor.-slezskou (odbočka Ústřední školy dělnické v Praze).

Kulturní činnost v uplynulém správním období vypadá takto: 865 přednášek, 298 akademií a vzdělávacích večerů, 2 župní socialistické školy, 11 okresních socialistických škol, 64 divadelních představení, 15 loutkových představení, 95 koncertů, 48 dětských besídek, 3 vánoční nadílky, 10 zájezdů, 4 výstavy, 113 různých jiných kulturních akcí.

Župní kulturní komise vydává pravidelnou měsíční Kulturní přílohu v Novém Bezdručovu kraji, aktivně se účastnila při vzniku i vydávání zemské revue »Červená a bílá«, k 80. narozeninám pana presidenta vydala publikaci Fr. Uhlíře: T. G. Masaryk — sociální reformátor. Členové župní kulturní komise přednášeli na různá témata do rozhlasu a publicisticky pracovali v politických, kulturních a odborových časopisech nejen v župě XIV., ale i mimo ni.

Oslavy Masarykovy byly pořádány všemi jejími okresními, obvodními i místními složkami a vyzněly velkolepě.

Úkoly, které současná doba klade na župní kulturní komisi, jsou toho druhu, že dosavadní organizační struktura již nestačí a v roce 1930 dojde k úplnému přeorganizování župní kulturní komise a jejích složek ve smyslu požadavků moderní lidovýchovné práce.

Frant. Uhlíř, předseda.

Osvětová činnost Moravsko-slezské župy Čsl. obce legionářské.

(Osvětová činnost za rok 1929).

V uplynulém správním roce nepořádala naše župa žádného většího společného kulturního podniku, jenž by si byl vyžádal mimořádné pozornosti a většího napětí sil. Loňského roku obrácena pozornost členstva hlavně k dvěma jubileím: Byly to oslavy 10. výročí památné manifestace slezského lidu na Ostré Hůrce u Háje, jež byly obelány jednotami celé župy a při nichž za naše řady promluvil bratr Vlad. Hrbáč, dále desáté výročí tragické smrti našeho prvního ministra národní obrany a nezapomenutelného revolučního pracovníka bra generála Štefánika, jehož vzpomněly jednotlivé jednoty naše v užším okruhu své působnosti. Župa brala podíl na společných oslavách generála Štefánika, pořádaných v Mor. Ostravě Masarykovou leteckou ligou a odbočkou Svazu čsl. důstojnictva. Vzpomínka tato, již zvláštního lesku dodal slavnostní koncert 4 vojenských hudeb 8. pěší divise a vřele procítěná přednáška div. generála Hanáka, zanechala v četném posluchačstvu trvalý a nezapomenutelný dojem.

V některých obcích přičiněním našich jednot vubudovány byly pomníky p. presidentovi republiky, jako tomu bylo na př. ve Frýdku, kde při odhalení mluvil br. Rud. Tlapák. Naše jednoty braly též účast na různých oslavách ve své obci, iichž se společně s ostatními místními korporacemi zúčastnily. Tak tomu bylo namnoze při oslavách Husových, 28. října neb narozenin presidentových. Při těchto příležitostech přednášeli naši řečníci (br. Tlapák, Hrbáč, Huvar, Mokroš, Tvarůžek a j.).

V mnohých jednotách byla pěstována osvětová činnost tím, že na členských schůzích přednášeny byly referáty o aktuálních otázkách z kulturního, politického, hospodářského a sociálního života. Tak

tomu na příklad bylo na všech schůzích Jednoty v Mor. Ostravě a leckde jinde.

Na valné hromady jednot a členské schůze byli na požádání vysíláni župou zástupci Župního výboru br. Tvarůžek, Wagner, Branžovský, Huvar, Tlapák, Zelenka, Hrbáč, Tomek a j.

Minulého roku učiněn byl znatelný pokrok v organizování odboček Svazu národního osvobození tím, že založena byla Jednota SNO v Jičíně, kde na ustavující schůzi o úkolech SNO mluvil br. Huvar. Jednota tato, ač mladá, má se velmi pěkně k životu a uspořádala mimo jiné letošního roku velmi zdařilý cyklus přednášek o .presidentu T. G. Masarykovi Nová Jednota SNO vznikla také v Kunčicích n. O. V Mor. Ostravě učiněny byly všechny přípravné práce k tomu, aby pro okres jednot Velké Ostravy založena byla Jednota SNO jedna, jež by v sebe pojala odbočku vítkovickou a jež by takto znovu vzkříšená plnila ve společenském a kulturním životě Ostravy náležitě své poslání. K jejímu založení došlo 9. února tohoto roku. Ve Valaš. Meziříčí se chystají založiti odbočku SNO, v Opavě snaží se vzkřísiti odbočku, která nevyvinuje žádné činnosti, k novému životu. Bylo by tedy koncem roku 1929 v župě 6 Jednot SNO. a to: ve Frýdku, v Nov Jičíně, Kunčicích n. O., v Mor. Ostravě-Vítkovicích, v Opavě a v Petřvaldě. Začátkem roku 1930 přistupuje k nim Jednota SNO v Mor. Ostravě, s níž vítkovická odbočka splývá, a připravuje se založení Jednoty ve Valaš. Meziříčí.

Teď se podívejme, jak vypadá v jednotách ta drobná, denní osvětová práce. V první řadě nás bude zajímat, jak je v našich řadách rozšířen náš legionářský tisk: V roce 1929 ve 32 jednotách na základě provedené statistiky odebíralo »Národní osvobození« po celý týden 332 bratří (— 36 proti roku 1928), dvakrát týdně 359 bratří (+ 41 proti roku 1928), »Čsl. legionáře« 97 bratří (+ 8 proti roku 1928), »Legionářskou stráž« 157 bratří (+ 34 proti roku 1928). Jeví tedy náš legionářský tisk v minulém roce potěšitelný vzestup, což lze jen vřele vítati.

Vlastní knihovny má 25 jednot. Bylo v nich úhrnem 2.299 knih (— 685 proti r. 1928), z nichž bylo 551 poučných, 803 zábavných a 945 brožur. Leckde jednoty vlastní knihovny zrušily a knihy odevzdaly veřejné knihovně obecní, čímž jistě vyšly vstříc poptávce občanstva po legionářské četbě. Podobně by se to mělo pomalu udělat se všemi legionářskými knihovnami, zvláště pak tam, kde knihy jsou již bratry dávno přečteny a zaprášeny odpocívají. —

Naše jednoty na poli osvětové práce vykonaly v roce 1929 hodně: 32 jednotami bylo v roce 1929 uspořádáno 115 přednášek, 28 divadelních představení, 32 oslav významných událostí naší historie, zvláště osvobozenécké, 29 zábav s tanečním neb jiným programem, 2 veřejné projevy a 8 podniků jiných, jako byly společné výlety a vycházky a pod.

V doslovu bylo by se třeba ještě zmíniti o tom, jaký průběh měly v našem kraji oslavy 80. narozenin pana presidenta republiky, slavené 7. března tohoto roku. Podrobnou zprávu o tom ponechávám si na rok příští, dnes chci jen zdůrazniti, že opravdu náš kraj stál v popředí a že i v té nejzapadlejší víscce vzpomenu bylo čestným způsobem události pro náš národ tak významné. Legionáři v tomto směru plně splnili očekávání, do nich kladené, všude za-

sáhli iniciativně a řídili ve většině obcí veškeré organizační práce, zúčastnili se korporativně oslavných podniků, jejich řečníci přednášeli v četných obcích. Župa pak sama věnovala panu presidentovi umělecky vypracovanou blahopřejnou adresu, zhotovenou akad. mal. prof. Mititkým, s podpisy členů župního výboru a umělecky ze dřeva vyřezanou sošku francouzského legionáře, práci to p. Kratochvíla z Mor. Ostravy-Vítkovic. Br. Šponar z Jednoty mor.-ostravské na kole osobně dary tyto panu presidentovi předal. Bratřím, kteří jakkoliv o zdar tohoto významného dne se přičinili, patří náš vřelý dík.

Bratří, letošního roku v červnu 14. a 15. vzpomíná naše župa společně s Maticí osvěty lidové pro Těšínsko a Hlučínsko významného okamžiku z dějin našeho státního obrození, totiž chvíle, kdy znovu před 10 lety k našemu státu připojen byl kraj, patřící kdysi k zemím československým a za Marie Terezie od nich odtržený, Hlučínsko. Víme všichni, co tento kraj za nedlouhou dobu cizí nadvlády prožil a jaké stopy na jeho lidu cizácké jařmo zanechalo, proto tím upřímněji, okázaleji a mohutněji musíme tomuto lidu v den 10letého přivtělení Hlučínska k našemu státu ukázat, že s ním cítíme, že se z jeho návratu k nám radujeme, že chceme pracovat k jeho hmotnému i duševnímu prospěchu. Účast na těchto oslavách bude, bratří, povinná a župní výbor doufá, že se jich jednoty zúčastní v plném počtu. Podrobnosti budou Vám oznámeny zvláštními oběžníky, slova má jsou jen předběžná výzva.

R. T l a p á k, osvětový referent.

Přírodovědecká společnost v Mor. Ostravě.

(Činnost za rok 1929).

Činnost Přírodovědecké společnosti v Moravské Ostravě vyvíjí se dvojím směrem: odborně vědeckým a lidovýchovným. Vědecká činnost jest ovšem omezena jen na úzký kruh pracovníků; jeví se v odborných přednáškách pravidelně pořádaných a ve výzkumu kraje po stránce přírodovědecké. Převládá však — jak lze v našich poměrech snadno porozuměti — směr druhý, popularisační a lidovýchovný. Činnost spolku v tomto směru stále roste a v uplynulém roce 1929 předčila všechna léta dřívější.

Vědecký ráz měly odborné přednášky na členských schůzích, k nimž však zprávami v denních listech zvána i širší veřejnost. Tyto přednáškové večery byly v r. 1929 konány — pokud bylo možno — pravidelně dvakrát v měsíci.

K vědecké činnosti spolku dlužno čítati též odborné exkurse do okolí Ostravy (v uplynulém období uspořádány tři).

Výsledky přírodovědeckého výzkumu ostravského kraje byly uveřejněny ve IV. ročníku spolkového časopisu »Sborníku«, který jak svým obsahem, tak vnější úpravou v ničem nezadá nejlepším našim publikacím vědeckým, ostatně nijak četným. Sborník Přírodovědecké společnosti v Mor. Ostravě je opravdovou chloubou našeho kraje, a i když je peníz na jeho vydávání věnovaný velmi značný, není iistě vynaložen nadarmo. Šíří znalost ostravského kraje po celém světě, neboť jest zasílán téměř všem významným přírodovědeckým korporacím cizích států výměnou za jejich publikace.

Nákladem Přírodovědecké společnosti vydán byl též spis Dra K. Müllera: »Kosmické vztahy k životu pozemskému«.

Lidovýchovná činnost spolku se v uplynulém roce projevila takto:

1. Veřejných přednášek — vesměs s projekcemi — bylo uspořádáno 6: 5. a 6. I. prof. Vychodil. Nebezpečná cesta ledovými krami z Hamburku na Špicberky (s diapositivy), 12. a 13. I. MUDr. Sirovský: Jadranská Riviera (s filmem), 2. XI. Dr. Mühlmann: Král bílých hor — Mont Blanc (s diapositivy), 3. XI. Dr. Mühlmann: Nejkrásnější hora Evropy — Matterhorn (s diapositivy).

Mimo to přednášeli členové Přírodovědecké společnosti též v místním rozhlase.

2. Velké obliby dosáhla pravidelně pořádaná kulturní filmová představení. Filmy, vesměs velmi hodnotné, často i velmi nákladné, byly promítány v zimních a jarních měsících vždy v sobotu odpoledne a v neděli dopoledne v kinu Kosmos v Mor. Ostravě. Bylo uspořádáno za celé období celkem 46 představení, v nichž bylo promítáno 43 větších filmů. Voleny byly snímky různého obsahu, nejčastěji cestopisné, lovecké a rázu technického a bylo dbáno vhodného střídání a zpestřování programu filmy dodatkovými.

3. Výsledky meteorologického pozorování na spolkové stanici v Hrušově, kterou vede dr. E. Willert, byly uveřejňovány v Mor.-slezském deníku.

4. Vědecká knihovna spolku, čítající 1964 svazky a čítárna s 27 odbornými časopisy nejsou dosud širšímu obecnstvu přístupny.

5. Akvaristická sekce Přírodovědecké společnosti uspořádala ve dnech 23.—30. června vzornou akvaristickou a terraristickou výstavu v budově dívčí měšť. školy v ulici Boleslava Pecky v Mor. Ostravě. Výstava vzbudila značnou pozornost a byla hojně navštívena.

6. Přírodovědecká společnost zúčastnila se též přípravných prací pro zřízení musea ostravsko-karvinského revíru, sbírala zejména materiál pro oddělení přírodovědecké; z vlastních prostředků zakoupila pro tento účel úplný herbář květeny Čsl. republiky.

7. Otázka botanické zahrady nepokročila dosud z přípravného stadia; jednání v kuratoriu zúčastní se Přírodovědecká společnost čtyřmi delegáty.

J. V o d i č k a, jednatel.

První decenium.

(Činnost Sdružení soc. demokratických bezvěrců.)

Hnutí soc. demokratických bezvěrců na Ostravsku dovršilo letos první desetiletí svého trvání. Bylo založeno po převratu v roce 1919, vyrostlo z nutnosti doby, kdy ještě Volná myšlenka nevyvíjela žádné činnosti. Hnutí bylo vyvoláno v život živelným odporem proti klerikalismu, k čemuž přispěla rakouská persekuce a chování se církve za války. Lid se houfně odvracel od církve a stával se indiferentním. Bylo nutno podchytni onu massu, aby nezůstala bez právní ochrany, neboť se vyskytla řada právních otázek dosud nerozřešených, kde musela pomáhati organisace. Bylo nutno podávati osobám vystouplým z církve také i mravní podklad, bylo nutno starati se o děti bez vyznání, pro něž iestě nebylo ve škole náhrady za vyučování náboženství, bylo nutno pořadati pro tyto dítky besídky a vésti je v mravouce přirozené — a tak čekala naši organisaci práce opravdu veliká a velmi odpovědná, neboť bylo nutno tvořiti program hnutí a dáti mu ráz takový, aby se mohlo opřít o nějakou politickou stranu. A tak se stalo hnutí nepolitické organisací, připojivši se ke straně sociálně demokratické.

Organisace prodělala krizi komunistického roz-

kolu, kterou byla sice hodně otřesena, ale zrestaurovala se ve velmi krátké době a nahradila usilovnou prací úbytek členstva. Dnes čítá hnutí toto 70 organizací, které jsou velmi činné. Má vlastní sekretariát s dvěma silami a vydává vedle měsíční korespondence vlastní list »Volné slovo« jako přílohu »Našeho kraje«.

Hnutí vykonalo za deset let působení 7.150 podniků jako schůzí, veřejných přednášek, táborů, valných hromad, divadelních představení, besídek atd., podniků, sloužících k vzdělání ne pouze členů, ale i široké veřejnosti. Práce hnutí zasahovala ne pouze do Čech (Chrudim, Skuteč, Pardubice, přednášel F. L. Koudelka, Českobudějovicko. Ant. Rokůsek), ale i za hranice (Varšava, přednášeli Alf. Marenčák, Felix Kučera), Vídeň u příležitosti sjezdu I. bezvěrecké internacionály, kde byla uspořádána řada ohromných projevů a přednášek (B. Čurda-Lipovský, Frant. Čepek, Boh. Šída, Felix Kučera), jež získaly našemu hnutí za hranicemi veliké sympatie.

Hnutí stojí dnes pevně zakotveno na celém Ostravsku a zasahuje daleko na Valašsko, Slovensko, Přerovsko, Opavsko, Těšínsko, kde se těší značné přízni veřejnosti.

Není možno v rozsahu tohoto článku zhodnotiti celou 10letou práci, která znamená pro dělnickou třídu kus uvědomení a kus pokroku, a to obzvláště na Ostravsku, na které bylo vždy zapomínáno a kde se zdálo, že kulturní práce nebude nikdy možná. — Práce se však zdařila a dnes zaznamenáváme krásné výsledky. —

Rekapituluji zde pouze podrobněji práci hnutí soc. dem. bezvěrců za poslední rok 1929 a pokusím se podati iakous bilanci roční činnosti kulturní hnutí SSDB.

Hlavní činnost vyvíjely sekce SSDB přednáškami se světelnými obrazy, jichž několik kolekcí vlastní náš sekretariát a které odborně předváděny budou vždy poutavým předmětem lidovéhovvy. Nejvíce se promítaly přednášky: Potulky Afrikou, Papežský Řím, Život Kirgizů, Litice války, Reflexe z katechismu, Čarodějnice, Po stopách bohů, Zámky versailleské, Španělská inkvizice, Jan z Pomuku, Francouzská revoluce. Vznik a konec světa atd. Těchto přednášek bylo vykonáno 313 s průměrnou návštěvou asi 120 osob.

Některé sekce uspořádaly řadu představení kinematografických, asi 20 počtem, jež byly vesměs doprovázeny odbornými přednáškami jako na př.: Tajemství vesmíru. Sopky, Honba na gorily, Letem světem, Bitva u Zborova, Mezi Tatary a Kalmvky, Život lásky v přírodě, Pohlavní choroby atd. Průměrná účast u představení byla asi 400 osob.

Před zápisem do škol pořádají sekce pravidelné schůze o školských otázkách a o odhlašování dítek z hodin náboženských. Schůzí takových uspořádáno 15 s průměrnou návštěvou 90—100 osob. Uspořádána také řada přednášek o radiofonii s praktickým předvedením přístrojů. Nebylo zapomínáno ani na otázky rázu všeobecného, politického, kulturního, jichž uspořádáno 26. Řada obrovských táborů u oslav Mistra Jana Husa doplňuje počet veřejných podniků našich sekcí. K těmto táborům vydal sekretariát zvláštní tištěné syllaby (pokyny) pro referenty.

Než ani na mládež nebylo zapomínáno. V 15 sekcích byly pořádány pravidelné nedělní besídky pro školní dítky, kde se dětem přednášelo na témata výchovná o chování se ve škole, doma, ve společ-

nosti, v přírodě. Přednášky byly doprovázeny světelnými pohádkami, jichž hnutí vlastní veliký počet. Vedle toho konány dětské slavnosti a vycházky do přírody. Průměrná návštěva dítek byla 300—400. Na vánočních besídkách byly děti podělovány zákusky.

V tomto roce uspořádalo ústředí SSDB oslavy svého 10letého trvání; v rámci těchto oslav uspořádána dvě divadelní představení v Národním divadle mor.-slezském pro organisace SSDB. Předvedena byla historická hra »Hvězdy« od H. Müllera, která nalezla velikou odezvu ve veřejnosti. Řada organizací uspořádala rovněž během roku 30 divadelních představení vesměs s tendencí protiklerikální, před nimiž přednášeny patriční proslovy.

V srpnu byla uspořádána veliká slavnost spojená s táborem lidu a velkým průvodem, který budil značnou pozornost řadou skvostných alegorických vozů, uspořádaných na témata: Náboženství různých národů. Na průvodu a slavnosti bralo účast asi 3000 osob.

Některé sekce uspořádaly cyklus šesti dvouhodinových přednášek: »Vývoj náboženství a kultury«, které se těšily zvýšenému zájmu obecnstva. Jiné sekce zavedly opět slavnosti: »Vzkříšení jara« na Bílou sobotu v náhradu za různé kultury náboženské. Myšlenka se horlivě ujala a nalezla mnoho následovníků. Taktéž oslavy 1. máje a svátek 28. října oslavila řada našich sekcí samostatně.

Veškerá práce kulturní koncentruje se v sekretariátě v Lidovém domě a je vedena předsedou hnutí F. L. Koudelkou, tajemníkem Čurdou-Lipovským a předsednictvem (Rud. Toman, pokladník, Antonín Rokůsek, místopředseda, Ferd. Gvožd'p, Jindř. Janta, Petr Mičaník), které se schází pravidelně každé pondělí ke schůzi. Sekretariát vlastní 4 promítací přístroje a 1 diaskop pro film, vedle toho vlastní 15 serií diapositivů pro odborné přednášky a 10 serií pohádkových, mimo toho 20 přednášek diafilmových.

Ve zmíněných akcích nejsou uvedeny členské schůze, které jsou spojovány často s přednáškami s diafilmem, valné hromady, konference obvodů atd.

Úhrnem uspořádalo hnutí SSDB v roce 1929 470 veřejných podniků s úhrnnou účastí asi 70.000 osob.

Hnutí soc. dem. bezvěrců koná práci poctivou a záslužnou. Nesmí býti přehlíženo a zasluhuje si všemožné podpory veřejnosti.

B. Čurda-Lipovský, tajemník.

Slezská Matice osvěty lidové ve Slezské Ostravě.

(Lidovévchovná činnost v r. 1929.)

Lidovévchovná činnost Slezské Matice osvěty lidové má již svou ustálenou tradici a pohybuje se již v dobře vyjetých kolejkách. V r. 1929 počet přednášek se poněkud snížil. V tomto roce konaly se volby do Nár. shromáždění, které cele zaujaly naše hraničáře. I tak dosahuje počet absolvovaných přednášek v r. 1929 téměř počtu v r. 1928. Ochotnické divadlo těší se stále větší oblibě. — Téměř všechny mateční odbory Slezské Matice osvěty lidové mají své vlastní jeviště, zakoupené za finanční podpory ústředního výboru Slezské Matice osvěty lidové, na němž pilně hrají. Potěšitelným jest vzrůst knihoven a zájem o čtení. Počet čtenářů každým rokem se zvyšuje. Také knihovna jest již dnes v každé obci na Těšínsku. Kde není knihovny veřejné, vykonává funkci ve-

řejné knihovny knihovna matičního odboru. Nedostatečně vybavené knihovny doplňuje ústřední výbor Slezské Matice osvěty lidové. Pěkným darem 1000 knih přispěla na doplnění knihoven Vzájemně pojišťující banka »Slavia«. Darované knihy byly prostřednictvím matiční kanceláře potřebným knihovnám rozděleny. Také Národní jednota Slezská v Praze darovala v minulém roce značný počet knih pro hraničářské knihovny. —

Výsledky lidovýchovné práce organizované Slezskou Maticí osvěty lidové jsou velmi potěšitelné a jsou nejlepší zárukou pro budoucnost.

Lid na Těšínsku, který po desítky let byl téměř bez kulturního snažení, se probouzí, chápe význam a důležitost lidovýchovy a jeví také již nyní o ni značný zájem. Matiční odbory jsou nejlepší zárukou, že činnost tato vedena bude dále tím směrem jako dosud.

Níže přinášíme přehled o vykonané lidovýchovné práci, pokud byly dotazníky matičními odbory vyplněny a předloženy.

Přednášky :

V roce 1929 uspořádaly lidovýchovné přednášky, a to buď jen slovem nebo s doprovodem světelných obrazů, tyto matiční odbory :

V politickém okrese frýdeckém : Bludovice Horní 2, Dobrá 2, Janovice 3, Kunčičky 1, Lhoty Nižní 3, Lhoty Vyšší 5, Malenovice 4, Morávka 5, Muglinov 1, Slezská Ostrava 5, Panské Nové Dvory 1, Pržno 1, Raškovice 3, Sedliště 5, Vojkovice 1, Vratimov 21. Celkem 63 přednášek.

V politickém okrese fryštátském : Albrechtice 8, Bohumín 13, Bohumín Nový 1, Darkov 8, Doubrava 1, Fryštát 16, Karvinná 15, Lazy 2, Louky 11, Lutyně Německá 6, Lutyně Polská 2, Marklovice 1, Město Staré 4, Orlová 3, Petrovice 11, Petřvald 8, Poruba 5, Prstná 1, Pudlov 7, Ráj 6, Rychvald 2, Skřečůň 9, Stonava 4, Suchá Horní 2, Suchá Prostřední 2, Vrbice 9, Záblatí 2, Závada 2. Celkem 161 přednášek.

V politickém okrese českotěšínském : Bludovice Dolní 4, Bystřice 2, Datyně Dolní 3, Dobratice 13, Domaslovice-Volovec 2, Hnojník 2, Hrádek 4, Hradiště 2, Hřava 8, Chotěbuzy 1, Jablunkov 2, Karpentná 3, Košaršiska 4, Lhota Komorní 6, Lomná Dol. 3, Lomná Hor. 1, Lyžbice 2, Mosty u Jabl. 2, Mosty u Těšína 3, Návsí 8, Nebory 2, Nýdek 2, Oldřichovice 2, Písek 5, Ropice 6, Řeka 2, Smilovice 7, Strítěž 1, Svibice 1, Šumbark 9, Těšín Český 6, Těrlicko Horní 4, Třinec 3, Vendryně 5, Vělopolí 2, Životice 2. Celkem 134 přednášek.

V politickém okrese hlučínském : Bolatice 3, Darkovičky 3, Hlučín 17, Hošťálkovic 5, Hoštice Velké 5, Chuchelná 3, Koblov 2, Kozmice 9, Ludgeřovice 3, Markvartovice 3, Píšť 2, Petřkovice 6, Štěpánkovice 9, Šilheřovice 5. Celkem 75 přednášek.

V celé oblasti působnosti Slezské Matice osvěty lidové uspořádáno bylo celkem 433 přednášek. Počet tento není však dosud přesný, protože řada matičních odborů výkaz lidovýchovné činnosti nezaslala.

Ochotnické divadlo :

V roce 1929 pořádaly divadelní představení tyto odbory :

V politickém okrese frýdeckém : Bludovice Horní 2, Dobrá 3, Janovice 5, Bystřice 3, Lískovec 5, Lhoty Nižní 4, Lhoty Vyšší 3, Lubno 2, Malenovice 4, Michálkovice 1, Morávka 4, Slezská Ostrava-Salma 4, Panské Nové Dvory 3, Pržno 1, Sedliště 5, Vojkovice 1, Vratimov 2. Celkem 52 divadelních představení.

V politickém okrese fryštátském : Albrechtice 6, Bohumín Nový-Šunychl 4, Darkov 1, Fryštát 4, Karvinná 15, Lazy 3, Louky 5, Lutyně Německá 5, Lutyně Polská 6, Marklovice 2, Město Staré 2, Orlová 8, Petrovice 2, Petřvald 1, Poruba 12, Pudlov 2, Ráj 5, Rychvald 9, Skřečůň 6, Stonava 8, Suchá Horní 3, Věřňovice 5, Vrbice 2, Záblatí 2, Závada 3. Celkem 121 divadelních představení.

V politickém okrese českotěšínském : Bludovice Dolní 4, Bukovec 3, Bystřice 3, Datyně Dolní 6, Dobratice 5, Domaslovice-Volovec 3, Hnojník 2, Hrádek 6, Hradiště 4, Chotěbuzy 3, Jablunkov 5, Karpentná 2, Lhota Kom. 7, Lhota Dol. 3, Lyžbice 5, Milíkov-Jasení 3, Mosty u Jabl. 8, Mosty u Těšína 2, Návsí 8, Nebory 7, Nýdek 6, Oldřichovice 2, Písek 4, Strítěž 6, Svibice 3, Smilovice 1, Stanislavice 8, Strítěž 6, Svibice 4, Šumbark 3, Těšín Český 2, Těrlicko Horní 6, Třanovice 2, Tyra 3, Vendryně 7, Životice 3, Žukov Dolní 4, Žukov Horní 4. Celkem 164 divadelních představení.

V politickém okrese hlučínském : Hoštice Velké 2, Chuchelná 5, Kozmice 6, Ludgeřovice 3, Bolatice 5, Darkovičky 3, Hlučín 3, řovice 4, Markvartovice 5, Píšť 5, Petřkovice 6, Štěpánkovice 4, Šilheřovice 7, Zábřeh 6. Celkem 64 divadelních představení.

Uhrnem v celé oblasti Slezské Matice osvěty lidové 401 ochotnických divadel.

Kursy praktické a lidovýchovné :

Bohumín Nový : Kurs šití a vaření pro 38 účastnic. Karvinná : Kurs šití a vaření s 2 kursy jazyka anglického, celkem pro 72 účastníků; náklad činil Kč 1.620.—. Marklovice : Kurs tanečních hodin. Michálkovice : Dva kursy šití pro 42 účastnic. Slezská Ostrava (mužský) : 6 jazykových kursů pro 152 účastníků. Náklad Kč 2.600.—. Slezská Ostrava (ženský) : 1 kurs šití a 1 kurs ondulace pro 89 účastnic. Rychvald : Kurs tanečních hodin. Stonava : Kurs výchovy měšť. školy. Celkem 19 kursů.

Loutková divadla :

V roce 1929 uspořádána byla loutková představení pro dívky českých škol matičních loutkovým divadlem těmito odbory :

V politickém okrese fryštátském : Albrechtice 2, Bohumín 27, Darkov 5, Fryštát 11, Marklovice 5, Petrovice 2, Ráj 6, Rychvald 1, Skřečůň 4, Suchá Horní 7, Věřňovice 1. Celkem 75 loutkových představení.

V politickém okrese českotěšínském : Bludovice Dolní 2, Bystřice 8, Hřava 2, Jablunkov 20, Lomná Dolní 4, Milíkov-Jasení 3, Mosty u Jablunkova 6, Návsí 15, Nebory 1, Nýdek 1, Oldřichovice 5, Písek 3, Ropice 4, Řeka 2, Smilovice 2, Stanislavice 3, Strítěž 4, Šumbark 5, Těrlicko Horní 1, Životice 1, Žukov Dolní 3, Žukov Horní 3. Celkem 98 loutkových představení.

V politickém okrese hlučínském :

Hošťálkovice 9, Hoštice Velké 3, Chuchelná 11, Koblov 12, Petřkovice 14, Štěpánkovice 7. Celkem 56 loutkových představení.

Úhrnem v celé oblasti Slezské Matice osvěty lidové 229 loutkových představení.

Besídky pro mládež:

Pořádány jsou matičními odbory za součinnosti školy. V roce 1929 uspořádány byly v těchto obcích:

Na Těšínsku: Bludovice Dolní 2, Datyně Dolní 2, Domaslovce-Volovec 1, Fryštát 6, Hrádek 4, Hradiště 2, Hřčava 2, Jablunkov 15, Karvinná 2, Košařiska 1, Kunčice n. Ostr. 1, Lutyně Německá 2, Lutyně Polská 1, Lyžbice 2, Oldřichovice 3, Orlová 4, Petrovice 3, Prstná 1, Pudlov 1, Raškovice 1, Smilovice 4, Stonava 1, Suchá Horní 4, Šumbark 1, Těrlicko Horní 1, Třanovice 1, Vendryně 4, Věřňovice 1, Životice 4. Celkem 77 školních besídek.

Na Hlučínsku: Hlučín 2, Chuchelná 1, Kozmice 1, Markvartovice 2, Petřkovice 1, Šilheřovice 2. Celkem 9 školních besídek.

Úhrnem v celé oblasti Slezské Matice osvěty lidové 86 školních besídek.

Koncerty a akademie:

Na Těšínsku: Bohumín 1, Bohumín Nový 2, Bystřice 2, Doubrava 1, Fryštát 2, Hnojník 1, Hrádek 1, Hradiště 1, Hřčava 1, Chotěbuzy 1, Jablunkov 1, Karvinná 5, Lutyně Něm. 1, Marklovice 2, Morávka 1, Mosty u Jablunkova 1, Orlová 1, Slezská Ostrava 8, Panské Nové Dvory 1, Petrovice 2, Petřvald 1, Poruba 3, Pržno 1, Radvanice 1, Rychvald 1, Stonava 1, Strítěž 1, Suchá Prostřední 1, Těšín Český 3, Těrlicko Horní 2, Vendryně 2, Vratimov 1, Záblatí 1.

Na Hlučínsku: Antošovice 1, Bolatice 1, Hlučín 4, Markvartovice 2, Štěpánkovice 1, Petřkovice 1, Šilheřovice 2. Celkem 67 akademií a koncertů.

Národní slavnosti, oslavy památných dnů, výlety, dětské radovánky, zájezdy, exkurse, květinové dny:

Pořádány byly matičními odbory v těchto obcích:

Na Těšínsku: Albrechtice 3, Bohumín 4, Bohumín Nový 3, Bludovice Dol. 3, Bludovice Hor. a Prostřední 3, Bukovec 3, Bystřice 4, Datyně Dolní 2, Dětmárovice 1, Dobratice 1, Doubrava 2, Domaslovce-Volovec 1, Frýdek 1, Fryštát 4, Hamry Staré 2, Hnojník 2, Hrádek 4, Hradiště 3, Hřčava 1, Hrušov 1, Chotěbuzy 3, Jablunkov 3, Janovice 1, Karpentná 3, Karvinná 4, Košařiska 1, Kunčičky 1, Lazy 1, Lískovec 3, Lhota Kom. 2, Lomná Dolní 3, Lomná Hor. 3, Louky 4, Lutyně Něm. 5, Lutyně Polská 1, Lyžbice 2, Malenovice 3, Marklovice 2, Michálkovice 2, Milíkov 3, Město St. u Fryštátu 4, Mosty u Jabl. 1, Mosty u Těšína 1, Návsí 1, Nebory 1, Nýdek 3, Oldřichovice 1, Orlová 3, Ostrava Slezská 4, Panské Nové Dvory 1, Písek 2, Petrovice 6, Petřvald 5, Poruba 8, Pržno 2, Pudlov 2, Radvanice 1, Ráj 3, Raškovice 1, Ropice 2, Rychvald 7, Řeka 2, Sedliště 1, Skřečůň 2, Smilovice 2, Stanislavice 2, Stonava 2, Strítěž 1, Suchá Dolní 1, Suchá Horní 2, Suchá Prostřední 3, Těrlicko Horní 1, Třanovice 2, Třinec 2, Tyra 1, Vendryně 2, Vělopolí 1, Věřňovice 1, Vratimov 3,

Vrbice 1, Záblatí 2, Závada 2, Životice 1, Žukov Dolní 2, Žukov Horní 2.

Na Hlučínsku: Bolatice 7, Hlučín 1, Hošťálkovice 1, Kozmice 2, Ludgeřovice 2, Markvartovice 2, Petřkovice 1, Štěpánkovice 4, Šilheřovice 5, Zábřeh 3. Úhrnem 233 slavností.

Různé zábavy, večírky, plesy.

Na Těšínsku: Bohumín Nový 1, Bludovice Dolní 4, Bludovice Horní a Prostřední 1, Bukovec 1, Bystřice 5, Darkov 8, Datyně Dolní 1, Dětmárovice 2, Doubrava 4, Domaslovce-Volovec 5, Fryštát 3, Hnojník 2, Hrádek 5, Hradiště 2, Chotěbuzy 2, Jablunkov 1, Bystré-Lubno 1, Karpentná 1, Karvinná 18, Lazy 1, Lískovec 2, Lomná Dol. 1, Lomná Horní 1, Louky 10, Lutyně Něm. 14, Lutyně Pol. 4, Lyžbice 1, Malenovice 1, Marklovice 4, Michálkovice 1, Morávka 1, Mosty u Jabl. 1, Mosty u Těšína 2, Návsí 4, Nýdek 2, Orlová 5, Ostrava Sl. 8, Panské Nové Dvory 4, Petrovice 2, Petřvald 8, Písek 1, Poruba 3, Ráj 7, Rychvald 18, Skřečůň 1, Smilovice 3, Stanislavice 2, Stonava 5, Suchá Horní 2, Suchá Prostřední 1, Šenov 2, Svibice 3, Šumbark 2, Těrlicko Horní 1, Třinec 2, Tyra 1, Vendryně 2, Věřňovice 3, Vojkovice 3, Vratimov 2, Vrbice 1, Záblatí 3, Závada 5, Životice 4, Žukov Dolní 3, Žukov Horní 4.

Na Hlučínsku: Antošovice 1, Bolatice 3, Darkovičky 1, Hlučín 2, Hošťálkovice 2, Chuchelná 1, Koblov 1, Kozmice 3, Markvartovice 2, Píšť 2, Petřkovice 3, Štěpánkovice 1, Šilheřovice 5, Zábřeh 3. Úhrnem 257 různých zábav a večírků.

Světelné divadlo:

Kinové podniky provozují tyto matiční odbory:

Bludovice Dolní, Bystřice n. O., Dětmárovice, Fryštát, Hamry Staré, Karvinná, Lutyně Německá, Návsí, Orlová, Radvanice, Rychvald, Skřečůň, Suchá Prostřední, Šumbark, Těšín Český, Třinec na Těšínsku a na Hlučínsku Petřkovice a Hlučín. O udělení kinolicence zadáno pro Kravaře, Píšť a Šilheřovice na Hlučínsku. Kromě toho provozuje odbor v Raškovících kinolicenci společně se Sokolem a odbor v Suché Horní se Sokolem a válečnými invalidy.

Dobrou lidovýchovnou činnost vykonává matiční kočovné kino, jehož působnost vztahuje se na území celého Slezska a mor. okresy: M. Ostrava, Místek, Nový Jičín. V r. 1929 uspořádalo kočovné kino celkem 182 představení pro dospělé, 30 představení poučných a 63 představení pro školní děti. Řada pochvalných uznání dokazuje dobrou působnost tohoto kočovného kina.

Dobrá prosperita kin v poslední době značně klesla, a to hlavně velkým daňovým zatížením. Matiční kina nejsou podniky výdělečnými. Z výtežku kina podporují se kulturní a sociální akce matiční. Největší část příjmů z matičních kin plyne na vánoční nadílku, na zakoupení učebních pomůcek pro chudou školní mládež a jiné dobročinné akce. Kromě uvedeného poslání vykonávají matiční kina také poslání lidovýchovné vhodným výběrem filmů.

Těšínský kalendář:

Velmi dobrou lidovýchovnou pomůckou je »Těšínský kalendář«. Popud k vydávání »Těšínského kalendáře« vyšel z řad matičních činitelů, kteří těžce nesli, že lid na Těšínsku je zaplavován bez-

cenným brakem kalendářním. První ročník »Těšínského kalendáře« vyšel v roce 1922. Těšínský kalendář stal se oblíbenou četbou našeho lidu a pronikl již do těch nejzapadlejších vísek, kde česká kniha neměla v dřívějších dobách přístupu. Vychází nákladem 10.000 výtisků. Úpravě kalendáře věnuje se největší péče. O obsahovou i obrázkovou úpravu kalendáře pečuje zvláštní redakční rada sestávající z pp.: Zd. Doležila, řed. státního gymnasia v Nov. Bohumíně, B. Klace, ředitele městských úřadů v Českém Těšíně, M. Tesaře, ředitele okresní nemocenské pojišťovny v Českém Těšíně, B. Štětiny, ředitele stát. měšť. školy v Nov. Bohumíně, Václava Plachta, prof. čes. státního gymnasia v Českém Těšíně a Jaroslava Zahradníka, šéfredaktora Mor.-slezského deníku. Předsedou redakční rady jest B. Klac, ředitel městských úřadů v Českém Těšíně. »Těšínský kalendář« je kalendář čistě slezský. Přináší povídky a články z pera slezských pracovníků nebo Slezsku blízkých. Kalendář je každoročně bohatou snůškou duševní práce slezských pracovníků. V kalendáři ukládány jsou cenné literární příspěvky ze života našeho lidu, články poučné vztahující se na minulost i přítomnost. »Těšínský kalendář« je svépomocným podnikem Slezské Matice osvěty lidové. Každý, kdo zajímá se o Těšínsko a Slezsko, měl by býti odběratelem »Těšínského kalendáře«.

Kromě »Těšínského kalendáře« vydává Slezská Matice osvěty lidové každým rokem »Výroční zprávu o své činnosti«. Ve výroční zprávě zachycena je podrobně veškerá činnost Slezské Matice osvěty lidové a také ta drobná práce, kterou matiční odbory po celý rok v oblasti svého působení vykonávají.

Jeví-li se potřeba, vydává Slezská Matice osvěty lidové i příležitostné knihy. Tak vydala svým nákladem historicko-dokumentární knihu Dr. Ferd. Pelce: »O Těšínsko«. Kniha tato pojednává o nejpohnutějších dobách Těšínska, o době popřevratové, o plebiscitu a o konečném rozdělení Těšínska na část čsl. a část polskou. Kniha doložena je několika mapkami a ozdobena řadou obrázků. Cena knihy nevázané Kč 20.—. Skvostně vázané Kč 30.—. Kniha tato neměla by scházeti v žádné české rodině na Těšínsku.

Hodnotíme-li celkovou bilanci lidovýchovné činnosti Slezské Matice osvěty lidové v r. 1929, musíme doznati, že je uspokojující. Bylo vykonáno vše, co za daných poměrů vykonati se mohlo. Lidovýchovné práci na Těšínsku staví se v cestu mnohé překážky. Odstraniti je a pracovati dále na vybudování řádné lidovýchovné organizace bude snahou příštích let.

A n t. H o ř í n e k, tajemník.

Volná myšlenka čsl. XIV. kraj Berthelotův.

Volná myšlenka čsl. sdružuje ve XIV. kraji 22 místních sdružení. V mnohých obcích ve XIV. kraji jsou místní důvěrníci, kteří připravují půdu pro založení místních sdružení. Hnutí tak jako jiná léta těžce zápasí na poli kulturním. Snažíme se pracovati a podávati poznatky pravdy těm, kteří se s námi výchovné práce zúčastní. Práce tato jest nevděčná a ideových pracovníků málo, čehož výhodně využívá reakce, která houževnatě a dle svého programu vrhá se mezi lid, jenž znechucen politickými boji, nechápe plně důležitost boje protiklerikálního. Za-

sahování církvi v život veřejný přičí se svobodě svědomí, a proto naše snaha o odcírkevnění veřejného života, proto trváme na provedení odluky církve od státu a školy. Jest samozřejmé, že valná část hnutí vyčerpává se obranou svobody svědomí proti všemu klerikalismu. Aby boj byl důsledně dobojován, jest nutno, aby lidé naučili se mysliti a domýšleti. Přejeme si, aby lid přestal slepě věřiti, aby se nestal obětí lidí nesvědomitých, lidí, kteří zneužívají jejich víry a přesvědčení k účelům politickým. Proto náš boj proti klerikalismu náboženskému, ale i proti klerikalismu politickému, t. j. proti ztročování lidského ducha náboženskými pověrami a proti vykořisťování touhy člověka po rozřešení záhad neznáma kněžními různých církví k účelům hmotného zisku a politického vlivu. Bojujeme proti všemu, co brání osvobození myšlenek, voláme po spravedlnosti sociální, aby této nebylo zneužíváno ve prospěch jednotlivce.

Nemálo důležitá jest činnost VM na poli kulturním a lidovýchovném. Zde pracujeme přednáškami, veřejnými schůzemi, pečlivým výběrem výchovných divadelních her, besídkami pro mládež, tiskem a pod. V roce 1929 vykonány za těžkých finančních obětí: 2 krajské konference, 5 schůzí veřejných, 17 schůzí výročních, 9 přednášek, 10 přednášek se svět. obrazy, 2 schůze zakládající, 17 divadel, 8 Husových oslav, 4 besídky mládeže, 2 exkurse, 4 přátelské večírky.

Před zahájením školního roku uspořádáno několik školských schůzí, na nichž bylo manifestováno pro laickou nekonfesijní školu. Provedena rozsáhlá akce, vyzývající rodiče k odhlašování dětí z náboženství. Rovněž těžce nesou lidé pokrokoví, hlavně občané bezkonfesijní, jichž jest v Československé republice alespoň 1 milion, že Radiojournal vysílá každou neděli mše různých církví (kat., evang., českoslov. a československé) klerikální přednášky, velikonoční rozhlas, a to bez ohledu na pokrokové občany a lidi bezkonfesijní. I tu zakročeno písemným protestem u Radiojournalu v Praze, aby bylo šetřeno přesvědčení ostatních posluchačů.

Volná Myšlenka neboří jen dané názory o světě a mravnosti, nýbrž snaží se vypěstovati mezi svými stoupenci vzájemnou lásku a solidaritu. Proto pěstujeme sociální péči. Všude snažíme se nahraditi to, co se přežilo, co jest zastaralé, nemravné a škodlivé, novým, životaschopným a užitečným. Chceme opravdu nový život na zemi. To však není úkol snadný, jenž nebude vybojován jedincem, nýbrž celá lidská společnost musí k tomu spolupůsobiti. Čím společnost, čím její jednotlivci budou osvícenější, lepší a mravní, tím snazší bude její úkol. Myšlenka té by se dařilo jistě lépe, kdyby ti, kteří opravdu mohou lidem poskytnouti své poznatky, ti, kteří tvořili vždy předvoj kulturního hnutí, vstoupili v naše řady, stali se členy VM a pomáhali nám v boji protiklerikálním. Budujme proto poměry krásnější a šťastnější než byly poměry staré.

Voláme proto všechny bezkonfesijní občany bez rozdílu politického přesvědčení, všechny, jimž jest odluka církve základem k další práci, aby nás v boji tomto podporovali.

Župa divadelních ochotníků jako okrsek Frant. Sokola-Tůmy při ÚMDOČ v Moravské Ostravě.

Koncem roku 1928 bylo v župě divadelních ochotníků v Mor. Ostravě jako okrsku Františka Sokola-Tůmy při ÚMDOČ 144 jednot, nově

přistoupilo 35 (v roce 1928 21), škrtnuto pro neplnění organizačních povinností 45, vystoupily 4, rozpuštěny 4, takže koncem roku 1929 zůstává 126 jednot, z nichž 119 plnilo své organizační povinnosti (r. 1928 92). V roce 1929 pořádány 2 dramatické kursy po 4 nedělích: V Polance n. O. ve dnech 27. ledna, 3., 10. a 17. února za průměrné účasti 17 (16 hodin) a v Místku ve dnech 24. a 31. března a 1. a 7. dubna za průměrné účasti 31 (16 hodin). Mimo to uspořádána dramatická škola v Mor. Ostravě, jejíž 1. běh absolvován v r. 1929 za průměrné účasti 35 (22½ hod.). V dramatické škole se pokračuje v roce 1930. Pořádáno 11 přednášek, 2 proslovy, navštíveno 12 ochotnických představení jednot, uspořádáno 7 župních představení (Kvapilova »Oblaka« 6krát a nově nacvičená veselohra Jos. Štolby »Na letním bytě«, jednou). Konáno 9 výborových schůzí, 5 schůzí pracovních a 1 valná schůze. Vydáván III. ročník

»Zpravodaje«, který rozšířen od 10. září rozesílá se též jednotám Valašského okrsku Ú. M. D. O. Č. Vydány 4 části »Příručky pro režiséry« (celkem vydáno dosud 12 částí, v nichž rozebráno 106 divadelních her). Odesláno 257 přípisů (roku 1928 240), 87 korespondenčních lístků (roku 1928 41) a 5.055 tiskopisů (roku 1928 3482). Došlo 210 přípisů (roku 1928 187) a 116 uvědomení o divadelních představeních (v roce 1928 110). V župní knihovně bylo půjčeno 53 jednotám ve 113 výpůjčkách celkem 911 knih. Knihovna byla rozšířena o 40 celovečerních her a 141 aktovek. Peněžní obrat za rok 1929 činil 7.537 Kč 35 h. Předsedou jest profesor Jindřich Vodička, I. jednatelem Bohdan Horák, II. jednatelem Vlasta Skýbová, režisérem Rudolf Karda a knihovníkem a pokladníkem Vilém Kemel.

B. H o r á k, I. jednateL.

Deset let činnosti Masarykovy vyšší školy lidové v Mor. Ostravě.

Letošního roku oslavila Masarykova vyšší škola lidová v Mor. Ostravě deset let své osvětové a vzdělávací práce. Je to sice poměrně krátká doba, ale v našem kulturním životě na Ostravsku dost dlouhá, že mezník tento zasluhuje, abychom se u něho zastavili, abychom vzpomněli, z jakých počátků jsme začali, abychom naší veřejnosti předložili účty z toho, co tato škola vykonala dobrého a jaké jsou možnosti jejího dalšího vývoje.

Masarykova vyšší škola lidová v M. Ostravě, původně zvaná Lidová universita Masarykova, vznikla na podzim roku 1920 na popud ministerského rady Dra Velemínského, tehdejšího přednosty lidovému oddělení ministerstva školství a národní osvěty.

Vrátil jsem se tehdy právě s našimi legiemi z Ruska a pomalu začal jsem se znovu zapracovávat do prostředí, jež jsem v r. 1914 jako první jednatel Matice ostravské opustil a jež jsem k svému radostnému překvapení našel tak utěšeně změněné. Ostrava, v níž jsme před válkou těžce zápasili o svá národní práva, v níž jsme vlastní silou a vlastními prostředky budovali své školství, počínaje školami mateřskými a středními školami konče, v níž kulturní český život se soustřeďoval kolem Národního domu, kde bylo sídlo nejstaršího kulturního spolku českého, Občanské besedy, a v němž pořádány byly české osvětové podniky, v němž choulilo se české divadlo různých těch kočovných společností do Ostravy zavítavších, Ostrava s převážnou většinou českého obyvatelstva, ale obyvatelstva sociálně a národnostně utlačovaného, Ostrava s německou správou, rakouským volebním řádem a násilnými německými machinacemi nepřirozeně a uměle udržovanou, ta Ostrava, do níž německý kapitál tak nelítostně zatínil své spáry, jako zázračným proutkem zasažená státním převratem a naším osvobozením v r. 1918 jako by se obrodila, vzkřísila k novému, spravedlivějšímu životu, jako by si svobodně vydechla po letech utrpení a národnostního utlačení. V jejím čele česká správní komise s energickým, cílevědomým a národnostně uvědomělým, nicméně spravedlivým předsedou poslancem J. Prokešem, mateřské matiční školy převzaty do obecní správy, české obecní a měšťanské školy náležitě umístěny a vybaveny, střední české školy konečně postátněny, pokud ještě po některé stránce byly vydržovány Maticí ostravskou, zřízena nová střední škola v Přívoze, zřízena obchodní akademie a česká státní průmyslová škola, a tak skutečně školský plán, k němuž Ostravská matice pracovala již před válkou, ale který nebyl převratu, kdo ví zda a kdy by se uskutečnil. Založeno stálé české divadlo a přestěhováno do budovy kdysi německého divadla, český člověk národnostně osvobozen, společensky posílen a povzbuzen a postaven jen před otázku, jak si hospodářsky a sociálně zlepšit své postavení.

V této době přišli ke mně funkcionáři Okres-

ního osvětového sboru mor.-ostravského nynější zemský odborný inspektor, tehdejší profesor české reálky Šmírák a ředitel, tehdy profesor J. Šváb s dopisem Dra Velemínského, vybízejícího založiti v Ostravě lidovou universitu, a s žádostí, zda bych nechtěl převzít řízení tohoto ústavu, který v Československu a zvláště v Ostravě byl zcela novým typem školským, sloužícím vzdělání dospělých osob bez rozdílu politické, náboženské, společenské a třídní příslušnosti, nepředpisujícím žádného určitého předběžného vzdělání a nemajícím pevných a nehybných učebních osnov, nýbrž přízpusobujícím svým programem a dobou návštěvy nejrozmanitějším potřebám co nejširších vrstev obyvatelstva našeho města a celého širého okolí.

Byl jsem rozhodnut okamžitě. Viděl jsem po bohatých zkušenostech v cizině, co znamená vzdělání a vyspělost národa, mohl jsem ještě v čerstvé paměti srovnávat kulturní, hospodářské a sociální postavení zemí a národů, jež jsem v Rusku a na své zpáteční cestě kolem Indií poznal, mohl jsem ocenit kladné a stinné stránky ruské revoluce, bojující s největším jejím nepřítelem, s malou kulturní vyspělostí ruského lidu, viděl jsem neobyčejný hospodářský pokrok Japonců, těch pilných učedníků evropské vzdělanosti, vzpomínal jsem na překvapující výsledky kulturní a hospodářské převahy anglického ducha, jak jsem se s nimi v anglických zámořských koloniích setkal, poznal jsem, co dovedly vytvořiti naše legie za hranicemi, jež mohly vzniknouti jen proto, že jejich příslušníci byli lidé národně uvědomělí a kulturně značně vyspělí. Z toho všeho jsem mohl zcela správně uzavírat, že se musíme opírat o vzdělání a mravně silné vrstvy obyvatelstva, máme-li v budoucnosti svůj stát udržet, máme-li se hospodářsky vyvíjet, máme-li čestně ve všech oborech duševní i ruční práce konkurovat cizině, máme-li demokratické zřízení plně přijat a si osvojit k prospěchu a zdaru celku, máme-li všechny ty nové myšlenky o vytvoření lepší a dokonalejší společnosti uskutečnit a dospěti tak k sociální a třídní spravedlnosti, k stavu, tak pěkně a slibně vyjádřenému Washingtonskou deklarací. Nebyl jsem ani na chvíli v pochybnostech, že zvláště lid našeho města a našeho kraje potřebuje zařízení, jež by mu usnadňovalo doplniti a uceliti jeho vědomosti, jež by činilo jej pro ten životní boj připravenějším, jež by pomáhalo formovati jeho vůli i charakter, zkrátka, že je třeba v našem městě podobného ústavu, s jakým přicházela dobrá rada Dra Velemínského.

Převzal jsem vedení ústavu a s chutí jsem se pustil do práce. Dohodli jsme se brzy na učebním plánu, jenž se skládal z řady přednáškových cyklů všeobecně-vzdělávacích, z přednášek technicky odborných, z kursů obchodních, jazykových a praktických, zvláště šití a vaření. Stanovili jsme podmínky přijetí a vyhlásili zápis. Výsledky zápisu nás překvapily. Hned v prvním roce podařilo se nám otevřítí 7 přednáškových

Učitelský sbor MVŠL ve školním roce 1922-23.

Sedi: prof. Churavý, sl. Balcarová, pí. Hrbáčová, prof. Tlapák, sl. Hýbnerová, sl. Dostálová, řed. Šmíd.

Stojí v 1. řadě: prof. Kudělásek, řed. Willert, odb. úč. Král, p. Landes, prof. Nekola, primář MUDr. Pachner, ak. sochař Handzel, odb. uč. Opluštil, uč. esperanta Janečka.

Stojí v 2. řadě: prof. Dr. Junger, prof. Ing. Hauer, prof. Dr. Vokřínek, prof. Ing. Bouček, ak. mal. prof. Molitor, prof. Dr. Martínek, uč. Vl. Hrbáč.

cyklů všeobecně-vzdělávacích, do nichž se dalo zapsat 532 posluchačů, 1 kurs technický s 88 posluchači, 2 kursy obchodní s 97 posluchači, 6 kursů jazykových s 238 posluchači a 15 kursů praktických v Ostravě a okolí s 355 posluchači, celkem tedy 31 kursů s 1310 posluchači. Ve většině přednáškových cyklů a kursů přednášelo se a vyučovalo 2 hodiny v týdnu po 6 měsíců. Slibný začátek, který opravňoval k lepším ještě nadějím do budoucna, v nichž jsme se, jak viděti z uvedených statistických dat nezklamali. Získaná zkušenost v prvním roce trvání školy nás přivedla k tomu, že jsme školní rok rozdělili na 2 běhy po 3 měsících, že jsme v programu zavedli trvale tyto skupiny přednáškových cyklů, kursů a škol: a) přednášky všeobecně-vzdělávací, b) kursy výtvarné a hudební, c) kursy technické, d) kursy obchodní a živnostenské, e) kursy jazykové, f) kursy speciální, g) kursy všeobecně vzdělávací, že jsme časem k programu přiřadili hudební večery, přednáškové a debatní večery, universitní extenze a příležitostné vzdělávací podniky.

Výsledky naší práce v Masarykově škole lidové, jež až do konce šk. r. 1925-26 nesla název Lidová universita Masarykova, za její první desetiletí jejího trvání jsou jistě pozoruhodné.

V uplynulých 10 letech činnosti MVŠL bylo absolvováno vícehodinových kursů, přednáškových cyklů a večerních škol:

Šk. rok	Abs. kursů	Poč. hod.	Zaps. posl.
1920-21	31	1.670	1.310
1921-22	109	5.887½	3.493
1922-23	90	3.438	2.811
1923-24	85	2.523	2.724
1924-25	89	2.848	2.785
1925-26	90	2.898½	2.375
1926-27	72	2.479½	2.015
1927-28	72	2.447	1.756
1928-29	68	2.417½	1.691
1929-30	68	2.124	1.762
Celkem . . .	754	28.733	22.722

Hudebních večerů uspořádáno v rámci MVŠL:

Šk. rok	Počet hud. več.	Návštěva
1921-22	6	561
1922-23	5	408
1923-24	10	905
1924-25	11	1.105
1925-26	11	773
1926-27	12	1.391
1927-28	11	1.018
1928-29	12	2.124
1929-30	—	596
Celkem . . .	85	8.881

Přednáškových a debatních večerů uspořádáno bylo v rámci MVŠL:

Šk. rok	Poč. př. a deb. več.	Návšť.
1922-23	7	920
1923-24	6	478
1924-25	—	—
1925-26	3	170
1926-27	—	—
1927-28	11	1.646
1928-29	10	1.365
1929-30	11	1.088
Celkem	48	5.667

V přednáškových cyklech cizích řečníků, zvláště profesorů vys. škol a v roce 1929-30 i moravských spisovatelů, uspořádáno bylo přednášek:

Šk. rok	Počet	Návštěva
1921-22	8	2.664
1922-23	6	2.652
1923-24	9	2.498
1924-25	11	9.500
1925-26	6	538
1926-27	3	1.486
1927-28	6	2.443
1928-29	4	1.816
1929-30	10	3.983
Celkem	63	27.580

Příležitostných osvětových podniků, to jest takových, jež nespádají do rámce uvedených již vzdělávacích prostředků, podniků, k nimž podnět dal nějaký slavnostní okamžik nebo náhle se vyskytnuvší potřeba, bylo za uplynulé období uspořádáno:

Šk. rok	Počet	Návštěva
1921-27	13	4.994
1927-28	3	816
1928-29	4	899
1929-30	5	2.210
Celkem	25	8.919

Vedle této činnosti byl uspořádán v roce 1923 zájezd posluchačů MVŠL do Holandska, jehož se zúčastnilo 33 posluchačů. Výsledky své práce měla příležitost MVŠL ukázati širší veřejnosti na lidovýchovné výstavě v r. 1923 v M. Ostravě, na průmyslové, kulturní a hospodářské výstavě Těšínska a Orlovska v Orlové a na výstavě moravsko-slezského Pobežkydí v Místku v r. 1927 a v r. 1929 na celostátní výstavě lidové výchovy v Praze.

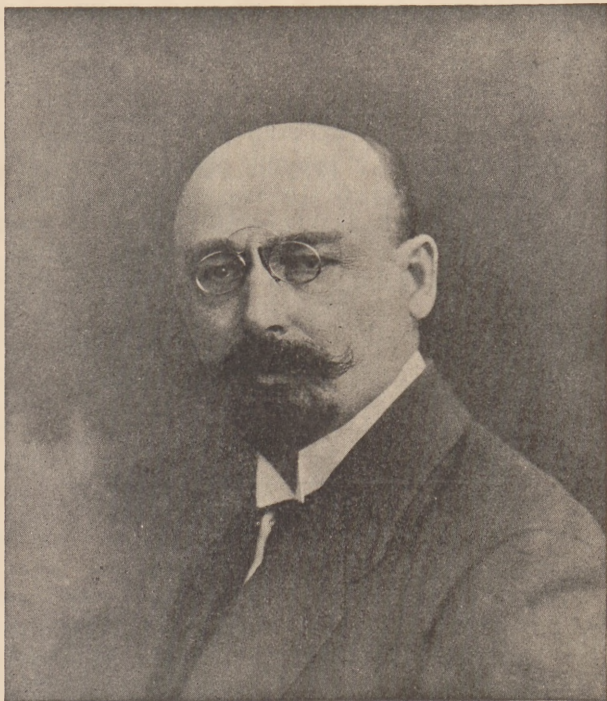
To jsou tedy kvantitativní výsledky vzdělávací práce tohoto kulturního ústavu za první desetiletí jeho činnosti. Každý nestranný pozorovatel musí, myslím, nepokrytě přiznati, že můžeme být s nimi spokojeni. Ale i ve směru kvalitativním přináší činnost MVŠL dobré ovoce, jak se možno každoročně přesvědčiti na pořádaných školou zahaj. večerech, na nichž posluchači různých kursů podávají ukázky toho, čemu se v kursech naučili. A že i v praktickém životě znalosti v kursech získané našim posluchačům prokazují platné služby, o tom svědčí netoliko ta okolnost, že kursy jsou každoročně tak pěkně navštěvovány, nýbrž tyto namátkou uvedené příklady z praxe školy:

L. K., posluchač jazykových kursů MVŠL v M. Ostravě, povoláním klempíř, naučil se v této škole anglicky a francouzsky, odcestoval do Mont Realu v Kanadě a pro své jazykové znalosti našel tam velmi pěknou existenci, jak o tom svědčí jeho dopis řediteli MVŠL z 16. ledna 1925.

B. D., povoláním knihař, a V. W., povoláním zámečnick, navštěvovali kreslířské a malířské kursy MVŠL v Mor. Ostravě a návštěvou těchto kursů bylo jim umožněno přirozené vlohy malířské uplatnit, usnadněn jim přechod na akademii výtvarných umění v Praze a jsou nyní velmi dobrými žáky, jeden školy prof. Nejedlého, druhý prof. Švabinského, účastní se již výstav

v Mor. Ostravě v krajině výtvarnickém spolku a práce jejich docházejí u kritiky velmi příznivého přijetí.

Podobných případů mohl bych uvést více. K tomu jen je třeba poznamenati, že pro nedostatek finančních prostředků a kancelářských sil není možno udržovati v evidenci všechny bývalé posluchače a stopovati jejich životní ú-

Předseda Kulturní rady pro širší Ostravsko
a předseda kuratoria MVŠL
řed. JAN ŠVÁB.

spěchy, ač by to byla věc dobrá, plná průkazní síly o oprávněnosti a velkém významu této školy.

Jaká je organizace naší školy? Je to škola veřejná, kde posluchači návštěvou dobrovolně volených kursů za zaplacené neb prominuté školné snaží se vzdělání své doplniti. Školné promíjí se posluchačům do 500 Kč měsíčního příjmu úplně, do 700 Kč polovina. Studující platí poloviční školné. Učební osnova není nijak přesně normalisována. Látka učební seskupuje se do přehledných skupin dle určitého charakteru kursů a je osvědčeno dlouholetou praxí naší školy, že ohlášený program přednáškových cyklů všeobecně vzdělávacích se uskutečňuje jen z nepatrné části, zato však kursy, mající pro praktický život hmatatelnou cenu, otvírají se každoročně z 50 až 80 procent. U nás největší oblibě se těší kursy jazykové, pak obchodní a živnostenské, pak speciální, technické a výtvarné a hudební. Při této praxi naší vyšší lidové školy nutno snažiti se dosáhnouti všeobecně vzdělávacího a výchovného cíle cestou jinou, jakousi oklikou, t. j. vedlejšími osvětovými podniky ke škole příčleněnými, jako jsou hudební večery, přednáškové a debatní večery, literární přednášky, universitní cesty, příležitostné osvětové podniky, studijní cesty a pod. Je-li program těchto podniků

vhodně volen, seriosně připraven a s náležitou reklamou ohlášen, pečlivě obstarán výběr řečníků a témat, může se jimi vykonati záslužný kus práce mířící k utvoření pokrokového moderního názoru světového a k zvýšení mravní úrovně obyvatelstva. Kádr posluchačstva těchto podniků tvoří právě posluchači naší školy, jež můžeme snadno k návštěvě získat přesvědčivým výkladem učitele v kursu, předběžným rozprodejem vstupenek za sníženou cenu, zavedením předběžného rozhovoru o tématu a rozhovoru po ukončeném podniku speciálně v některých kursech jako v kursu řečnickém neb ve vyspělejších kursech jazykových.

Je pochopitelné, že cena školy, její oblíbenost a její užitečnost závisí převážnou měrou od toho, jaké má učitelské síly. Vyučovati v našich kursech, v nichž má učitel před sebou tak různorodý materiál s nejrozmanitějším předběžným vzděláním, lidi dospělé, lidi z praxe, není lehké. Posluchači brzy poznají zdatnost a obratnost svého učitele a dle toho řídí se často návštěva kursu neb v příštím běhu zápis. Mohu jako ředitel školy vzdát všem kolegům a kolegyním, kteří na naší škole vyučují, nejvřelejší díky za veškeru námahu a práci, již tito — a z nich někteří již od založení školy — pro zdar školy přinášejí. Na škole od dob jejího založení do dnešního dne vyučovali tito pánové a tyto dámy:¹⁾

Baiger Rud., profesor (1925-26 II, 1927-28 II), Balcar Milan, uč. hudby (1921-22 I-II, 1925-26 II), Balcarová Vytopilová, odb. uč. (1920-26 I-II), Bárová Bl., odb. uč. (1929-30 I-II), Bělina J. Dr., odb. lékař (1924-26 II), Bouček, ing. A. prof. (1922-23 I-II, 1923-24 I, 1924-25 I-II), Buček, uč. (1923-24 II), Čejka Boh., prof. (1921-22 I, 1923-24 I, 1924-25 II, 1925-26 I-II, 1926-27 I, 1928-29 II, 1929-30 I-II), Dentale, profesor (1923-24 II, 1924-25 I-II, 1925-26 I-II, 1926-27 I), Dostálová V. (1921-30), Držkovič Val., malíř (1927-29), Duchek Otto, uč. střihů (1923-24 I), Dutrieux, prof. (1921-24), Elterlein, prof. (1922-23), Endel, ing. (1924-25 I-II, 1925-26 I), Hána Otak., kap. (1929-30), Handzel Aug., soch. (1922-23 I), Ing. Hauer, prof. (1922-23), Helštýn, odb. uč. (1928-30 I), Herink Dr., profesor (1929-30 I), Hradil M. F., ředitel (1926-27 II, 1928-29, 1929-30 I), Hrbáč Fr. Vl. (1921-22 II, 1922-25, 1925-26 I, 1926-28, 1928-29 I), † Hrbáčová (1921-23 I), Hýbnerová H., prof. (1920-22 a 1922-23 I), Chládek Zd., profesor (1924-25 I), Ing. Chochola, profesor (1923-25 I), Churavý Fr., profesor (1922-26 a 1926-27 II), Janečka Arno, uč. esper. (1921-24, 1924-25 II a 1925-26), Janovskij Stasik, učitel ruštiny (1923-30), Kalus, kapitán (1929-30 II), Kittrich Oldř., profesor (1929-30), Klegová, choť lékaře (1921-22 I), Klírová-Navrátilová Zd., uč. fr. (1925-26), Kolář A., techn. úř. (1929-30), Kopal J., odb. učitel (1928-29 II, 1929-30), Král B., odb. uč. (1920-23 I), Král Fr., dr., profesor (1920-30), Kratochvílová, odb. uč. (1928-29 I), Křepelka B., profesor (1920-21), Kudělásek Cyr., prof. (1921-30), Kunath L., ing., prof. (1925-26 I, 1926-27 I, 1927-28 I, 1928-29), † Lakomý Ant., prof. (1920-21), Landes Julius, (M. O., Nádr. 30) krejčí (1922-23 II, 1923-24 I), Malinová L., učit. franc. (1926-28 a 1929-30), Martínek

¹⁾ Poznámka: V závorce uveden rok a běh, v kterém kdo na MVŠL učil.

Učitelský sbor MVŠL ve školním roce 1929-30.

Sedí: prof. Dr. Král, prof. Dr. Martínek, sl. Malinová, Mme Rothe, prof. Tlapák, pí. Bárová, sl. Pastrňáková, řed. dr. Willert.

Stojí v 1. řadě: prof. Čejka, tech. úř. Kolář, lektor ruštiny Janovskij, prof. Balcar, odb. uč. Trnka, prof. Kudělásek, řed. Horák, prof. Dr. Vokřínek, prof. Walter.

Stojí v 2. řadě: odb. uč. Helštýn, prof. Mitteis, prof. Neumann, řed. Olbrecht, prof. Sysel.

Fotografování nemohli se pro vážné důvody zúčastniti tito pánové a dámy: odb. uč. Kopal, prof. Kittrich, řed. F. M. Hradil, prof. Dr. Herink, kap. Hána, kap. Kalus, sl. Dostálová a pí. Cypriánová-Sedlecká.

Vojt., dr., profesor (1920-30, kromě r. 1927-28), Mazač Fr., Ing. (1924-25 II), Miklík Fr., profesor (1926-27 I), Militký, profesor (1927-28 I), Mitteis Emil, profesor (1926-27 II, 1927-28, 1929-30 I), Molitor Otto, prof. kresl. (1921-22 II, 1922-26 I-II), Navrátil E., prof. ředitel reálky (1920-21, 1922-23), Nekola, prof. (1922-23 I, 1923-24 I-II), Neumann Fr., prof. (1928-29 II, 1929-30 I), Novotný, Dr., prof. (1924-25 II), Novotný Slav., Dr., adv. (1925-26 II, 1926-29 I-II), Odborní lékaři župy mor. slezské (1920-22, 1922-23 II, 1923-24 I), Olbrecht, řed. hosp. úř., Sl. O. (1927-30 I), Ondruška, místoředitel (1920-22 I), Opluštíl V., učitel (1922-27), Pachner Fr., Dr., primář (1922-23 I, 1927-28 I), Parma Neklan, profesor (1926-27 I), Pastrňáková M., odb. učit. (1928-29 I-II, 1929-30 I-II), Pawełek Mar., ředitel pol. školy (1928-29), Plhal Boh., prof. (1921-22 II), Přerovský, dr., okr. soudce (1920-21), Puchta Kar., prof. (1927-29), Relský, bal. mistr (1927-28 I), Rolinc Ant., profesor (1921-24), Rothe Mme., uč. franc. (1925-26, 1926-27 II, 1927-30), Rusínský, prof. (1920-21), Ing. Dr. Rybák, řed. (1920-21), Sedlecká-Cypriánová, uč. fr. (1924-25 I, Ing. Schier, profesor (1924-26, 1927-28), Schwarz Jan, odb. učitel, akad. malíř (1920-21, 1926-27), Sigmund, učitel (1923-24 II), Skála, režisér Nár. divadla (1927-28), Skotnicová-Troníčková, odb. učit. (1923-24 I, 1924-29), Stibor, refer. Nár. div. (1927-28 II), Stránský, profesor (1921-22 I, 1922-23, 1923-24 I), Stuchlý, dr., okr. soudce (1921-22 I, 1922-23 I), Sysel, profesor (1929-30), Ing. Šejvl, profesor (1920-22, 1922-23 I, 1923-24 I, 1924-25 I), Šída B., knihovník (1920-21, 1921-22 I, 1923-24 II, 1924-25, 1925-26, 1927-28 I), Šmíd Ant., řed. obch. šk. (1920-26, 1926-27 I, 1927-28), Šmíd. K., dr., prof. (1923-24 I), Špaček, učitel stříhů (1924-25, 1925-26 II), Štalmachová-Kalusová, odb. uč. (1926-27 II), Švec, profesor (1921-22 I), Švidrnoch, účetní MSE (1927-28 I), Tlapák Rudolf, profesor (1926-27 I, 1927-30), Trnka, odborný učitel (1927-30), Učitelé »Dobromily« (1926-27 I), Urbančíková, odb. uč. (1928-29 I), Valter, profesor (1927-28 II, 1928-29 I, 1929-30), Vokřínek Jos., dr., profesor (1921-22 II, 1922-30), Ing. Vysoudil, prof. (1924-25 II, 1925-26 II, 1926-27 II, 1927-28 II), Willert Em., dr., ředitel (1921-30), Winkler, škol. rada, profesor (1921-22 I), Wunsch R., prof. hudby (1921-22 II, 1922-23, 1923-24 I, 1924-25), Zbořil Karel, dr., odb. lékař (1922-23 I), Zvach, profesor (1921-22 I), Želenský, režis. Nár. div. (1927-28 I), Župa divadelních ochotníků (1929-30).

Školu ve školním roce 1920-21 spravoval Okresní osvětový sbor v Mor. Ostravě, od školního roku 1921-22 správu školy převzala Kulturní rada pro širší Ostravsko jako Krajské ústředí okresních osvětových sborů, jež na podzim roku 1926 každoročně volí si k tomuto účelu dle nařízení ministerstva školství a národní osvěty z 1. července 1926 č. 52.556-V zvláštní kuratorium, jehož předsedou v letošním školním roce byl řed. J. Šváb, místopředs. prof. V. Čmolík, pokladníkem knih. B. Šída, členy prof. Dr. V. Martínek a řed. Dr. E. Willert, náhradníky advokát Dr. Sl. Novotný, prof. R. Štěpnička, prof. J. Vodička a tajemníkem prof. R. Tlapák, který je současně již od založení školy jejím ředitelem.

Škola dosud nemá vlastních místností, v nichž

by své kursy a jiné osvětové podniky umístila. Většina kursů je umístěna v budově německé dívčí a chlapecké školy měšťanské v I. okrese v Mor. Ostravě, většina pak přiřazených podniků vzdělávacích pořádá se v přednáškovém sále Domu umění. Otázka trvalého umístění a řádného vybavení školy je problémem velmi palčivým netoliko naší vyšší lidové školy, nýbrž i ji-

Ředitel Masarykovy vyšší školy lidové
a jednatel Kulturní rady pro širší Ostravsko
prof. RUD. TLAPÁK.

ných škol podobného typu v naší republice. Já jsem o tomto problému podrobně pojednal ve svém referátě: »O stavu vyššího lidového školství v ČSR a jeho vývojových tendencích« na prvním celostátním sjezdu lidových pracovníků a obecních knihovníků v Brně v létě r. 1928 pořádaném a v referátu: »Umístění vyšších lidových škol a jejich zařízení«, předneseném na prvním sjezdu vyšších lidových škol, pořádaném v Plzni ve dnech 1.—3. listopadu 1929. Referát první byl otištěn také v naší ročence za r. 1927-28, druhý ve sjezdové publikaci, vydané Lidovou universitou Husovou v Plzni tohoto roku a v letošním ročníku České osvěty. Kdo by se tudíž o tuto otázku zajímal, toho odkazuji k uvedeným svým článkům.

Nemohu jinak svůj jubilejní článek zakončit než přáním, aby naše veřejnost věnovala škole i v příštích desetiletích stejný zájem jako dosud, a výzvou k našim posluchačům, aby i sami na jejím zdokonalení spolupracovali, pokud ji navštěvují, dobrou radou, iniciativními podněty, a když z našich učeben vyjdou, aby byli nejzanezájemnějšími jejím propagátory ve svém nejbližším okolí, abychom tak mohli náš mladý ústav tak slibně se vyvíjecí přivést k formám stále vyšším a vyšším.

Ostravská hudební sezona 1929-30.

Přehlízíme-li v rychlosti to, co nového nebo zajímavého přinesla letošní ostravská hudební sezona, tu naše pozornost mimovolně utkví delší chvíli na dvou datech, na 30. prosinci r. 1929 a pak na 7. březnu r. 1930. Kolem těchto dvou dnů soustředěna je vždy celá řada hudebních událostí určitého rázu, prozrazujících, že jde o umělecké vyzdvižení data nevšedního významu.

Prvý ze dvou vytčených dnů je dnem narozenin vynikajícího našeho skladatele Josefa Bohuslava Foerstra. V prosinci, spadajícím do letošní sezony, dožil se Foerster při vzácné tělesné i duševní svěžesti a za neumdlévající tvůrčí činnosti své sedmdesátky. Foerstova tvorba, dosahující přes 150 děl, zasahuje do všech skladebních oborů. Měly tedy všechny hudební instituce a hudební sdružení všech druhů možnost pouze sáhnouti do neobyčejně obsáhlé řady Foerstrových skladeb a vybrati si to, co by potřebovaly pro svou oslavu skladatelových sedmdesátin. Nutno však podle spravedlnosti vytknouti, že ne všechny složky ostravského hudebního života vykonaly v tom směru patřičně svou povinnost. Na příklad těžko lze omluviti okolnost, že zpěvácké spolky neprovedly ničeho z větších Foerstrových děl oratorního nebo kantátového rázu, nebo že na program čtyř divadelních symfonických koncertů nebyla zařazena ani jediná Foerstova skladba orchestrální. — Svou povinnost vůči Foerstovi jakožto hudebnímu dramatikovi vykonalo Moravskoslezské národní divadlo tím, že 7. února 1930 za řízení šéfa zpěvohery Jar. Vogla uvedlo na svou scénu po prvé »Nepřemožené«, čtvrtou to z dosavadních pěti Foerstrových zpěvoher. Jmenovaný dirigent provedl také Foerstovu »Shakespearovskou suitu«, a to v symf. koncertě »Unie čsl. hudebníků«, konaném 1. prosince. V pondělí, které připadlo na jubilejní 30. prosinec, uspořádal »Kruh přátel vážné hudby« svůj Foerstrův večer, v němž bylo provedeno nejdříve několik skladeb komorních, písňových a klavírních a pak řada sborů, tyto v krásném podání »Sokolského pěveckého sdružení«, které Foerstovně sborové tvorbě věnovalo vždy patřičnou a oddanou pozornost. Ostatní ostravské zpěvácké spolky provedly při vhodných příležitostech pouze několik Foerstrových smíšených sborů. Více v tom směru poskytl ostravskému obecenstvu koncert »Pěveckého sdružení moravských učitelů«, který se konal 7. prosince a při němž jeden ze tří programových oddílů označen byl přímo slovy: »K sedmdesátinám Mistra a dr. Jos. B. Foerstra«. V tomto oddíle proslulé naše učitelské sdružení skvěle provedlo sbory Svatý Václave, Noci a Vidění ve chrámu sv. Víta. — O tom, co bylo vykonáno k uctění Foerstova jubilea Masarykovou vyšší lidovou školou, poví příslušná stránka této ročenky, na níž jest uveden přesný program všech hudebních večerů MVŠL, a tedy také oněch 5 večerů, které byly věnovány výhradně tvorbě Foerstovně. Také ostravský rozhlas kromě toho, co přinášel odjinud

— na př. z Prahy, prvé provedení velké kantáty »Svatý Václav« — přinesl vlastní přednášky o Foerstovi a vybrané ukázky z jeho tvorby komorní, klavírní a písňové.

Do druhé poloviny sezony připadl druhý z oněch dvou dnů, o nichž se stala zmínka na začátku této statě, totiž 7. březen 1930, den to osmdesátin presidenta našeho státu T. G. Masaryka. Tak výjimečně vysoký životní mezník, k němuž dospěl náš pan president, zachovav si prostě úžasnou výkonnost duševní a převzácnou svěžest tělesnou, musel by v národě tak hudebním, jako je náš národ československý, nalézt patřičnou odezvu v životě hudebním i tenkrát, kdyby se jednalo pouze o oslavu hlavy státu, která třeba nemá nějakého bližšího vztahu k hudební kultuře. Ale náš pan president není jen proslulým státníkem, politikem, učencem a filosofem, nýbrž také, a to od svého mládí, velkým přítelem a ctitelem umění. Uvažme, co to znamená, že T. Masaryk jakožto 34letý profesor filosofie na pražské české universitě r. 1884 napsal ve své literárně-kritické prvotině, v rozpravě »O studiu děl básnických«, tyto věty: »Poznávání umělecké nejvyšší je poznání lidské. Pravím to jakožto člověk, který abstraktnou vědou se zabývá, docela upřímně, jako že zajisté každý člověk největšího povznesení a snad největšího poučení v díle uměleckém nabývá.... Kladu důraz na to poznávání umělecké, abychom sobě zvykli v umělecké tvorbě ne hru jakousi, nýbrž skutečně velikou, největší a nejvzácnější práci lidskou.« Od těchto časných slov povšechného uměleckého významu mohli bychom sledovati Masarykův blízký vztah nejen k umění vůbec, nýbrž i k hudbě zvláště až do posledního velkého Masarykova spisu, do »Světové revoluce«, obsahující krásné a hluboké projevy o tvorbě Smetanově, o Beethovenovi a pod. Osmdesátiny takového muže osiavovala přirozeně i česká hudba se vši vělostí a oddaností. V Ostravě došlo to výrazu jednak v nejvýznamnějším středisku jejího hudebního života, to jest v Moravskoslezském národním divadle, které provedlo v předvečer jubilejního dne nově nastudovanou Smetanovou »Libuši« a ve vlastní jubilejní pátek Dvořákovu »Rusalku« (s pražským hostem pí. Zd. Zikovou v titulní úloze). Současně s »Libuši« uspořádalo Sokolstvo slavnostní koncert »Sokolského pěveckého sdružení«, v němž byly provedeny vybrané ukázky české sborové tvorby. A dozvukem tohoto oslavného koncertního večera pak byl lidový koncert »Sokolského pěveckého sdružení«, který v rámci sokolských oslav presidenta Masaryka konal se tři dny nato, v neděli dopoledne, a to při volném vstupu. Společným podnikem více než dvaceti ostravských českých kulturních a tělocvičných spolků a sdružení s »Kulturní radou pro širší Ostravsko« v čele byl slavnostní koncert, uspořádaný 7. března. Ten po úvodní

přednášce spisovatele V. Martínka obsahoval hudební pořad, sestávající nejdříve ze symfonických skladeb Smetanových, Dvořákových a Rimského-Korsakova, pak ze sborů od Wünsche, Bendla a Foerstra a nakonec z Fibichovy »Jarní romance«, v níž k společnému výkonu spojily se všechny účinkující složky, totiž »Filharmonické sdružení« a ostravské zpěvácké spolky »Lumír« a »Záboj« se »Smetanou« z Místku. — Ostravské německé divadlo, nemající vlastní zpěvohry, oslavilo osmdesátiny pana presidenta večerem, v němž pohostinsky vystoupili přední solisté baletu vídeňské státní opery. — Program Masarykovy oslavy, uspořádané 8. března Masarykovou vyšší lidovou školou společně s ostravskou odbočkou Čsl. obce legionářské obsažen je na příslušné stránce této ročenky. Hudbě připadl přirozeně velký úkol i při všech oněch drobnějších spolkových Masarykových oslavách, jimž na tomto místě možno je věnovati pouze tuto povšechnou zmínku.

*

Moravskoslezské národní divadlo zahájilo sezonu 1929—30 provedením »Prodané nevěsty« dne 31. srpna. Brzy nato, 6. září, následovalo nové nastudování Janáčkovy »Její pastorkyně« s pozoruhodným výkonem mladé altistky ostravského divadla sl. Sukové v roli Kostelníčky. Novinkou v pravém slova smyslu byla Pucciniho »Manon Lescaut«, provedená 27. září v Ostravě vůbec po prvé. Jí doplnilo si ostravské obecenstvo znalost počátků Pucciniho dramatické tvorby. Je to zpěvohra jen průměrné výraznosti i významnosti, ale obsahující dvě velmi vděčné role ústřední milenecké dvojice, představované v Ostravě pí. Kvapilovou a p. Küglerem. Podnětem k novému nastudování Dvořákovy »Rusalky« byla potřeba slavnostního představení pro předvečer 28. října. Zdařilé představení mělo velmi účinnou oporu v krásném výkonu pí. Vrbové, představitelky titulní role. 22. listopadu došlo k provedení Křenkovy zpěvohry »Jonny hraje do kola«. Tato »revuální jazzopera o 12 obrazech« přes zdařilé a vkusné scénování a dobré provedení nedočkala se v Ostravě úspěchu, odpovídajícího předběžným zprávám o úspěších, docílených jinde, hlavně v Německu. Bylo by lze říci, že ostravské obecenstvo tím způsobem správně ocenilo malou vnitřní hodnotu a hlavně ideovou bezpáteřnost díla, které je typickým příkladem skladatelského úsilí o vnější úspěch za pomoci všech běžných modních hudebních a divadelních prostředků. Ale zmíněné dobré vysvědčení nelze ostravskému obecenstvu vystavití dosti právem proto, že s jeho strany nedostalo se patřičného ocenění pravému uměleckému protinožci Křenkova »Jonnyho«, totiž Wagnerovu »Parsifalovi«, jehož provedení 13. prosince bylo jedním z největších dosavadních výkonů zpěvohry Moravskoslezského nár. divadla vůbec, zároveň však jedním z nejvyšších vrcholů velmi opravdového uměleckého úsilí nynějšího šéfa ostravské zpěvohry Jaroslava Vogla. Také však p. Tomš, pí. Vrbová, p. Marek a Havlík zasluhují zmínky za své podání rolí Parsifala, Kundry, Gurnemanze a Klingsora. 17. ledna byla nově nastudována Halévya »Židovka«. O provedení Foerstrovy »Nepřemožených« stala se zmínka již na počátku této statě. Pečlivé Voglovo nastudování

tohoto vzácného českého dramatického díla utrpělo ve svém výsledném dojmu částečnou újmu tím, že pro ústřední dvě postavy Viktora a Alby, jimiž dílo stojí a padá, nebylo po ruce představitelů plně vyhovujících požadavkům skladatelova hluboce produševnělého výrazu. Po slavnostních představeních »Libuše« a »Rusalky«, jimiž, jak jsem již se dříve zmínil, byl oslaven předvečer a pak den osmdesátin presidenta Masaryka, přišel v repertoáru ostravské zpěvohry 14. března na řadu Weinbergův »Švandův dudák«, tedy dílo, které svým populárním dějovým podkladem a zásluhou skladatelovy komposiční zručnosti dociluje téměř všude značně větších úspěchů, nežli jakých si zasluhuje pro svou svrchovaně eklektickou hudbu, která ukazuje přemíru cizích vlivů, projevujících se mnohdy úplně beze stopy jakéhokoliv osobitého zpracování a zabarvení. Po této ukázce nápadného eklekticismu provedla ostravská zpěvohra 11. dubna dvě svérázné české hudební jednoaktovky, totiž Nováková »Zvíkovského raráška« a Dvořákovy »Tvrdé palice«, v jejichž velmi zdařilém celkovém podání pod taktovkou Jar. Vogla zvláště účinně se uplatnily zpěvní a dramatické schopnosti pí. Normanové v úlohách Petříka a Lenky a pak p. Havlíka v roli kmotra Řeřichy. Meyerbeerův »Prorok«, jež ostravské české obecenstvo po prvé slyšelo ve svém divadle 16. května, byl příkladem dramaticky již hodně vybledlého typu francouzské »velké opery«, ale zároveň poučnou ukázkou vývoje opery z poloviny 19. století. V jeho efektivních rolích dobře se uplatnili p. Tomš (Jan z Leydeny), pí. Vrbová (Berta) a hlavně sl. Suková (Fides). Řada novinek a nových nastudování v sezoně 1929—30 ukončena byla v ostravské zpěvohře 6. června provedením stále stejně svěžích a půvabných Smetanových »Dvou vdov« se zdařilými výkony pí. Kvapilové, pí. Vrbové, p. Küglera a p. Havlíka v rolích čtveřice ústředních postav díla.

Řada pohostinských her zahájena byla zvláště skvěle hned na počátku sezony dvojím vystoupením slavného našeho barytonisty Pavla Ludíkara, a to jednak 9. září v »Tosce« (Scarpio) a pak 16. září v »Aidě« (Amonastro). V obou představeních úspěšně spoluúčinkovala v titulních rolích americká pěvkyně Helena Gahaganová. 2. října Ada Sari znovu a neméně skvěle zpívala titulní úlohu Delibessovy »Lakmé«, v níž po prvé Ostravě se představila na konci sezony předcházející. Basista Vilém Zítek dokonale uplatnil svůj skvělý hlas i své vynikající herecké umění nejdříve 27. listopadu jako Vodník v Dvořákově »Rusalce« a pak 29. listopadu jako Mefisto v Gounodově »Faustovi«. Proslulý německý dramatický pěvec Pavel Bendor vytvořil 8. ledna příkladnou postavu Gurnemanze z Wagnerova »Parsifala«. A krátce nato, 4. února, zase japonská pěvkyně Jovita Fuentes neobvyklejše přiléhavým způsobem vystihla hrdinku Pucciniho zpěvohry »Madame Butterfly«. Ve slavnostní »Rusalce« ze dne 7. března působivě v titulní roli se uplatnila známá pražská pěvkyně pí. Zdenka Ziková. Naproti tomu 1. října v Kostelníčce z »Její pastorkyně« pí. G. Horvátová ukázala již značně vybledlé obrysy svého někdejšího účinného výkonu. Rovněž Manon pí. Olgy Tofflové-Wittové byla 12. listopadu výkonem málo úspěšným, poněvadž dramaticky málo výrazným. Nut-

nost angažování nových členů zpěvohry přivodila 8. května představení »Dalibora« se čtyřmi hosty, J. Kluskou, B. Samojlovičem, F. Krčmářem a A. Novotným v rolích Dalibora, krále, Budivoje a žalárníka, z nichž první byl pak získán pro příští sezonu pro obor hrdinného tenoristy.

Po stránce nastudování byla »Lakmé« dílem kapelníka Halíka, kapelníku Hanákoví připadlo řízení Manon Lescaut, Jonnyho, Fausta, Židovky, Madame Butterfly a Švandy dudáka. Ostatní, největší část zpěvoherního repertoaru spočívala v ruce šéfa zpěvohry Vogla.

Poměrně málo početná baletní družina Moravskoslezského nár. divadla dosti hodnotnou činnost vyvinula tím, že uskutečnila dva samostatné baletní večery, a to nejdříve 20. prosince, kdy vedle jednoaktového baletu španělského modernisty Manuela de Falla »Láska kouzelnice« provedena byla Saint-Saënova baletní pantomima »Javotte«, a pak 20. května, kdy celovečerní baletní představení bylo vytvořeno z Drigových »Harlekýnových milionů« a z »Princezny z Tragantu« od Oskara Strausse. Oba večery byly výsledkem svědomité práce tanečního mistra a choreografa ostravského divadla S. Machova. Z cizích tanečních umělců vystoupily v Ostravě v letošní sezoně dvě tanečnice, a to nejdříve 19. listopadu Věra Mirová, umělkyně vybraného vkusu a originelních výtvorů, a pak 17. března a 14. dubna proslulá J. Nikolská, jejíž krásné výkony po prvé platně doplňoval A. Drozdov, po druhé kromě něho ještě Španěl S. Bonifacio, umělecky poněkud jednostranný.

*

Koncerty ostravské sezony 1929—30 zahájil svým vystoupením 8. října houslista Váša Příhoda, který skvěle provedl Goldmarkův koncert a pak Pfitznerovu sonatu, při níž rovnocenný podíl na úspěchu měl výborný pianista Ch. Cerné. 9. října koncertoval na varhanách evang. kostela bratislavský profesor Ant. Ledvína. 18. října bylo možno obdivovati neobyčejný, ač ještě mladistvě nevytříbený klavíristický talent Poldy Mildnerové z Krnova. Památný den 28. října oslaven byl orchestrálně-sborovým koncertem, jehož vrcholem bylo provedení slovenské kantáty »Svatba Jánošíka« od Jána Levoslava Belly. Početný sbor vytvořily sdružené ostravské spolky »Lumír« a »Záboj« s místeckým »Smetanou«, orchestrálním tělesem byla hudba místeckého pěšího pluku č. 8 a dirigentem Bellovy kantáty i ostatních menších sborových čísel byl prof. E. Rund. V neděli 3. listopadu příčiněním ostravského učitelstva uspořádány byly tři koncerty Bakulových zpěváků, které vzbudily nadšený obdiv tím, že byly překvapujícím důkazem, jakých umělecky hodnotných a hlavně výrazově hluboce jímavých výkonů lze docílit s dosti málo početným sborem, ke všemu ještě složeným skoro výhradně jen z dětských hlasů. 10. listopadu Jan Kubelík provedením koncertu Mendelsohnova i Čajkovského podal nový důkaz svého technicky velikého, ale výrazově chladného houslového umění. 13. listopadu ochotnické Symfonicko-orchestrální sdružení, sesílené hudebníky z povolání, ve svém spolkovém koncertě vedle jiných skladeb vespěle zahrálo Glazunovu symfonii č. 6. Zásluha o to

připadá hlavně řídícímu kapelníku Aichovi, který nedlouho nato, 26. listopadu, v koncertě Židovského pěveckého spolku krásně provedl Händlovo oratorium »Samson«. 14. listopadu pěkný důkaz svého právě ukončeného vyskolení podala čelistka Greta Hahnová, rodilá Ostravanka. 16. listopadu a pak ještě jednou na jaře koncertoval v Ostravě polský pianista Ervin Brynický, jehož hlavním bodem pořadu v prvním případě byly Lisztovy »Variace na Bachovo téma« a Belakicevova »Islamej«, po druhé pak Skrjabinova sonata. 21. listopadu známý operní tenorista Slezak znovu překvapil jednak trvalou svěžestí svého hlasu, jednak krásným podáním řady písní. O koncertě »Unie čsl. hudebníků«, konaném 1. prosince za řízení Jar. Vogla, stala se již zmínka v souvislosti s přehledem Foerstrových oslav. Kromě »Shakespearovské suity« tohoto skladatele provedena tehdy ještě Sukova »Dramatická předehra«, Franckova symfonie a Straussova symf. báseň »Smrt a vykoupení«. 29. listopadu mělo svůj ostravský koncert proslulé vídeňské kvarteto Rosé, a to s programem: Brahms A-mol, Dvořák Es-dur a Beethoven A-dur z op. 18. Těžiště koncertu Filharmonického sdružení (dirigent J. Pešat) ze dne 4. prosince spočívalo ve zdárném provedení Schumannovy symfonie č. 4. a pak tří skladeb ruských skladatelů Musorgského a Borodina. »Pěvecké sdružení moravských učitelů« 7. prosince vedle zmíněných již skladeb Foerstrových provedlo skvěle několik méně známých sborů Dvořákových, pak Aimovo »Ze ssutin v nový svět« a Vomáčkovu »Balladu o očích topičových«. Program koncertu ostravského houslisty A. Rychty, konaného 11. prosince, měl svou zajímavost v málo známé sonatě francouzského skladatele Ropartze. 15. prosince s úspěchem hrál v M. Ostravě po prvé pražský pianista J. Stanislav, jehož hodnotný pořad obsahoval na př. též Dvořákovy málo hrané »Variace As-dur op. 36.« O »Foerstrově večeru« z jubilejního dne 30. prosince stala se zmínka již dříve. Basista P. Bender dva dny po vystoupení v »Parsifalu« svým písňovým koncertem z 10. ledna dokázal, že je stejně vynikajícím interpretem písní, jako vzácným umělcem dramatickým. Velmi cenným uměleckým přínosem ostravského hudebního života byly obvyklé 4 divadelní symfonické koncerty, uspořádané i letos, celkem již po třetí, Moravskoslezským nár. divadlem, a to za řízení šéfa zpěvohry Jar. Vogla a za součinnosti rozšířeného divadelního orchestru. Nejzajímavějšími body pořadu prvního z těchto koncertů (14. ledna) byl Bachův koncert pro 2 housle a smyčcový orchestr a Nováková »Serenáda D-dur«, op. 36. Druhý (12. února) seznámil ostravské obecenstvo s Ostrčilovou »Suitou C-mol«, op. 14. a Stravinského suitou z »Ptáka ohniváka«. V třetím (20. března) proveden Händlův »Concerto grosso« č. 6, Rimského-Korsakova symf. suita »Antar« a Janáčkovy »Lašské tance«. Čtvrtý (24. dubna) přinesl provedení »Asraela«, jednoho z nejvýznamnějších děl Sukových a pak »Denních dob«, jednoho z posledních děl Richarda Strausse. Sborovou složku této skladby provedlo »Sokolské pěvecké sdružení« ve spojení s divadelním mužským sborem. — 1. dubna vystoupilo v Ostravě po šestileté přestávce slavné »České kvarteto«

a zahrálo svým jedinečným způsobem kvartet Dvořákův As-dur, op. 105, Beethovenův C-dur, op. 59, a Čajkovského Es-mol, op. 30. 5. dubna konal se 44. symf. koncert Filharmonického sdružení, v němž vedle tří významných českých děl, totiž Smetanova »Valštýn. tábora«, Fibichova »Tomana a lesní panny« a Foerstrovy »Jičínské suity«, řízených dirigentem sdružení J. Pešatem, proveden byl krásně ještě Paganiniho houslový koncert D-dur, a to mladou a velmi slibně nadanou pražskou houslistkou Martou Citovou, jejíž učitel, profesor konservatoře Jindř. Feld při tom spolupůsobil jakožto dirigent zmíněné skladby. Dobročinný koncert, pořádaný 12. dubna ve prospěch Čsl. červeného kříže, neuspokojil po umělecké stránce. Koncert Del Dauberoва symfonického orchestru ze dne 14. května budiž zaznamenán jakožto příznak dočasných kuriosních uměleckých zálib a snah. 19. května koncertovali dva osvědčení brněnští hudebníci, čelista Křenek s pianistou Bakalou. Měli cenný program se sonatami od Händla, Strausse a Brévala. Krásný a ví-

taný závěr ostravské koncertní sezony utvořil koncert České Filharmonie, která 21. května zahrála Beethovenovu »Leonoru č. 3.«, Debussyho »Dvě nokturna«, Straussova »Enšpíglova šibalství« a Dvořákovu symfonii D-dur, op. 60.

Hudebních večerů Masarykovy vyšší školy lidové pořádáno bylo v letošním období celkem 8, z nichž 5 věnováno bylo Foerstrovi, po jednom pak Beethovenovi, Händlovi a Chopinovi.

Cenným doplňkem letošního ostravského koncertního a divadelního ruchu byl cyklus 6 hudebních přednášek, které koncem května uspořádala ostravská odbočka »Čsl. jednoty hudebních stavů« za spolupůsobení »Kruhu profesorů státní konservatoře v Brně«. Přednášejícími byli členové tohoto »Kruhu«, totiž profesori Kudláček, Petrželka, Černušák, Tučková, Hromádka a Kundera. Názvy jejich přednášek byly následující: Metodika houslové hry, Z dílny skladatelovy, Úvod do moderní hudby, Dětská klavírní literatura, Nové směry ve vyučování elementárnímu zpěvu a O hudební reprodukci.

Dr. V. Martínek:

Činohra Národního divadla moravskoslezského.

V loňském ročníku naší ročenky bylo vytčeno jako základní znak uměleckého snažení, jak se jevílo v činohře za uplynulé období: klidné, nevzrušené tempo, jež se jenom výjimečně rozpíná k nadprůměrným, výbojným podnikům, ale rovněž neupadá pod solidní a dobře připravený normál. Bylo ukázáno, že si ostravské divadlo začíná už tvořit takřka tradici, že jeho premiéry jsou z největší části spolehlivě připraveny jak po stránce výpravné tak i herecké. Ovšem nebylo zapomenuto také na smutný nepoměr domácí produkce k cizí, jež ovládá repertoar až nápadně. Tyto znaky, jež byly vypořizovány za období minulé, bylo by možno bez nejmenší opravy opakovat i pro charakteristiku období letošního: opět je to spolehlivý, solidní, uvážený průměr, opět jsou to dobré výkony, opět je to — bohužel — značná nevšímavost k domácí tvorbě dramatické.

Jen sledujme obraz repertoaru, aby tato charakteristika mohla být dokázána: z původních her jen málokterá přišla na scénu jinak než z jubilejní či jiné příležitosti nebo při pohostinských hrách. Teatrální, působivý, byt chvatně nahozený »Svatý Václav« od St. Loma byl vyvolán jubilejními oslavami svatováclavskými; »Pasekáři« od Sokola-Tůmy byli nakvap uvedeni pro spolkové představení; úmrtí Jiráskovo vzkřísilo »Lucernu« a spolkové představení Ženské komise Nár. demokracie bylo podnětem k uvedení jiné Jiráskovy hry, jasně a srdečně »Magdaleny Dobromily Rettigové«. Z pohostinských her Olgy Scheinpflugové viděla Mor. Ostrava statečnou a působivou její hru »Láska není všecko«. Zbývá ještě Skochova veselohra »Naše babička«, z níž po 12 letech mnoho vprchalo ze svěžestí, původní místní novinka »Řina Karenová«, hraná jenom dvakrát, a úprava »Dobrého vojáka

Svejka«. Z původních her bylo by možno tedy vidět umělecký nebo divadelní zisk (kromě hry Scheinpflugové) v novince Lomově a v »Magdaleně Dobromile Rettigové«. Bylo však nápadno, že se ostravské divadlo zachovalo zcela chladně k oslavám 75. narozenin Sokola-Tůmy — a přece tento ostravský spisovatel tvoří významnou kapitolu divadelního života ostravského a ovšem také Moravskoslezského národního divadla.

V jaké situaci jsou proti tomu hry přeložené? Vítězí počtem, ale upřímně třeba doznati: i hodnotou. Je mezi nimi jímavá hra Leonharda Franka »Karel a Anna«, kde je tragédie vložena zcela do nitra postav, je tam rušný a hybný »Pekelník« od Bernarda Shawa, patetický a vznícený Giraudouxův »Siegfried«, vtipně scénovaný a dobře hraný »Zdravý nemocný« od Molièra, ale ovšem i sensačně napínavý kriminální kus »Je Mary Duganová vina?«, starodávná »Sklenice vody« od Scribea. — Dále byla na repertoaru zařazena prostá a milá Barrieova »Maminka«. Shakespearův »Hamlet« (v němž se naposledy herecky projevil odcházející ředitel pan Miloš Nový), groteskní »Dědicové« od Lovriče, z příležitosti májových oslav »Revoluční svatba«, tíživé a tísnivé »Tři sestry« od Čechova, dále tři působivé a efektní hry: vtipně ironická »Abeceda úspěchu« od Pagnola, jež se jízlivě dotýká společenských a finančních úspěchů a lidské poctivosti; drásavá hra o dovolené vraždě »Posvátný plamen« a líbivá »Popelka Patsy«. Pohostinské hry cizí nebyly valným ziskem — nic trvalého nevzešlo ani z plytké salonní hry »Ideální žena«, ani z psychopatických »Chorob mládí«, nechtutně špinavých; šaškovské šprýmařství a nevázaná potřebnost družiny Voskovce a Wericha, jejichž obliba se projevila neobyčejnou účastí na jejich zájezdu, značily vpád bezstarostného veselí.

Do divadelního života jistě značně zasáhne odchod dosavadního ředitele pana Miloše Nového, jenž odchází z Ostravy koncem tohoto období. Jeho odchod značí mezník v ostravském divadelním životě: je to konec třetí kapitoly samostatného

ostravského divadla. Pan ředitel Nový zůstane ve vděčné a živé paměti ostravské jako herec velkého umění a výrazové síly, zvláště působivý v rolích stárnoucích elegantů, ale ovšem tvořící i Cyrany, Václavy IV. a Hamlety.

Alois Sprušil:

Výtvarné umění a naše umělecko-výchovné snahy.

1. Výstavy umělecké.

Výstavy, pořádané v ostravském Domě umění, těšily se v uplynulém školním roce zvýšené pozornosti. Oproti školnímu roku 1928-29 stoupla návštěva o 2500 osob, a což je nejpotěšitelnější, také návštěva školní mládeže stoupá. Bylo by si jen přát, aby studující mládež navštěvovala výstavy výtvarného umění tak ráda, jako navštěvuje ráda sportovní hry.

Vystavovali zde jednotlivci i spolky domácí: («Sdružení moravskoslezských výtvarných umělců» i «Kunstring»), z nichž řada umělců snaží se do-

kumentárně zachytiti svým štětcem obrazy ze života zdejšího lidu i krajinné motivy zdejšího kraje, jenž každým dnem mění zde svůj vzhled, vystavovali zde umělci pražští, vystavoval zde umělec cizí, Píck-Morino, jenž je řaděn mezi umělce vídeňské, jehož však stále bydliště jest ve Fontenblau. Také »Výtvarný odbor Umělecké besedy« pražské uspořádal u nás výstavu prací svých členů a známý štramberský sběratel Dr. Adolf Hrstka vystavoval zde své sbírky umělecké, výšivky, keramiku i starý nábytek, všechno, jak v našem kraji za dlouhou řadu let nashromáždil.

2. Přehled výstav v Domě umění od 1.-6. 1929 do 31.-5. 1930.

Běžné číslo			Návštěva	Vstupné
1.	28./9.—24./10.	1929 Kunstring	838	3.167.—
2.	28./10.—12./11.	1929 Sdružení M.-sl. um.	981	1.693.50
3.	13./11.—25./11.	1929 Lasák-Žák	517	1.231.50
4.	26./11.—19./12.	1929 E. Píck-Morino	704	1.730.50
5.	22./12.—8./1.	1930 Kristin, Dvorský, Hanzel	532	1.208.—
6.	12./1.—23./1.	1930 Kohout-Feikl	267	601.—
7.	2./2.—20./2.	1930 Kratochvíl	374	782.50
8.	1./3.—27./3.	1930 Kunstring	1.807	4.161.—
9.	30./3.—14./4.	1930 Hudeček-Beneš	946	1.411.—
10.	20./4.—11./5.	1930 Sbírky Dra Hrstky	5.592	5.573.50
11.	15./5.—31./5.	1930 Uměl. beseda. Praha	245	491.50
Úhrnem			12.803	22.051.—

Uměleckých děl prodáno 64 za obnos 437.070 Kč, z čehož ovšem připadá kolem 300.000 Kč na prodané obrazy ze sbírky Hrstkovy.

3. Jurečkova galerie.

Jurečkovu galerii navštívilo od 1.-6. 1929 až do 31.-5. 1930 965 osob, na vstupném bylo vybráno za tuto dobu 1503.50 Kč.

S uspokojením můžeme říci, že v uplynulém roce bylo dostatečně pamatováno také na obohacení uměleckých sbírek v Domě umění umístěných. A cenného obohacení dostalo se nejen obrazárně, k níž položil základy vzácný rodák zdejšího města, jehož jméno tato galerie také nese, nýbrž i odborné knihovně, kterou náš spolek teprve buduje.

4. Obohacení uměleckých sbírek.

Obrazárně darovala Ostravská spořitelna větší olej, Kremličkovy »Pradleny«, dílo, které bylo vystaveno na mezinárodní výstavě v Americe. Mistr Kremlička daroval jeden malý obrázek »Zátiší s ovocem«, jakož i celý soubor svých litografií. Jest to skoro celá ukáзка jeho grafických prací, moderních, svérázných a čítá celkem 28 kusů. Všechna tato Kremličkova díla pocházejí z doby, kdy předmětem jeho zobrazení byla mu žena kyprých boků a bujných prsou, necht' již ji zobrazoval při denní práci, nebo nečinně si hovívá, a kdy těmito svými pracemi naráz dostal se do popředí našich moder-

ních umělců. Pan centrální ředitel Šebela daroval 38 rytin Jiřího Sadelera, dvorního malíře a rytce císaře Rudolfa II. Jsou to motivy italských krajin z okolí Říma a Neapole z doby, kdy tento umělec byl vyslán císařem na studijní cestu do Itálie a pobyl tam 2 roky, 1 rytinu Václava Hollara »Královské procesí«, 1 olej »Dívka s papouškem« dle Harlasa, dílo anglického malíře z okruhu Laurencova. Pan S. daroval 2 Ondruškovy litografie, portréty Seton Watsona (Scotus Viator) a Williama Ritra, známých přátel českého národa, kteří již před převrácením vřele s námi sympatisovali a rozšiřovali známost o nás za hranicemi, onen jako politik a spisovatel nejen v Anglii, nýbrž v celé Evropě, tento jako umělecký kritik ve švýcarských a francouzských novinách.

Také zapůjčením uměleckých děl byla naše obrazárna obohacena.

Pan centrální ředitel Šebela zapůjčil nám obraz Quido Manesa »Štěstí jest slepé«, jehož pravost jest ověřena Dr. Harlasem, Dr. Leicht zapůjčil francouzskou krajinu od nedávno zemřel. vídeňského malíře, významného tlumočnicka rakouské moderny, Ant. Fajstauera, sl. Marie S. zapůjčila 41 kreseb a 8 leptů Maxe Švabinského, které umístěny v jednom z ateliérů v 1. poschodí, jsou obecnému přístupny jako síň Švabinského.

Tyto kresby Švabinského jsou studie k jeho zná-

mým pracím grafickým i k jeho kompozičním velkým obrazům. Jest zde tužková vlastní podobizna, postava z jeho velkého obrazu »Rodinný portrét«, olejová studie portrétů: Čecha, Nerudy, Boženy Němcové, Vrchlického, Zeyera, Myslbeka, Aleše, Josefa Manesa, Smetany a Dvořáka, obraz, nazvaný »Českým Parnasem«, jenž jako nástěnná malba zdobí jednu síň reprezentačního domu obce pražské, několik kreseb k jeho nejrozměrnějšímu dílu »Žně«, běžné črty z cest, když cestoval v jeho zamilované Itálii, i když prázdniny trávil v českém Polabí.

Půjčování uměleckých děl bývá zvykem ve všech obrazárnách světa a také u nás vznikla takto v Praze velká obrazárna »Rudolfinská galerie«. Byla založena společností vlasteneckých přátel umění, když po Josefské době, která umění nepřála a umění v Čechách bylo v největším úpadku, několik nadšenců obratlo sobě za úkol propagovati výtvarné umění.

Za tím účelem sešlo se, a bylo to hlavně příčiněním hraběte Šternberka, během necelého roku 1796 přes půl tisíce uměleckých děl, které byly v Praze veřejnosti přístupny, čímž byl neobyčejně zvýšen veřejný zájem o umění utlačované a josefskou periodou znehodnocené.

Tento krásný podnět měl však také za následek, že máme v Praze vůbec galerii starých mistrů českých i cizích a že v Rudolfinské galerii máme nyní krásný soubor prací české malířské školy ze 14. století, která jest největší chloubou naší před cizinou, poněvadž jest to ukáзка naší umělecké vyspělosti z doby, kdy v Praze malířská škola, Karlem IV. založená, byla první malířskou školou v celé střední Evropě vůbec a která na vývoj umění měla jistě veliký vliv.

Kéž by se hojně ujal také u nás zvyk, aby z bohatých uměleckých sbírek privátních byla zapůjčována hodnotná umělecká díla naší obrazárně, a co hlavního, aby tam také zůstala a přispívala tím k povznesení kulturní úrovně našeho města.

5. O b o h a c e n í k n i h o v n y.

Každá veřejná galerie má míti i bohatou knihovnu a proto naší snahou je, abychom shromáždili odbornou literaturu. A jelikož spolek »D ů m u m ě n í« nemá peněz na zakupování drahých knih, pojednávajících o umění, hledíme je získávati darem.

Pan centrální ředitel Šebela daroval krásné dílo Josef V. Myslbek se slovním doprovodem K. M. Mádla, které o sochařském umění našeho velkého umělce vydala grafická společnost Unie r. 1901. katalog výstavy Richarda Laudy a Bedřicha Piskáče, pan Josef Žaláček, Woermanovy Kunstgeschichte 6 sv., p. řed. Zralý »Dějiny umění« od Elie Faure, 5 sv., Jan Geisler velký ilustrovaný katalog umělecké výstavy v Poznani z r. 1929, pan Leo Bartoš grafické dílo zemř. V. H. Brunnera, které nese název »Kniha plná parády«, příručku o 50 kresbách Albrechta

Dürera od Jaro Springra a příručku o Chodovickém, Illustration zur Deutschen Klassikern od Pavla Landauera, pak 2 sv. V. a VI. Ausschmückung und Einrichtung der Wohnung in Wort und Schrift, Matice Opavská, Monografii o Valentinu Držkovicovi, slezském malíři, paní Kremlová, monografii o Janu Matějkovi, polském malíři, pan katecheta Zamazal »Die Kirche, Zentralorgan für Bau und Einrichtung der Kirche«, 8 sešitů z roč. V. a VI., které vydal architekt Stieglitz v Berlíně. »Dějiny arcibiskupské obrazárny v Kroměříži« od Dr. Breitenbacha, 2 sv. Friedhofsanlage und Friedhofskunst od Ludvíka Bauera v Tübingen, »Böcklinskunst und die Religion« od Jana Manskopfa, Dr. Leicht monografii rytce Michala Blumenhubra od Eduarda Kapralika, p. Weger 2 ilustrované katalogy výstav francouzských malířů, pan S. daroval 10 ilustrovaných katalogů, mezi nimi 2 velké katalogy obrazárny v Hamburku a sbírky hraběte Palfyho a profesor Rudolf Tlapák příručku o německém umění XIX. století.

Přesto však, že obohacování Jurečkovy galerie se užívá a sbírky její se utěšeně rozmnožují, návštěva její není velká. Neboť opravdu, Jurečkova galerie, která jest obdivována laiky i kruhy odbornými, takže je udávána za vzor jiným městům, vykazuje malou návštěvu. Nejméně navštěvuje tuto galerii i jiné výstavy u nás pořádané studující mládež. Tak na př. v roce 1929 navštívilo Jurečkovu galerii jen 96 studentů.

Na malou návštěvu uměleckých výstav poukazuje se však nejen u nás, nýbrž bývá tento zjev pozorován také v Praze. V Praze vykazují malou návštěvu i takové výstavy, jako byla výstava Myslbekova, kde bylo shromážděno celé životní dílo největšího českého sochaře a při které pořadatelé vykazují schodek jdoucí do statisíců.

Příčinu toho jest těžko zjišťovati. Jednu z příčin dlužno hledati snad v tom, že přívrženci moderního umění míjejí výstavy onoho umění, jemuž říkají, že je konvenční, kdežto zase ctitelé staršího umění nemohou se spřáteliti s uměleckou tvorbou moderní. A tak se stává, že když vstavujeme u nás podle úsudku jedněch umění konvenční, jest návštěva malá, když však vystavujeme umění moderní, jest návštěva ještě menší. Tak na př. výstavu velmi dobrého moderního malíře a kreslíře, člena Manesa a profesora pražské umělecké průmyslové školy Zdeňka Kratochvíla, navštívilo jen 374 osob, z nichž 2 třídy zdejšího gymnasia.

Hlavní příčinou malých návštěv uměleckých výstav vůbec proti dřívějšíku jest dle mého náhledu to, že v době, kdy jsme museli svou národnost hájiti, bylo umění dobrou formou zbraně, a proto byl zájem o kulturní věci mnohem čilejší a účinnější, kdežto v samostatném státě s dosažením svobody tato budí- telská funkce kultury odpadla.

Josef Cyprián:

Musea v širším Ostravsku.

Musea, snažíce se získati co nejvíce předmětů do svého vlastnictví za nejmenší cenu neb zdarma, mají ve své činnosti také stránku obchodní, třeba jednostrannou, neboť získané předměty dále neprodávají. Poněvadž je v zájmu úspornosti nutno plniti velké úkoly malými prostředky, ne-

mohou se musea obejít bez propagace. Na museum, které nedává zpráv o svém životě, se zapomíná. Jest nutno stýkati se častěji s veřejností a informovati ji o činnosti musea.

Dnešní musea nemají býti jen ztracenými skladišti starých, vzácných památek. Ona musí

ukázat, co z toho starého materiálu lze vytěžit pro poučení přítomnosti. K tomuto úkolu potřebují styku se životem. Musí znát potřeby dneška, aby mohly posloužiti poučením z minulosti, ale musí znát také prostředky, aby se sblížily se širokou veřejností. Potřebují proto publicity jako každý veřejný ústav. Tyto myšlenky, uveřejněné v jednom z našich předních listů, platí plnou měrou také pro musea na Ostravsku. Věnovali jsme živou pozornost museím našeho kraje v ročníkách minulých, činíme tak i letos s úmyslem jejich rozvoj i příště sledovati a informovati o ní kulturní veřejnost kraje. Chceme tak činiti hlavně proto, že větší část museí našeho kraje je nedávného data, že musea tato byla budována teprve v posledních desetiletích, kdy již mnoho vzácných a nenahraditelných památek, majících vztah k bohaté minulosti našeho kraje, bylo vyvezeno, a že právě proto zasluhují snahy jimi sledované plné podpory zejména lidovýchovných pracovníků. Neboť ony mají největší příležitost přičiníti se, aby v každém museu odrážela se rázovitost města a kraje, ať je to již kraj, nebo řemeslo, stavby, keramika, praehistorický význam, zvláštní výrobky, neb jiné lokální zvláštnosti. A tato specialisace je prvním a předním úkolem venkovských museí.

Kuratorium Umělecko-průmyslového musea v Mor. Ostravě pokračovalo v poslední době na splnění úkolů, které si svého času vytkl a které správně formuloval na debatním večírku Kulturní rady o našem museu jeho správcem prof. Adamus. Zejména má podati obraz o minulosti našeho kraje (vykopávky, staré listiny, kroje), má býti obrazem zdejšího průmyslu a jeho vývoje, má poskytovati obraz přírody celého kraje po stránce zoologické, botanické a mineralogicko-geologické. Má také poskytnouti obraz duševní činnosti pracovníků zdejšího kraje.

Sbírky musejní doplněny v poslední době zakoupením četných předmětů umělecko-průmyslových. Zřízeno nové oddělení mineralogické, které rozmnoženo zakoupením soukromých sbírek. Vědecká knihovna obohacena o velmi četné nové nákupy a přiřaděna k ní 3000 svazků čítající knihovna Přírodovědecké společnosti.

V nových místnostech bude instalováno oddělení zahraničního odboje za součinnosti musejního odboru při zdejší Jednotě Čsl. obce legionářské.

Životní otázkou zdejšího musea je přemístění z dosavadního skladiště hasičského v Mar. Horách, kde je v pravém slova smyslu vlastně uloženo, do místností staré radnice, která bude v dohledné době k dispozici a která se svým stylem k tomuto úkolu hodí, zejména že se mu také zajišťuje volbou místa návštěva více než četná. Projekt tomuto vedoucí činitelé ostatně přejí, bude ovšem nutno, aby nové umístění vyhovovalo také v ohledu technickém, což bude vyžadovati náklady skoro statisícové, pro které se může realizování projektu přemístění znovu oddáliti. Při dobré vůli všech povolaných činitelů, kteří snahy musea podporují a z nichž starosta Prokeš je dokonce čestným členem musea, možno očekávati kladné vyřešení této palčivé otázky.

Musejní odbor Matice místecké splnil hlavní úkol svého poslání, který si vytkl

při svém založení v r. 1925, a přestěhoval v roce minulém své sbírky do definitivních místností v I. patře městského kina, kdež jsou musejním sbírkám vymezeny 4 prostorné místnosti, které však již dnes tak velkému počtu exponátů nevyhovují. Řádné vybudování musea umožnila v prvé řadě Jubilejní výstava mor. sl. Pobežkydí darem Kč 30.000, jakož i město. Předměty jsou umístěny ve vitrinách, které jsou stylově řešeny a působí dobrým dojmem. Pozornost budí zejména pokoj Petra Bezruče, pocházející z rodiny frýdeckých Žaarů. Velmi hojný je listinný materiál shromážděný předsedou odboru prof. Linhartem a jednatelem dr. Přecechtělem, z něhož vyvážil prof. Linhart monografii města Místku a celého Lašska, pod názvem »Kniha o Místku«, velmi důležitou pro poznání kulturního života severovýchodní Moravy a Pobežkydí. Vydání této publikace, která obsahuje na 100 obrazů městec-kých historických památek, umožnilo min. osvěty, město, výstavní výbor a nár. záložna místecká. Je to velký kulturní čin, který si zaslouží podpory všech rodáků tohoto kraje.

Historické památky obecní a cechovní požívaly v Příboře vždy úcty a byly od svých držitelů uschovávány. Jest pochopitelno, že ve městě, které již v XVI. stol. mělo svůj vyvinutý domácí průmysl, zejména soukenický, cechovně organizovaný a kde od konce XVII. stol. stávaly piaristické školy latinské, vyvinula se určitá kulturní tradice. Bohužel úpadkem domácího průmyslu a zároveň úpadkem hmotného blahobytu byla tato kulturní tradice přerývána.

Základem musea byla bývalá piaristická knihovna, obsahující vzácné inkunabule, která po zrušení piaristické koleje připadla obci a po několikolikerém stěhování našla umístění konečně v r. 1905 přičiněním tehdejšího starosty F. Pokorného v novostavbě reál. gymnasia. Podnět ke zřízení musea dala krajinská výstava, pořádaná v r. 1911, na které byla lékárníkem dr. V. Pokorným uspořádána kulturně historická expozice z památek obecních, cechovních, vzácných tisků piaristické knihovny, latinských i českých, a soukromých sbírek národopisných a umělecko-průmyslových, zejména keramiky. Předměty, patřící veřejnoprávním korporacím, uschovány po výstavě v nově zřízeném museu, které rozšiřováno příležitostnými dary a k jehož udržování založena »Musejní a průmyslová jednota v Příboře«.

Museum chová zejména vzácné památky cechovní a místopisné. Svého času byla v Příboře započata akce, která měla za úkol zachovati všechny památky, mající vztah k domácímu průmyslu Příbora, a zaznamenati podrobně domácí výrobu sukna a všech řemesel s tím spojených, jako byli kramplíři, mandléri, barvíři, preséři, postřihovači, valchaři a jiní. Bohužel, Příbor trpí na nedostatek lidí dobré vůle právě v tomto úseku veřejné práce, takže Musejní a průmyslová jednota nevyvíjí takové činnosti, jak by si to tamější kulturně historické poklady zasluhovaly. Přesto jednota zúčastnila se akce pro stylovou a moderním požadavkům konservačním vyhovující opravu kostelní věže, jejíž rázovitou měděnou bání podařilo se za války zachovati. Spolupůsobeno při vnitřní opravě far-

ního kostela, prováděné pod dozorem Památkového úřadu, který upozorněn na další památky, čekající odborné konservace jako hudební síň učitelského ústavu, bývalý to reflektář piaristické koleje. Sledována také se zájmem oprava Vokáčova domu pod dozorem Památkového úřadu a poskytnuta pomoc švédskému učenci Per Hele z Upsaly, který také v Příboře vyhledával materiál pro své dílo: »Švédské motivy v literatuře a lidovém podání českém«. Museum samo, o které s velkou láskou pečuje lékárník dr. V. Pokorný, majitel význačné soukromé sbírky, bylo čteně navštěvováno.

Snahy o zřízení musea ve Štamberku datují se již od pořádání národopisné výstavy čsl. v Praze, kdy podařilo se několika nadšeným jednotlivcům sebrati značný materiál, který byl nejprve vystaven ve Štamberku, Frenštátě, Příboře, načež byl odeslán do Prahy. Teprve r. 1899 byla ustavena Musejní a průmyslová jednota ve Štamberku, která po delší stagnaci, zaviněné válkou a válečnými poměry, předala r. 1925 své sbírky městu. Dnes spravuje museum kuratorium, složené ze zástupců bývalé jednoty jako odborníků a ze zástupců města jako přispívatele. Kustodem je řed. v. v. Boh. Blažek, který se rozvoji musea cele věnuje a který pro vlastivědnou činnost vydavatelskou získal štramberskou záložnu, v jejímž vedení je platným činitelem.

Ze sbírek musea, které bylo dříve umístěno v radnici, dnes pak v měšťanské škole pod Kotoučem, zasluhují pozornost zejména světoznámé zkameněliny štramberské, pravěké nálezy na Kotouči, štramberské lidové výšivky bílé na ženských šátkách a úvodnicích s typickým kochoutkem, vyšitým kopřivovým vláknem, štramberská keramika z 18. stol., listiny, zejména privilegium stavu soukenického a tkalcovského, štramberský kancionál, psaný kantorem Jiříčkem, obrazy na skle, jakož i originály některých současných krajinářů.

Z vydavatelské činnosti činitelů musea nutno uvést dílo řed. B. Blažka: »Z archivu města Štamberka«, které přináší otisk 17 listin, týkajících se Štamberka, jakož i faksimile 12 originálních listin. V letošním roce bylo na popud kustoda musea řed. Blažka opět vydáno nákladem štramberské záložny dílo Jana Kniese: »Pravěké nálezy ve Štamberku«, věnované archeologu K. J. Maškovi. Kromě toho vydala záložna také dílo B. Blažka: »Štamberk, dějiny města a hradu« s 41 vyobrazeními a mapkou.

Není tomu ještě ani tři léta, co byl ve Frenštátě p. R. ustaven Valašský národopisný a musejní spolek, jehož základem staly se sbírky po zesnulém sběrateli řed. Felixovi. Jest nutno litovati, že sbírky zůstávají uzavřeny pro nedostatek místností, které nedala doposud obec k dispozici, v důsledcích čehož, jak správně napsal jeden frenštátský rodák, mnozí Frenštáčané o něm ani nevědí. Musí býti úkolem nejbližší doby, aby problém definitivního umístění musea byl vyřešen, aby národopisné a umělecko-průmyslové hodnoty musea staly se všeobecně dostupnými a aby vlivem nevhodného umístění nepodlehly zkáze. Jsou to zejména cenné věci z oboru folkloru jako krojové součástky, obrazy

na skle, portašská výzbroj, zbraně, součástky domáciho náradí, ruční náradí řemeslné, lidová keramika. Velmi čteně jsou zastoupeny cechovní památky, jako: listiny, knihy, truhly, poháry, razítka, pečetě a svícný. Zmínky zasluhují čteně památky církevní a knihovna starých i novějších tisků.

Pro nedostatek místností nejsou sbírky do dnešního dne ani signovány, ani roztříděny. To je nejbližší úkol musejních pracovníků frenštátských. Stejně důležitým úkolem bude shromáždit v museu sbírku předmětů a náradí z dob ručních řemesel, zejména tkalcovského a barvířského, která ve Frenštátě tak kvetla. Potom bude frenštátské museum skutečně skýtati obraz minulosti města, které má mnoho příčin na ni vzpomínati.

Zmínky zasluhuje chvályhodný úmysl Okresního osvětového sboru frenštátského, který se rozhodl vydati Vlastivědu Frenštátska o 11 dílech o tomto obsahu: I. díl: »Radhošť v názorech badatelů a v umění, příroda radhoštská, lidová poesie, turistika atd.«, II. díl: »Přírodní poměry«, III. díl: »Dějiny města«, IV. díl: »Etnický výzkum, lidové umění, dialekt«, V. díl: »Sociální a hospodářské poměry, spolky a politické rozvrstvení«, VI. díl: »Školství, církev, osvětová a lidovými výchovná činnost«, VII. díl: »Soupis sbírek a uměleckých památek«, VIII. díl: »Dějiny obecní samosprávy«, IX. díl: »Vynikající rodáci. Naši v cizině«, X. díl: »Dopravnictví, turistika, okrašlovací činnost«, XI. díl: »Doplňky«.

V nejbližší době uskuteční se dlouholetá snaha Musejní společnosti ve Val. Meziříčí o řádné umístění jejich sbírek, které jsou vtěsnány do malých a nevhodných místností staré radnice, jakož i archivu a knihovny, která je umístěna provisorně v ústavu hluchoněmých. Velmi cennému majetku společnosti dostane se definitivního útulku v novostavbě městské spořitelny, kdež mu budou vyměřeny místnosti v rozsahu 400 m². Provedena byla také změna zastaralých stanov a získáno členství města a okresu, čímž se dostalo společnosti řádného finančního zajištění, kterého v nové etapě své činnosti bude jistě potřebovati.

Museum bylo v poslední době obohaceno o oddělení, založené k uctění památky osmdesátých narozenin pres. Masaryka, ve kterém jsou vzpomínky a památky na jeho osobu a činnost, která právě do obvodu působnosti tohoto musea ještě před válkou tak mocně zasáhla. Sbírkou byly rozšířeny také o kolekci lidové keramiky, dřevěných starých soch, obrazů a o loutkové divadlo Alešovo. Při museu zřízeno též oddělení zahradničního odboje.

Rožnovský musejní a národopisný spolek v Rožnově pracuje v posledních letech na vytčeném svého času programu bří Jaroňků, totiž na vybudování valašského musea v přírodě. Úkolem jeho je udržeti pomocí musejní vědy věrně a pravdivě zanikající svéráznost života a tradic valašského lidu.

Museum v přírodě obsahuje tyto objekty: starou radnici rožnovskou, jednu z nejkrásnějších chalup Valašska, vybudovanou v r. 1770, vytvořenou s uměleckým vkusem jejího stavitele, obsahující šestiokenní jizbu s vkusně profilovaným

sloupem, která znázorňuje poloměstskou, polo-selskou jizbu rožnovského občana, valašskou hospodu z rožnovského náměstí, pocházející z r. 1660, jednopatrovou, z kulatiny zbudovanou, nesenou třemi sloupy, s podsínkem, kde mnoho generací zapíjelo svůj bol i svoje radosti, malebnou chaloupku s pavlačí, jizbami v podkroví a nápisem »Jednota«, kde bylo sídlo vlasteneckých Rožnovanů, jakož i v celém kraji proslulého pěveckého spolku »Tetřev«, dále valašský včelín, ukázkou fantazie řezbářských samouků, chaloupku z Hažovic s bohatým štítem se zahrádkou a úly, vsacký špýchárek s pavlačkou, pod níž je zděný sklípek, přízemní chalupu se sloupy, zvoničku z Dolní Bečvy, před níž stojí řezbovaný kříž s plechovým Spasitelem, studny, bránu z Hodslavic a j., konečně patrovou chalupu zemanských rozměrů s pavlačí na všech stranách, která představuje valašské fojtství, v jejíž jizbách je uspořádáno zemědělské museum, které obsahuje nástroje a nářadí řemesel, orby, včelařství, krojové figuriny, výrobky lidového umění, modely lidových staveb, selský nábytek, knihy, spisy, obrazy, výrobky domácího řemesla a ukázky plodin.

Brzy přijde na řadu postavení špýchárku se sklípkem z Jasené, sbírání nástrojů a nábytku pro instalaci valašských jizeb a jiné úkoly. V minulých dnech rozebrána za součinnosti Památkového úřadu poslední rožnovská chalupa, která však pro vetřost musila býti prozatím uložena ve skladišti.

Přes neustálé hmotné potíže investoval spolek do přírodního musea více než Kč 100.000.—. V minulém roce dostalo se mu subvence od min. školství v obnose Kč 30.000.—. V minulých dnech dostalo se museu daru 10 originálů od několika výtvarníků zvučných jmen, kteří čerpali své náměty v plenéru na Horní Bečvě, čímž vzrostla galerie obrazová spolku na 38 originálů. Loni organizován byl museem zájezd výtvarníků a spisovatelů do Rožnova, který se neminul svým cílem.

Jednu věc nutno rožnovským pracovníkům přiznati: že jsou mistři v propagaci snah, sledovaných vybudováním musea v přírodě, že se jim podařilo získati za členy vynikající osoby našeho veřejného života, kteří prokazují spolku služby nejen morální, ale i materiální, a že společným úsilím všech lidí dobré vůle bude program před málo lety vytčený zhruba splněn.

V poslední době projevil se živý zájem pro zřízení musea ve Vsetíně, o kterém usneseno, že se má jmenovati *museem Masarykovým*. Vzalo si za úkol sbíratí památky, mající v první řadě vztah ke Vsacku. Hloučku nadšenců vedených lékařem dr. Sovou podařilo se shromáždití již řadu exponátů, uložených ve třech světnicích, které potřebují svého definitivního umístění, o němž se uvažuje. Obec stojí před úkolem, aby problém tento brzy kladně rozřešila a dokumentovala tak živý vztah k této pro studium kraje důležité instituci, k jejímuž vzniku dala podnět.

Při museu bylo zřízeno oddělení, které si vzalo za úkol shromáždití památky na činnost pres. Masaryka jak před válkou, tak i v době zahraničního odboje.

Maticе opavská, která má na kulturním obro-

zení Opavska nedoceněné zásluhy, obrátila v pozdější době své činnosti pozornost k dokumentům národní minulosti a k památkám osobité kultury lidové, které zachránila před neporozuměním doby a uchovala pro časy příznivější. Byl to Vincenc Prasek (1843-1912), ředitel matičního gymnasia v Opavě, který společně se slezským historikem Josefem Zukalem prosadil r. 1884 ve výboru Maticе opavské změnu stanov, na základě které mohla Maticе rozvinouti činnost musejní a sběratelskou a vytvořiti při spolku museum, které nazváno *Museem Maticе opavské*.

Akce tato doznala všude velkého ohlasu, zejména v ostatních historických zemích, i mezi krajany v cizině. Příliv exponátů byl v prvních třech letech překvapující. Značnou překážkou v dalším rozvoji byl však nedostatek místností. Tato okolnost přivedla nezáměrně a kráží musea. Opětný zájem projevil se r. 1893, kdy byla pořádána národopisná výstava opavská. Tehdy zřízeno při museu národopisné oddělení a přibýlo mnoho předmětů lidového umění, zejména výšivek, krojů a lidopisné literatury. Teprve r. 1901 přestěhováním do nových místností v domě MO zpřístupněny sbírky opět veřejnosti a počíná doba rušnější činnosti, zejména r. 1907, kdy se stal kustodem prof. Sladký. Krátce před válkou byly sbírky opět přestěhovány. Ve světové vojně ustala činnost a teprve v r. 1921 přejaty sbírky do správy zemského musea za podmínek, jimiž je vlastnické právo Maticе opavské plně zajištěno.

Nutno podotknouti, že museum MO zúčastnilo se svými sbírkami r. 1895 Národopisné výstavy čl. v Praze, r. 1903 výstavy v zemském museu při příležitosti sjezdu něm. antropologů v Opavě, r. 1906 výstavy domácího průmyslu a lidového umění ve Vídni, r. 1913 výstavy slezských krojů a výšivek MOL ve Sl. Ostravě. Také národopisná výstava v Orlové r. 1894 byla obeslána.

Ačkoliv v programu musea bylo především shromažďovati předměty krajové kultury, přece jenom nával darů původu mimoslezského byl tak velký, že tyto předměty tvoří většinu sbírek a krajinský ráz musea byl tím porušen. Mimo to budováno bylo v první době hlavně oddělení archivační a slezských tisků na úkor oddělení národopisného. To souviselo ovšem v první řadě s individualitou Praska a jeho zájmy. Z archivační obsahuje museum mnoho vzácných původních listin, počínaje XV. stol., četné listiny šlechtické, kolekce selských smluv, listin obecních a cechovních. Činitelé musea věnovali také velký zájem bádání praehistorickému ve Slezsku. Sbírkou těchto nálezů obsahuje na 140 čísel. Velká pozornost byla věnována sbírání českých tisků slezských a tisků slezských spisovatelů. Mezi nimi je vzácný tisk mor.-ostravského rodáka Valentina Bernata Jestřabského »Vidění sedláčka sprostného«, vydaný v Opavě r. 1719. Těmito tisky chtěl Prasek dokumentovati dějiny české řeči na Opavsku. Museum chová také nejstarší český tisk, třeba neúplný, postilu evang. kněze Martina Filadelfa Zámrského, českého kazatele z Opavy, tištěnou ve Slezsku. Hojně je zastoupena náboženská literatura z doby úpadku, jsou také české tisky z Krnova, Hlubčic, Ratiboře a Frýdku.

Oddělení národopisné vzniklo značně později. Byl to hlavně Jan Vyhlídal, kterému patří zásluha o zachování národopisných hodnot slezského lidu. Stalo se tak v době příprav k Národopisné výstavě čl. v Praze, kdy v rámci akadem. spolku »Opava« ustavil se národopisný odbor, který se postavil s MO v čelo akce sběratelské, která byla korunována zdarem. Výsledky sběratelské činnosti předvedeny na První národopisné výstavce r. 1893 v Opavě. Značná část jich byla zapůjčena na výstavu do Prahy. Předměty staly se majetkem musea MO.

Zmínky zasluhuje také sbírka fotografických pohledů ze Slezska, sbírka mincí, čítající na 3000 kusů, vědecká knihovna, obsahující na 6000 sv., v níž je důležité oddělení časopisů. Slabě je zastoupeno výtvarné umění, což při speciálním poslání musea je pochopitelné,

O jedné věci nemůže být sporu, že museum MO splnilo z větší části velké poslání, pro které bylo určeno, že shromáždilo za dobu své existence celou řadu památek historických, literárních, uměl.-průmyslových a národopisných, ve kterých aspoň částečně je podán obraz kraje a že svým archivem a knihovnou umožnilo studium historie kraje celé řadě slezských pracovníků.

V poslední době, kdy sociální úkoly legionářských organizací převzal z větší části Sociální ústav legionářský, věnují tyto zvýšenou pozornost zachování historických památek, majících vztah k jich zahraniční činnosti. Děje se tak zejména zřizováním oddělení při krajských museích. V našem kraji jdou příkladem v tomto směru zejména opavští legionáři, kteří otevřeli dne 28. října minulého roku za finanční podpory zemské správní komise a okresního osvětového sboru při zemském museu v Opavě oddělení národního odboje. Je umístěno v tak zv. Müllerově domě a obsahuje jak památky na zahraniční odboj, rozdělený na oddíl ruský, francouzský a italský, tak i oddělení, věnované domácímu odboji, které chová četně zajímavých památek. Museum obsahuje figuriny, jež jsou oblečeny v uniformy našich legionářů, ve vitrinách pak jsou instalovány ukázky zbraní a předměty výstroje. V nízkých zasklených skříních je uložen listinný materiál, časopisy, brožury a knihy, vydané během světové války za hranicemi. Značná část památek vztahuje se k účasti Slezanů v zahraničním odboji a zejména k historii 8. slezského pěšího pluku.

Slezské zemské museum — dříve nazývané Museem pro umění a průmysl — založeno bylo v r. 1882 a je vedeno výborným museálním odborníkem, badatelem v oboru vídeňské keramiky dr. Braunem, který také vtiskl museu ráz své individuality, a asistentem dr. Černoorským, výborným znalcem keramiky habánské a vyškovské. Sbírkou musea jsou převážně rázu umělecko-průmyslového a výtvarně uměleckého. Význačnou částí musea je obrazárna, která má značný počet originálů starší doby a různého původu. V moderní části této galerie jsou velmi četné oleje a akvarely, v nichž je zastoupena značná část našich mistrů. Velmi pozoruhodné jsou sbírky starého nábytku, majoliky, z nich některé úseky patří k nejbohatším sbírkám v republice. Četnou je též sbírka keramiky habán-

ské a vyškovské o které vydal dr. Černoorský svou disertační práci. Sbírkou slezských mincí je téměř úplná. Zajímavá je také sbírka archeologická. Pozoruhodná je dále slezská jizba, oddělení kovových prací a konečně interiér dřevěné-kostelíka z Tošovic u Oder, z něhož některé části jsou z kostelů cizích.

Kromě tohoto musea jest v Opavě také gymnasiální museum, umístěné v zem. domě, a městské museum, založené v r. 1896 a instalované v tak zv. hodinářské věži.

Museum »Slezské musejní společnosti« v Orlové vstoupilo koncem r. 1927 do nového období své činnosti přemístěním do definitivních místností v bývalé závodní škole. Další činnost bude se vyvíjeti za podmínek značně příznivějších. Rušivě zasáhl do ní pouze odchod dosavadního správce sbírek Jar. Zahradníka do Mor. Ostravy. V poslední době podařilo se však najít náhradu v osobě báňského úředníka St. Henycha, při čemž jednatelskou funkci kuratoria převzal šéfred. Zahradník, který slíbil zakladateli musea, zemřelému řed. Klvaňovi, že o rozvoj musea bude v budoucnosti pečovat. A tato péče, prováděná s láskou k věci, bude provázena jistě úspěchem.

Starost o doplňování sbírek musejních je rozdělena velmi účelně na 15 kustodů, kteří pečují o tato oddělení: hornicko-geologické, numismatické, archivální, národopisné, odd. starožit. knih, domácí výroby a zemědělství, vojenské a legionářské, plebiscitní, školské, přírodovědecké, církevní, knihovní, spolkové, obrazové a grafické a rukopisné.

Z činnosti společnosti nutno uvést zejména akci o získání fotografických alb ze všech obcí Těšínska, která zdárně pokračuje, uspořádání výstavky ak. malíře Jančálka, sochaře Znoje, keramiky slezské z dílen dr. Larische-Mönnicha, dnes již likvidovaných, vydání ročenky za r. 1928 s článkem dr. V. Fabiána »O těšínských háčkovaných čepcích« s ilustracemi, dále ročenky za r. 1929 s článkem R. Piláta »O mincích knížat Münsterbersko-Olešnických z rodu Poděbradů« a životopis sochaře a řezbáře Jos. Skotnice, rodáka slezského, od J. L. Mikoláše s ukázkou jeho prací. Za součinnosti společnosti pokračováno také ve vydávání vlastivědných příloh »Obrany Slezska«. Přípravuje se pro nejbližší dobu souborné vydání básní orlovského spisovatele a buditele Frant. Poláka.

Slezská musejní společnost vede již delší dobu v evidenci otázku zřízení filiálního musea v Č. Těšíně, který plebiscitem ztratil velmi bohaté museum, jež je dnes v polské části města. Projekt tento však rozvíjí samostatně město, které již při budování nové radnice v r. 1929 pamatovalo na místnosti pro nové museum. Základ pro museum byl dán různými dary jednotlivců, které jsou na radnici uschovány, doposud však nevystavěny. Do sbírek projektovaného musea patřila by rozhodně česká cechovní kniha Těšína z roku 1520 a protokoly Těšína ze 17. a 18. stol., které tvořily dříve exponáty bývalého musea Bukovanského na Sl. Ostravě. Odtud byly vyzvednuty v r. 1919 řed. Eliášem a předány při deputací slezských pracovníků u p. presidenta pro pařížskou konferenci.

Velmi čilá orlovská »Slezská musejní společnost« učinila v minulých letech několik pokusů o zřízení filiálních museí. Snaha zřídití Krajininské museum v Jablunkově korunována byla zdarem již v r. 1924. Hlavní zásluha o to patří šéfred. Zahradníkovi. Po získání místnosti v budově okr. soudu instalovány v něm sbírky Úmrtního fondu insp. Dvouletého z Návsi, výsledek to sběratelské činnosti žel. zřízenců, které obsahují hlavně památky na jablunkovské tkalcovství, inventář bezkydských pastevců, součástky goralského kroje, dále sbírku p. Cichoně, složenou ze slovenské keramiky a soch. Museum vlastní také sbírku mincí a oddělení památek na světovou vojnu. Ve sbírce tisků, která čítá asi 120 čísel, jsou zastoupeny zejména kancionály Třanovského a jiné evang. modlitební knihy, knihy gruntovní a pod. V poslední době pracuje se již na inventáři sbírek, které čítají asi 800 čísel. Dalšímu rozšíření musea brání nedostatek místností. Značnou vzpruhou ve sběratelské činnosti na Jablunkovsku byla svého času konaná schůzka přátel starožitností, konaná na popud Slezské musejní společnosti v Jablunkově za účasti lidovýchovných pracovníků z kraje. Velkou péčí museu věnuje její hybná síla uč. Vašíček.

Nutno s povděkem konstatovati porozumění

městské rady ve Frýdku pro zachování památek na bohatou historii města, která dala v roce minulém podnět ke zřízení kuratoria Městského musea ve Frýdku, jehož předsedou zvolen dr. Sekera a jednatelem odb. uč. Kalus. Museu dostala se dotace ve výši Kč 50.000.—. Kuratoriu působí největší starost umístění sbírek, kterých je již slušný počet a které jsou prozatímně instalovány ve 2 místnostech novostavby spořitelny. Pomýšlí se však zabezpečiti místnosti v projektované novostavbě školy. Pak se také stane akutní otázka dohody s kuratorem Zemědělského musea, které je umístěno v zámku.

Prameny: Naše Valašsko č. 1, 2. — N. Parma: Frenštátské museum. K povzbuzení museálních snah. Poslední zbytky lidopismné. Štramberské museum (M.-sl. deník). — Druhá zpráva o činnosti »Slezské museální spol.« v Orlové za r. 1928. — Třetí zpráva »Slezské museální spol.« v Orlové za rok 1929. — K. Černoohorský: Museum Matice opavské a jeho sbírky, Opava 1927. — Frid. Macháček: Musea a žurnalistika (N. L.). — A. Vašek: Návštěvou v zemském museu v Opavě (M.-sl. deník). — Časopis vlast. spolku musea v Olomouci, roč. 1925, čís. 1—4. — N. Parma: Prvotisky z býv. piaristické knihovny v Příboře.

A. Adamus:

Z krajevé literatury.

Dr. Vojtěch Martínek: »Žena a peníze«. Vydáno bylo nákladem Knihnice Ruchu r. 1928 jako 13. svazek. Díl I. a II., str. 372, 10 cm×15 cm. Martínek, zahloubavší se do sociálních, hospodářských a národnostních problémů svého rodného kraje, Ostravska, Jakubem Obervou a Plameny vydal v přestávce, v níž píše třetí díl k Jakubovi Obervovi shora jmenovaný román z maloměstské společnosti, v němž řeší vztahy ženy, muže a peněz.

Staříčský pan děkan Jan Vyhlídal vydal v Lidové knihovně »Dne«, svazek XVIII., seš. 1. — 3. pěkně své vzpomínky z Opavska pod názvem »Boj o české dušičky«. Kulturní obrázek ze Slezska. Cena 3 Kč, v Brně 1926. Knížečka je věnována památce † P. Ondřeje Pavlíka. Zachytil v ní celý svůj boj s odrodilci na Opavsku po čas svého působení v Jaktáři. 11 cm×16 cm, str. 116 (2).

Jiná knížka téhož autora: »Pod žezlem pruských králů«. Na památku 10letého výročí obsazení Hlučínska československým vojskem. Nákladem »Šlápěje života« 1930. Vytiskla Společenská knihtiskárna v Přerově. 13 cm × 19 cm, str. 196 (4). Obálka je ozdobena obrázkem představujícím Prušáka, jak sekerou osekává slovanskou lípu, v pozadí chrání jej říšský německý orel. Knížka podává historický obraz lidu z území urvaného z bývalého knížetství opavského r. 1742 aneb, jak se stručník praví, z Hlučínska. Jest ten zhuštěným opakováním starších prací autorových. K tomu přidán

i novější vývoj moravského lidu na Hlučínsku a kraje zůstavšího pod pruskou vládou. Jako autor svými staršími pracemi vyvolal zájem v národě českém o porobený lid moravský pod pruskou vládou, tak hledí znovu probuditi zájem o moravský lid v Pruském Slezsku, na Hlubčicku a Ratibořsku. Přímou volá ke všem lidem dobré vůle, aby všemi prostředky snažili se pomoci tomu lidu, opuštěnému dnes, ubitému, který nesmí se dnes už ani modlíti svou rodnou řečí. Vzpomíná jeho moravských rodáků Tomáše Kamrádka, Huga Stankého, Josefa Otavy, Pavla Šebesty a jiných, kteří z lásky k moravské řeči snášeli ústrky pruské vlády. Ale zdá se, že hlas staříčského autora je marný. Jde to rychle s poněmčením lidu, zvláště dnes. Ticho jako v hrobě je v Bavorově, v Petrovicích, v Ketči, ba v Bavorově a okolí je vše ztraceno. Mladí už neznají moravsky mluvit, starší ještě mluví moravsky, ale už jim těžko rozuměti. Ještě staré ženy dovedou mluvit nejlíp moravsky. Krásný zdravý lid okolo Bavorova, úrodný kraj, ale duševní bída strašná. Nic nečtou. Neznají ani německy ani moravsky. Ptám se stařenky v bavorovském kostele: »Stařenko, tak se věčil modliče po nimecku?« »Tak tak, bo zakazali modliče se po moravsku, bo my teraz dajč!« odpověděla. Dokud se modlili moravsky, byl jim chrám Páně vším, dnes i v té věci nastala lhostejnost. Kněžka krčí nad tím rameny, tak chce arcikněz Nathan z Bránice.

Jinou knížku, a to divadelní hru vydal Ant. Hořínek: »Zlata lesk«. Hra ze života lidu na Těšínsku o 4 jednáních se zpěvy a tanci, národními zvyky a obyčejí. Tiskla Moravskoslezská knihtiskárna v Moravské Ostravě 1929, 12 cm × 17 cm, str. 72. Hra má být provozována na Nár. divadle mor.-slezském. Hra je ze života lidu na Těšínsku, ale chybí v ní rázovitá řeč těšínská.

Ing. C. L. A. Drozdek vydal: »Vzpomínky — Mládí a Kronika farnosti, obce a školy Velké Polomé«. Nákladem vlastním 1929. Tiskla Slezská lidová tiskárna v Opavě. Str. 142 (2), 15 cm × 21 cm. Autor zachytil svou knížkou, kterou ozdobil obrázky všech skromných pracovníků své rodné vsi kus života lidu na Opavsku. Kronika vsi je ovšem skrovná, mohla být obšírnější při značném bohatství zpráv o Velké Polomi.

Knihovna přátel »Kruhu« ve Vítkovicích vydala jako 14. svazek menší publikaci R. Fr. Šimka: »Jak ub Arbes«, str. 32, 16 cm × 24 cm, s fotografickým snímkem spisovatele Jak. Arbesa a s faksimilem jeho rukopisu: Nesmrtelní pijáci. Povahopisné črty Jak. Arbesa. Autor podává stručným způsobem své dojmy, vyvolané četbou děl Arbesových.

Ant. Vojkůvka vydal »Orchidee« básně. 1929. Nákladem volného kroužku přátel umění, vědy a literatury. Mor. Ostrava. Str. 28 (4), 14 cm × 21 cm. Autor, prodávající novin, jak sám o sobě praví: »Jsem jenom prostý prodávající, — ohnivých křížovatek, z nejzazších dálek slyším pláč — nešťastných chudých matek«, vyjádřil své různé dojmy obratnými verši. Básnického nadání mu upříti nelze.

Jiná knížka: »Profesor Ant. Vašek, buditel svého lidu na Lašsku slezském i moravském, bojovník za vědeckou poctivost, otec Petra Bezruče«. K stému výročí jeho narození (k 11. XI. r. 1929) a k padesátému výročí jeho úmrtí (k 13. XII. 1930) napsal prof. Adolf E. Vašek. V Opavě 1930. Str. 58 (2), 15 cm × 22 cm. Autor uctil památku nejzasloužilejšího českého člověka ve Slezsku Opavsku pěknou knížkou, v níž probral životní osudy buditele slezského lidu na Opavsku a v severovýchodní Moravě, otce Petra Bezruče. Životopis Vaškův mohl být doplněn kapitolou poměrů na Opavsku okolo r. 1860, aby lépe vynikla velikost práce Vaškovy. Právě-li autor, že Vaškovi tanul na mysli při vydávání »Besedníku« vzor Krameríův a Karla Havlíčka Borovského, jemuž za studií v Praze byl na blízku, je to možné, ale spíše bral si vzor z Pavla Stalmacha, buditele porobeného staletími polského lidu na Těšínsku, který od r. 1848 vydával pro lid »Gwiazdku Cieszyńskou«, kterou Vašek čítával a pilně sledoval. Zde měl zářivý příklad, jak pracovat a probouzet lid ze staleté lethargie. Ovšem poměry na Opavsku pro německé okoli byly zcela jiné než na Těšínsku. Bylo zde vědomí moravské, bylo zde kněžstvo vlastenecké, které naučilo lid, mající školu ve své moci od r. 1804—1868, české knihy čísti. Generace, která vychodila školu obecnou po r. 1848, po zrušení roboty, stala se hybnou silou po vesnicích v letech 70. a 80. Vašek chtěl lid vychovávat pomocí novin poli-

ticky, hospodářsky a národně, v tom tkví jeho zásluha, ale příliš se nesmí jeho práce zveličovat, výsledek jeho pětileté novinářské práce nebyl tak velký, jak lze usouditi z historického dnes fakta, že když přešlo školství do správy země r. 1868, kdejaká ves na Opavsku žádá o úplné německé vyučování v obecné škole. (Viz index došlých žádostí u zemské školní rady.) A právě tato generace ovládající obce, i když si veškeré nepřátelské vlivy z Opavy odmyslíme, byla by musila podlehnouti vlivům Vaškova »Besedníku«. Nebyl to sám Vašek, ale byla to celá řada jiných vlastenců, která se zasloužila o moravský lid na Opavsku.

J. L. Mikoláš vydal zvláštní otisky z Věstníku Matice Opavské: Slezsko a slovanský sjezd v Praze 1848. Autor zkresluje poměry Těšínska okolo r. 1848. Pokud zde byli vlastenci čeští, nebyli domorodí, nýbrž c. k. úředníci, kteří uznávali nároky polské na Těšínsko a podporovali šíření národního uvědomění polského lidu, neboť cenili si výše práva života než všelijaký historický dokument a řídili se slovy, že Slovan všude bratry má. Tých autor vydal: Květnové divadelní slavnosti na Těšínsku r. 1918. Str. 12. 17 cm × 24 cm. Vypočítává slavnosti v těchto památných dnech po vesnicích na Těšínsku. Mluví-li při tom o českých spolcích na Jablunkovsku, že i ony slavily slavnost, nelze to ničím doložit, neboť tehdy spolků českých na Jablunkovsku nebylo.

Na památku osmdesátých narozenin presidenta ČSR vydal R. Fr. Šimek báseň: »Sedmý březentisícdevětsettřicet« s perokresbou p. presidenta a jinou báseň »Ve velký den« rovněž s perokresbou představující uvolněné ruce z okovů, v pozadí pražský hrad v záři vycházejícího slunce Svobody. Obě básně vydal Kruh ve Vítkovicích.

O. M. Štěpánek, ředitel Lidové knihtiskárny v Mor. Ostravě, vydal jako svůj soukromý tisk a jako novoročenku k roku 1930 báseň Petra Bezruče: Kdo na moje místo? na ručním papíře s dřevorytem Jos. Sládka a s vlastnoručním podpisem básníka.

Dva nové kulturní věstníky začaly vycházet. »Naše Valašsko«, které řídí Fr. Tábořský ve Vsetíně a »Věstník Matice Opavské« roč. XXXV, který změnil nejen vnějšek, ale i vnitřek, opustil tradici, jakou mu dal Prasek a zahájil nové cesty. Bude vycházeti čtyřikrát do roku. Redaktorem je prof. Václav Čepelák. Oba dva časopisy přinášejí pěkné články a krásné kulturní obrázky z kraje.

Z novinových článků nebylo letos nic zvláštního ve slezských novinách, co by zasloužilo zařazení. Pozornosti zasluhuje studie univers. prof. JUDr. Jana Kaprasa, uveřejněná v »Obraně Slezska« počínaje čís. 10. XVIII. 1930: »Jazyková a národnostní otázka na Těšínsku v historickém vývoji«. Autor je znám jako znalec právních dějin Slezska, ale přece, kdykoli opustí právní dějiny Slezska, dostává se do omylů, které musí každý školený historik odmítnouti jako nemožné, neopírající se o historické prameny země. Autor chce dokázati

svými články, že Těšínsko bylo v minulosti obýváno českým lidem. Čeština byla sice úřední řečí, ale úřední řeč nemusí býti identickou s řečí lidu. Není zde místa vyvracetí autorovy omyly, vlastně Praskovy, o něž se autor opírá. Je přece známo, že Prasek nebyl historik a k tomu ještě byl slabý filolog, který pomocí slovních hříček jako

kroměřížský setník Žunkovič byl by dokázal celému světu vše. Ostatně o této otázce vyjde zvláštní publikace, opřená o prameny země těšínské, aby se už jednou přestaly přenášeti z knihy do knihy tvrzení Sláмова, Hořicova, Praskova atd., jimž pramenem byla pouhá zbožná přání a nic více.

O B S A H:

Úvodem	3
Zpráva o činnosti Masarykovy vyšší školy lidové	5
Zpráva o ostatní činnosti Kulturní rady	9
Zpráva o činnosti okresních osvětových sborů a ostatních osvětových korporací	12
Deset let činnosti Masarykovy vyšší školy lidové v Mor. Ostravě	40
Ostravská hudební sezona	44
Činohra Národního divadla moravskoslezského	47
Výtvarné umění a naše umělecko-výchovné snahy	48
Musea v širším Ostravsku	49
Z krajevé literatury	54

Státní nakladatelství vydalo

k 80. narozeninám našeho p. presidenta T. G. Masaryka sborník

„MASARYKOVA PRÁCE“

brož. za Kč 33,-, vázaný v plátně za Kč 40,-, a spis Dra J. Doležala:

„80 LET T. G. MASARYKA“

v celoplátěné vazbě à Kč 11'50, brož. Kč 7'50. Současně upozorňujeme na sbírku

„Knihy pro každého“

vycházející ve Státním nakladatelství již v VII. ročníku. Sbírkata tato obsahuje cenná pojednání ze všech oborů lidského vědění, v každém ročníku zařazen jest některý spis T. G. Masaryka. Prospekty budou na požádání ochotně zaslány. Objednávky vyřídí a dotazy ochotně zodpoví každý knihkupec nebo přímo STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ pobočka v Brně, Františkánská ulice čís. 4

Knihkupectví a papírnictví

ADOLF PEROUT

Mor. Ostrava

Zámecká ulice číslo 4

Telefon 35.48

Sklad veškeré české literatury, kancelářských a školních potřeb

Literaturu - hudebniny
ve velkém výběru

Jos. Mikulík

M. Ostrava

Ul. čes. legií čís. 5

(blíže Národ. domu)

Papír, kancelářské potřeby

Hudebniny

nové i antikvární

Jindřich Řimánek

Mor. Ostrava

Nádražní třída 47

Veškeré časopisy, knihy a
papírnické potřeby dodá za

nejlevnější ceny

Ústřední prodejna novin

Knihkupectví - papírnictví

Václav Vunš

M. Ostrava, Nádražní tř. 21. Telefon 34.37

Knihy

Hudebniny

Obrazy

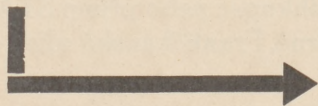
Antikvariát

Kancelářské potřeby

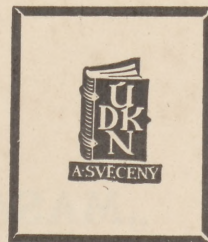
Školní potřeby

Umělecké předměty

Na skladě má:

Filiálka Ú. D. K. N. Ant. Svěcený
Mor. Ostrava, Nádražní třída 32
v domě Dělnické záložny

Václav Kunc

Moravská Ostrava

Zámecká ulice

Pianina 6.500 Kč, klavíry 10.500 Kč, výhodné podmínky, ceníky zdarma. Školní housle 50 Kč a výše. Ladění a opravy klavírů.

Výměna starých nástrojů za nové

Klavírní salon

50 nástrojů na skladě
má firma

Kupka Vlad.

Mar. Hory tel. 832.24

Pianina od 6.500 Kč

Prohlídka salonu bezzávazná

Vzáj. pojišť. banka **SLAVIA** Brno, Lažanského 8

Inspektorát v Moravské Ostravě

Nádražní třída 51.

Telefon číslo 31.10 a 31.11

Všechny druhy pojištění

Pojištění dešťové

Jodové lázně Darkov

(Stanice košicko-bohumínské dráhy)

Nejsilnější jodové lázně střed. Evropy, nejvýše účinné při chir. tuberkulóze, skrofulóze, arterioskleróze, rachitis, chudokrevnosti, ženských a kožních chorobách, tabes, strumě (vole), Basedowu, příjici atd.

✱

Dětská útulna pro děti bez průvodu

✱

Sezona od 1. května do 31. října. -- Prospekty zašle správa lázní.

Elektrotechnický a mechanický závod

JAR. PETRŽILKA

v Mor. Ostravě

Tel. 23.55

ORLOVÁ, tel. č. 11. - ČES. TĚŠÍN č. 82

ANT. SCHINDLER

kožešník

a kloboučnický obchod

Moravská Ostrava

Třída 28. října čís. 5. - Telefon číslo 32.48

Proč roste a sílí

„Budoucnost“ v M. Ostravě?

Poněvadž je organizací konsumentů, která poctivě řeší:

- 1.) Režijní zásobování svých členů
- 2.) Vyrábí požitatiny v I. jakosti
- 3.) Poskytuje řadu výhod
- 4.) Organisuje nový hospodářský řád

„Budoucnost“ v Moravské Ostravě

je největším družstvem v Čsl. republice:

65.000 členů, 304 prodejny, 30 výseků masa, 4 textilní prodejny

Zápisné Kč 5.—

Informujte se na kterékoliv prodejně

ELEKTRICKÉ ŽEHLENÍ VÍTĚZÍ!

Řiďte se heslem:

**Elektricky
vše a vřdycky!!**

Elektrické žehličky a veškeré ostatní elektrické přístroje za hotové i na splátky dodává

Mor.-ostravská elektrářská akciová spol. v M. Ostravě, Suchardova 3

**Český akciový
pivovar
v Mor. Ostravě**

●
doporučuje své chvalně známé
výrobky:

10° výčepní světlé a tmavé

12° ležák světlé

15° porter

●
Žádejte ve všech hostincích
a obchodech pivo z tohoto českého
podniku

**KAVÁRNA
„ORIENT“**

Doporučuje
se všem návštěvníkům
Mor. Ostravy

●
Hojný výběr časopisů

●
Kulečníky

●
Středisko umělců a sportovců

●
Telefon č. 24.82

Kavárník Frant. Hanousek

Návštěvníkům Moravské Ostravy
doporučuje se návštěva

**KAVÁRNY
„PRAHA“**

Středisko české společnosti
ALOIS ŠEDĚNKA
kavárník

**Strassmannův
pivovar
Moravská Ostrava**

vyrábí uznaně
výtečná piva

Přistupujte za členy Masarykovy letecké ligy!

Příhlášky v Domě umění v Moravské Ostravě, Švabinského ulice

ČESKÁ PRŮMYSLOVÁ BANKA

filiálka v Mor. Ostravě,

Telefon čís. 20.97, 20.98, 20.99

provádí veškeré bankovní transakce

Vklady

CENTRÁLA V PRAZE, NA PŘÍKOPĚ Č. 35

Úvěry

Akciový kapitál a rezervní fondy Kč 295,000.000—

BRATŘI GUTMANNOVÉ

Brno, Pařížská číslo 12.

Tel. 4681, 4682, 4683, 4684

Prodej uhlí, koksu a briket

z ostravsko-karvinského kamenouhelného revíru

Representace v Praze II.

Odbočka v Opavě

Odbočka v Mor. Ostravě

Bredovská 9. - Telefon 208-41

Hrnčířská 2 a Sever. nádraží. Tel. 414

Schubertova 2. Tel. 20.35, 20.36

„KERAMIKA“ akc. sp., fil. v Mor. Ostravě

(dříve Čeněk Valenta)

Tovární sklady: FRÝDLANTSKÁ 14, naproti nádraží

Mor. Ostrava-Vítkovice

Telefon 32.89

Speciální závod pro dlažby a obklady.

Výroba cementového zboží

VELKOOBCHOD STAVIVEM

Adresa dopisů a telegramů:

KERAMIKA MOROSTRAVA

Prodejna dlaždic, glaz. obkladaček (flísen),
kameninových rour, šamotových kachlů, kamen
Fasádní keramika

Hydr. vápno, sádra, portland. cement, malířská hlínka,
Staussovy rohože, rákos. pleťivo, drenážky, cementové
výrobky.

Šamotové cihly a moučka. Skleněné duté cihly

STAVEBNÍ HMOTY

Umělá omítka a kámen »Břízolit«

Rozpočty na dlažby a obklady stěn zdarma

BRATŘI ŠPAČKOVÉ

stavitel

a úředně aut. civilní inženýr staveb

VE SLEZSKÉ OSTRAVĚ

Provádějí veškeré práce
stavitelské
a inženýrské

Doporučujeme tyto české lékaře:

Primář Dr. J. Bělina

léčí odborně
syfilis, pohlavní a kožní nemoci

Mor. Ostrava, Sokolská 1526
Nové úřed. domy. Od 1.—4. odpol.

Soukromý léčebný ústav (sanatorium)

Dr. Leopolda Kleina

v Mor. Ostravě, Hornopolní ulice čis. 9,
pro chirurg. a ženské nemoci, porody,
vnitřní nemoci.

Ústav pro röntgenování.

Též amb. vyšetření a léčení od 9.—11. dopol.
a od 2.—4. odpoledne. Telefon číslo 23.90.

Odborný lékař

Dr. Fr. Navrátil

a operatér nemocí ušních, nosních a krčních,
em. asistent české ušní kliniky v Praze.

Mor. Ostrava, Tyršova ul. 23
Ordinuje od 10.—11. h. dop. a od 2.—4. h. odp.

Em. primář

MUDr. Bohumil Malý

odborný lékař nemocí plicních
Mor. Ostrava, Nádražní třída č. 67
(u jámy »Jindřich«). Ord. od 10.—12. dopol.
mimo neděle a svátky. Telefon 33.49. — Spec.
léčení tuberkulosy.

Odborný lékař nemocí vnitřních

primář Dr. R. Šrámek

přesídlil do Miličovy ul. č. 4
v domě, kde bylo ředitelství Báňské
a hutní společnosti
a ord. denně mimo neděle a svátky od 2.—4. odp.

Praktická lékařka

MUDr. Jar. Volejníková

Mor. Ostrava, třída Čsl. legií č. 5
Ordinuje od 10—12 dop. a od 4—6 odp.

Oční lékař

MUDr. Alois Šteidl

a operatér

Mor. Ostrava, Johanného tř. čis. 8
Ordinuje denně od 9.—11. dop. a od 2.—4. odp.
Telefon číslo 37.70.

Zubní lékařka

MUDr. Žáčková Marie

Slezská Ostrava, Záměstí,
proti radnici. — Telefon číslo 32.60

Městský lékař

Dr. Vladimír Winkler

Mor. Ostrava, ulice I. máje číslo 4
Ord. denně od půl 2.—4. hod. odp. a v neděli
od 9.—10. hod. dopol. — Telefon číslo 25.65.

MUDr. K. Pohludková-Lužná

odborná lékařka chorob vnitřních a dětských
Mor. Ostrava, Nádražní třída č. 32
(dům Dělnické záložny).
Ordinuje od 9.—11. hod. dop. a od 2.—4. hod.
odpol. — Telefon číslo 30.56. — Horské slunce.

Pavel Segall

zubní technik,

Mor. Ostrava, Nádražní tř. 60.
Ordinuje od 8.—12. hod. a od 2.—5. hod.
Číslo telefonu 37.05.

VIII

Doporučujeme tyto české lékaře:

MUDr. Břetislav Novotný

praktický lékař

HRUŠOV, HOTEL »KULKA«

MUDr. Alois Chvostek

Odbor. lékař pro tuberkulosu a plicní choroby
vedoucí lékař plicní ošetrovny státních drah

Mor. Ostrava, Táborská ulice
vedle kavárny »Orient«. — Ordinuje denně od
10.-12. dopol. a od 2.-4. odpol. — Horské slunce.

Odborný ženský lékař a operatér

MUDr. J. Sobotka

Mor. Ostrava, Zámecká ulice čís. 17
Ordinuje od 9.—11. dop. a od 2.—4. odp.
Telefon číslo 21.71

Odborný lékař a chirurg očních chorob

Dr. E. Štastník

Mor. Ostrava, Hviezdoslavova 21,
(naproti býv. okr. politické správě)

Ord. 10—1, 3—4. Telefon 42.78.

Ordinuje též pro Revírní bratrskou pokladnu.

Odb. lékař pro choroby nervové a duševní

MUDr. Vlastimil Hrubý

býv. asist. odděl. neurologické kliniky v Brně.

Ord. v Mor. Ostravě, Johanného tř. č. 8.

Ve všední dny 8.—11., 2.—4.

Státní městský lékař

MUDr. J. Koníček

v Nov. Jičíně, Legrova 4, u nám.
Ord. od 9—11, od 2—5 hod. Horské slunce.
Telefon 214.

Zubní lékař

MUDr. Vlad. Kantorek

Mor. Ostrava, Nádražní tř. 13.
Ordinuje od 9.—12. hod. dopoledne a od
2.—5. hodiny odpol. — Čís. tel. 33.65.

Odborný lékař pro roentgenologii

MUDr. Václav Šimíček

Mor. Ostrava, Chelčického ulice 4
Ordinuje od 9.—12. hod. dopoledne a
od 2.—4. hodiny odpoledne.
Telefon číslo 35.61.

Odb. lékař pro choroby kožní, pohlavní
a kosmetiku

MUDr. Stanislav Apetaur

Ord. od 9-1, od 4-6, v neděli a svátky od 9-11.
Též pro Revírní bratrskou pokladnu.

MUDr. M. Apetaurová-Laubová

emer. asist. kož. klin. v Brně. Ord. od 2-4 odp.
Roentgen — Světloléčba

Mor. Ostrava, Nádražní třída č. 32
dům Dělnické záložny. — Telefon č. 36.61

Odborný lékař

Dr. Fr. Vysloužil

operatér nemocí ženských a porodnictví,
emer. asist. por. kliniky v Brně,

Mor. Ostrava, Nádražní třída č. 31.

Ord. 9-11 h. dop., 2-4 h. odp. Tel. 34.07.

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA

filiálka v Moravské Ostravě

provádí
veškeré bankovní obchody doma i v cizině

Tel. čísla

36.00, 36.01, 36.04, 36.05 a 36.06

—
Centrála v Praze
—

Akciový kapitál a rezervy přes Kč 691,500.000.-

Akciový kapitál a rezervy
přes Kč 200,000.000

Vklady přes 1 $\frac{1}{2}$ miliardy Kč
Telefon 25.76

Moravská banka,
filiálka v Mor. Ostravě

Přijímá vklady na běžný účet
a vkladní knížky
na výhodné
zúročení

—
Provádí veškeré obchody
cennými papíry
a valutami

—
Financování obchodních a průmyslových podniků.

Dělnické peníze
patří do dělnického podniku!

Proto je povinností každého dělníka,
aby své úspory ukládal jen u

**DĚLNICKÉ
ZÁLOŽNY**

v Mor. Ostravě

která poskytuje ze vkladu 5% úrok, při čemž hradí
sama důchodkovou daň, povoluje úvěry všeho druhu
za podmínek konkurenčních, prodává státní stavební
losy na splátky a losy čsl. třídní loterie

—
Telefonů čísla 34.51 a 33.76

Čsl. pošt. úřad šekový: Brno 100.264. Praha 6.265

SBĚRNÝ:

NOVÝ JIČÍN: Frant. Šuba, Nový Jičín, Hasnerova ul.
KOPŘIVNICE: Josef Junghans, Kopřivnice, č. d. 265

18

CENTRÁLNÍ LÉKÁRNA
FR. TOMÁŠEK, MORAVSKÁ OSTRAVA
Masarykovo náměstí čis. 17

Telefonní číslo 33.80

LÉKÁRNA
„U ANDĚLA STRÁŽCE“

Ph. Mr. FR. POSTAVA

V MORAVSKÉ OSTRAVĚ

Nádražní třída č. 35

vyrábí

Crème-mládí,

který pleť chrání, zjemňuje, bělí
a tvoří ji svěží
a hebkou

Cena 6 Kč

První městská lékárna

U ZLATÉ
KORUNY

M. PTACZKA

v Moravské Ostravě

Masarykovo náměstí

Telefon 21.24

doporučuje svůj bohatě zásobený sklad tu-
i cizozemských specialit, chemikálií a pra-
vého francouzského cognacu za nejlevnější
ceny

Lékárna „U Madony“

P Ř Í V O Z

Nám. Sv. Čecha

Mg. Ph. E. Kinsky

Městská lékárna

Mor. Ostrava — Mar. Hory 150

Majitel: Mr. L. Půrek

Telefon čís. 832.52

Doporučuje léčiva vlastní i cizí výroby

BANKA ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ

Centrála v Praze

Filiálka v Moravské Ostravě

Akciový kapitál 70,000.000 Kč. Reservní fondy 41,000.000 Kč. Telegramy: Legiobanka Mostrava.
Telefon číslo 36.80

Provádí veškeré obchodní transakce co nejvýhodněji! Vklady na knížky a účty!
Poukázky do sovětského Ruska!

Občanská záložna v Moravské Ostravě největší záložna na Ostravsku a ve Slezsku

Vklady přes Kč 70,000.000.—. Fondy a vlastní jmění přes Kč 7,000.000.—

Úrok z volných vkladů t. č. 5%, z vkladů vázaných na tříměs. výpověď 5 $\frac{1}{2}$ %, jinak dle dohody.

Půjčky všeho druhu

Stavební úvěry

Místecká spořitelna

centrála: Místek (vlastní palác), pobočky: Frýdlant n. O. — Paskov

Založena roku 1871 obcí Místek

Provozuje při sirotčím bezpečí všechny peněžní obchody.

Stav vkladů přes 47 mil. Kč od více jak 13.000 vkladatelů. Reserv. a jiné fondy Kč 2,750.000

Frýdecká spořitelna

založena roku 1869

centrála ve Frýdku

filiálka v Čes. Těšíně

Vklady Kč 65,000.000.—. Porady ve všech peněžních záležitostech zdarma

M.O.K.

Mor.-Ostravsko-Karvinská stavební společnost s r. o.

v M. OSTRAVĚ, Puchmayerova ul. 11, čís. tel. 30.52, 30.53

v PRAZE II., Ječná ul. 11, čís. telef. 35.188

Betonové a železobetonové stavby, průmyslové stavby, základy, kanalisace, vodní stroje, stavba železnic, návrhy, rozpočty. Vlastní pily a stavební stolařství

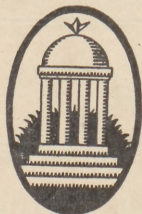
Architekti a stavitelé

KOLÁŘ & RUBÝ

Projekční kancelář

Provádění pozemních, průmyslových
a monumentálních staveb.

Železobeton

M. OSTRAVA

Křížkova ulice čís. 9. - Telefon čís. 35.07

Rudolf Molt

Natěračství, malíř písma
a lakýrník

Mor. Ostrava,

Poděbradova ulice číslo 31

Telefon číslo 37.78

Štrambersko-vítkovické cementárny akc. spol.

Ústředna M. O.-Vítkovice

Čís. telefonu: M. Ostrava 850.48 a 850.49. - Adresa telegramů: Cementárny Vítkovice, Morava
Továrny ve Štramberku, Mor. a Vítkovících, Morava

Nejvýznačnější cementárny na Moravě

Vedoucí značka v ČSR. - Šlechtěný cement značky „Štramberk-Special“. - Ia portlandský cement z otáčecích pecí značky „Štramberk“. - Pat. Siccifix-cement. - Ia vysokopecní cement značky „Vítkovice“. - Speciální výrobky: Stavební a hnojivé vápno, struskové cihly

XIII

Royal prvotřídní americké psací stroje
Royal portable prvotřídní psací stroje v kufříčku
A. J. S. anglické motocykly

František Konečný, Mar. Hory

Palackého tř. 160 **obchod se stroji** Telefon č. 832.81

Rozmnožování tiskopisů

provádí

ALOIS PODEŠVA

Moravská Ostrava

Bankovní ulice

Sklad kancelářských potřeb

Výroba kaučukových razítek

Adolfa Türka nást.

OSKAR TÜRK

v Mor. Ostravě

Tyršova č. 8

Telefon 41.53

Rudolf Tlalka

umělecké knihařství v Mar. Horách

Palackého tř. 328

Provádí všechny vazby v uměl. výpravě,
i pro praktickou potřebu

Ceny lidové

Dle přání provádí vazby knih dle návrhů umělců.

Umělecké knihařství

Jos. A. Plachetka

Mor. Ostrava

Havlíčkovo nábřeží 7

Vyznamenán státními medailemi: Dobrá v roce 1910,
Opava 1910, Příbor 1911, Mor. Ostrava 1923,
Orlová 1926, Opava 1927

Telefon 42.77

Telefon 42.77

Šicí stroje, jízdní kola, kočárky a hračky

ANT. SERBOUSEK, MORAVSKÁ OSTRAVA

Trída českých legií 31

Telefon číslo 34,12

Nemocniční ulice č. 12

Tovární výroba kovového nábytku, drátěných vložek a matrací. — Úplná zařízení
pro nemocnice a veřejné ústavy. — Potřeby pro čalouníky

M. SCHÖNIGER

kloboučník

Mor. Ostrava

Tř. 28. října, proti jámě Karolína

Velký sklad pánských klobouků

Frant. Dostál

kožišník

Mor. Ostrava, Těšínská ulice číslo 1

Telefon číslo 36.31

Uschovává kožišiny všeho druhu po letní dobu
a opravuje za mírnější poplatek než v dobu sezonní

Známá frenštátská plátna

damašky, kanafasy, sypoviny atd. ve velkém
výběru za mírné ceny u ty

RUDOLF GERLICH

MOR. OSTRAVA

Nádražní třída číslo 35

Velký výběr zefírů na pánské košile!
Vyhotovení pánského prádla dle míry!

JOSEF PŘADKA

JINDŘ. KROČKA NÁST.

V MORAVSKÉ OSTRAVĚ

TELEFON 25.31

Jediný speciální závod koberců, záclon a pokrývek.
Ohromný výběr látek dámských, vlněných, pracích,
hedvábných, etaminů atd. Zařizování bytů a kanceláří.
Solidní a reálná obsluha

Ant. Mikeska

v Mor. Ostravě

Telefon číslo 20.96

Speciální závod
pro přípravu a ozdoby na šaty,
jakož i veškeré modní zboží pro dámy a
pány. Koupací pláště, plavky a ostatní
potřeby pro lázeňský pobyt

Zvláštní oddělení
pro pánskou a chlapeckou konfekci.
Nepromokavé pláště

B. PECOLD

v Moravské Ostravě

Třída 28. října, Nesselrothův dům
proti koksovně Karolině

Vlastní výroba jemného koženého zboží.
Dámské kabelky, cestovní brašny, peně-
ženky atd. koupíte nejlépe u výrobce

JOSEF TAUBER

modní obchod

Moravská Ostrava

Třída 28. října

Radio-Páral

Telefon 31 33

Mor. Ostrava, Poděbradova ulice 27

Největší výběr radiopřijímačů a součástek všech značek
Bezkonkurenční ceny. Prodej také na mírné splátky

Cukrářství - kavárna

J. Horák, M. Ostrava

Poštovní ulice čis. 3

Doporučuje vlastní výrobu zákusků k čaji, desertního pečiva, zmrzlíny, mražených krémů, dortů výtečné chuti a tvarů jako: koš s ovocem, šunky, ryby a různé dle objednávký. Desertní bonbony, skládanky z mandlové a nugatové hmoty.

Objednávky vyřizuje co nejpečlivěji. — Sklad čokolád tu i cizozemských firem. — Jemné likéry.

Moderní a dobré

KLOBOUKY

na Ostravsku jen u fy:

RUDOLF LUBINA

Moravská Ostrava, Zámecká ulice
Protí kavárně Praha. - Telefon čis. 31.40

ANTONÍN PANIC

MORAVSKÁ OSTRAVA

KOSTELNÍ UL. 15

Tel. 21.57

Obchod železářský

Raimund Hínčica

závod pro moderní malbu pokojů
a veřejných budov

Mor. Ostrava, Cihelní ul. 13

Telefon čis. 33.67

Oděvní dům

Rolný

Moravská Ostrava,

Orlová, Báňský dům

Fr. Lettovský

spol. s ruč. o.

Mor. Ostrava

Zboží koloniální. - Vlastní pražírna kávy
Veškerá semena

Jakost nedostíží. Hromadná výroba, proto levná cena. Praktický kuchyň. příborník MODERNÍ HOSPODYŇKA

Nábytek a zařízení bytů, vkusný, prvotřídní, moderní formy z něhož jistě budete mít radost, dodá Vám jedině

OSOLSOBĚ

NÁBYTEK

Moravská Ostrava, Johanyho tř. 6

továrna ROUSÍNOV

PRAHA II., Štěpánská 18

BRNO, Nádražní 2.

VYŠKOV

BRATISLAVA, Gröslingova 89

HODONÍN, Dráhy 14

Metoděj Kuchař

dílna pro lakování automobilů
a kočárů, natěračství

Moravská Ostrava
Poděbradova ulice

Alois Mílek,

klempířství a instalatérství

v Mor. Ostravě-Přívoze
Macharova 83
(Nám Svat. Čecha 547)

Dílny pro průmysl lakýrnický
ANTONÍN PETERS

Mor. Ostrava,

Tyršova ul. č. 2. - - Nemocniční ul. č. 7a
Telefon číslo 34.38

Atelier pro malbu písma a štítů

Rupert Šafrata
železářství

Moravská Ostrava, Kostelní ulice 9-14
Velký výběr kuchyňského nářadí
a stáložárných kamen

Dobrý
NÁBYTEK
Levný

» SVAT «

MOR. OSTRAVA
BRNO - BRATISLAVA

Modní dům pro všechny

TEXTILIA

Elegantní dáma, občanka, mladá dívka, všichni najdou v našich bohatě zásobených skladech vše, co dnešní móda přináší

Vždy to pravé. - Pro každý vkus, pro každou příležitost a ve všech cenách

Naše oddělení:

Hedvábné látky
Pletené zboží
Dámská konfekce
K o b e r c e
Bílé zboží
Pánské zboží
Krátké zboží
Brašnářské zboží
Parfumerie

Prací látky
Látky na šaty
Dětská konfekce
Šaty dle míry
Z á c l o n y
Bavlněné zboží
P ř í p r a v y
D e š t n í k y
Bijouterie

TEXTILIA

akc. spol.

MORAVSKÁ OSTRAVA - Český Těšín

HYGIEA

společnost s ručením omezeným

na zařizování
ústředního topení,
lázní, plyno- a vodovodů,
parních kuchyní a prádelen,
zařízení desinfekčních a sušáren.
Vedení rour pro vysoký tlak,
větrací a odprašovací
zařízení

Mor. Ostrava,
Švabinského ul. - Tel. 34.26

POHŘEBNÍ ÚSTAV »KREMATORIUM«

MOR. OSTRAVA

TEL. ČÍS. 20.30

Provádí kremace, pohřby do země,
převozy vlastními auty do všech míst
za nejlevnější ceny

Městská spořitelna ve Frenštátě pod Radhoštěm

založená r. 1902

provádí veškeré spořitelním dovolené obchody
co nejkulantněji

Vkladů téměř 20 milionů Kč.

Reservní fondy cca 1 mil. Kč.

Poštovní úřad šekový: Praha 38.898, Brno 100.523

Textilní a modní velkozávod

JAKUB NESSELROTH

v Mor. Ostravě

Nádražní třída č. 1

Filiálka: Nádražní 28

Velký sklad vlněných a hedvábných látek. - Ozdoby pro večerní úbory. - Krejčovské přípravy
Vzorná obsluha! Obchodní dům prvního řádu

Koncertní
velkokavárna

» SAVOY «

a moderně zařízená
cukrárna
i pro tanec

Nájemce:

Josef Semkovič

Novinky

dámských střevíčků

ševró, nubuk,

semiš

Kč 69.-

Rata

MOR. OSTRAVA

Masarykovo nám.

JAN RUČKA

továrna na mýdlo a sodu

MORAVSKÁ
OSTRAVA

Žádejte ve všech hostincích a obchodech

jen

Radvanické pivo

Auta osobní, nákladní, kombinovaná,
parní vozy, traktory, odstředivky

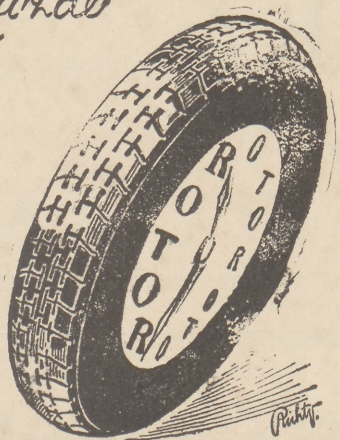
Akc. spol., dříve

Škodovy závody v Plzni

Autoprodejna v Moravské Ostravě
Třída 28. října

*v každé
době*

olej

Rotor!

Rotoreu
KDO MAŽE, TEN JEDE dobře!

**Žádejte
všude
výhradně
jen
žárovku**

Lux

Národní záložna místecká v Místku

provádí veškeré peněžní obchody

Spořitelna města Rožnova pod Radhoštěm

v nové radnici v I. poschodí

Přijímá vklady na knížky a běžné účty a úročí je výhodně.

Záruka na vklady: Aktiva a fond spořitelny přes 30 milionů Kč a město Rožnov pod Radhoštěm celým svým jménem.
Přijímá vklady od amer. krajanů prostřednictvím všech československých bank.

Půjčky a úvěry všech druhů. (Bez členství)

Vyměňuje cizí peníze (americké dolary), cenné papíry a přijímá cenné věci do úschovy. Udílí zdarma porady ve věcech finančních a pojišťovacích. (Chce-li se někdo nechat pojištění na život, oheň a podob.) Veškerá pojištění se zprostředkují.

Stavební los

nemá chyběti v žádné rodině!

Hlavní výhra milion Kč

Tah 1. února a 1. srpna

Nabízíme Vám velmi výhodně:

Za hotové dle kursu neb v účtě:

1 dílčí ($\frac{1}{5}$) los	na 9 měsíčních splátek po Kč	16-
3 dílčí ($\frac{3}{5}$) losy	" " " " "	38-
1 celý ($\frac{5}{5}$) los	" " " " "	92-
2 celé ($\frac{10}{5}$) losy	" " " " "	124-

Na los č. 3943-298 taženo u nás
Kč 500.000

**Všeobecná
družstevní banka
v Mor. Ostravě**
Hornický dům

Své úspory bezpečně uložíte
v **Městské spořitelně
v Orlové**

a v její sběrně a platebně v Dol. Suché

Půjčky

poskytují se na mírný úrok proti bezpeč-
nému zajištění, - - Vklady přes 32,000.000

Fondy 1,300.000 Kč

Nejbezpečnější a nejvýhodnější
uložení peněz máte jedině u

**Občanské záložny
ve Slez. Ostravě**

Nejstarší peněž. ústav v městě. Reservy a záruky
2,500.000 Kč. Vkladů Kč 14,000.000.
Telefon 21.87

Vklady úrokuje 5 $\frac{0}{10}$, na výpověď více.
Úřaduje ve vlast. domě u mostu od 8.-12. a od 14.-16.
hodiny, v sobotu od 8.-13. hod.

Úspěchu a zisku

dosáhne v hospodářství a živ-
nosti jen ten, kdo používá stroje.

K jejich pohonu

dobře se osvědčil elektrický motor

Kdo chce i svou domácnost zmo-
dernisovat a zpříjemnit si život,

zkus žehlit, vařit, topit elektřinou

na složenou sazbu bez změny
elektroměru.

Ochotně Vám poradí na obvo-
dových správách

Mor.-slezských elektráren

Brušperk, náměstí. Telefon čís. 8

Bílovec. Telefon čís. 47

Frenštát, Komenského. Telefon čís. 24

Hlučín, Hrnčířská 232. Telefon čís. 26

Kylešovice 345. Telefon Opava čís. 267

Krnov, Albrechtická ul. Telefon čís. 246

Mor. Ostrava, Palackého 77. Telefon čís. 24.46

Místek, Koloredov 196. Telefon čís. 60

Příbor, Piaristická 608. Telefon čís. 19

Svibice. Telefon Č. Těsín čís. 188

Svinov, Tusarova 535. Telefon čís. 860.25

VÍTKOVICKÉ HORNÍ A HUTNÍ TĚŽÍŘSTVO VE VÍTKOVICÍCH

MORAVA, ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Surové železo, slitiny železa, válcované zboží všeho druhu, jako: polotovary, tyčové a tvarové železo, páskové železo (válcované za tepla i za studena), nosníky a U-železo, výhybky, kolejnice pro normální, pouliční a malodráhy, hrubé, střední a jemné plechy, ražené, dynamové a transformatorové plechy, litinové zboží, ocelová tvarová litina, jakož i výkovky všeho druhu z martinské a speciální oceli pro stavbu lodí, strojů a lokomotiv, svážené a lisované plechové zboží všeho druhu, litinové roury, kujnoželezné bezešvé a svážené roury, plamence, šrouby a nýty, parní kotle všech soustav obzvláště vodotrubnaté kotle patent »Garbe« a vysokotlaké kotle soustavy »Löffler«, přehřívače, nádrže, plynojemy, železné mosty a konstrukce vysokých staveb, stroje a úplná zařízení horních a hutních závodů, koksoven a cementáren, zařízení pro hlubinné vrtání a vrtací přístroje, ohnivzdorné kameny silika a šamotové.

**Ústřední ředitelství a ústřední prodejní kancelář
M. Ostrava 10 (Vítkovice-železářny)**

Pražská kancelář: PRAHA II., Bredovská čís. 4.

Masarykova vyšší škola lidová

dříve

Lidová universita Masarykova
v Moravské Ostravě

Kancelář v Domě umění ve Švabinského ul.

Nový běh od 1. října do 21. prosince

ZÁPIS

do přednášek a kursů všeobecně vzdělávacích, hudebních, z výtvarného umění,
technicko-dělnických, živnostenských, obchodních, jazykových a speciálních

od 14. září do 5. října 1931.

Kursy šití a vaření zřizují se na žádost obcí neb korporací v celém širším Ostravsku.

Půjčovna diapositivů, zprostředkování řečníků.

Veškeré knihtiskařské práce

v moderní vzorné úpravě a za mírné ceny provádí

LIDOVÁ KNIHTISKÁRNA

komanditní knihtisk. společnost O. M. Štěpánek a sp.

M. Ostrava, Nádražní třída. - Tel. 21.41